

HỘI ĐỒNG CHỈ ĐẠO XUẤT BẢN
SÁCH XÃ, PHƯỜNG, THỊ TRẤN

**CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN,
ĐẶC BIỆT LÀ NGƯỜI
ĐỨNG ĐẦU CƠ QUAN, ĐƠN VỊ
PHẢI ĐỂ CAO TRÁCH NHIỆM,
GƯƠNG MẪU ĐI ĐẦU**

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA SỰ THẬT

CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN,
ĐẶC BIỆT LÀ NGƯỜI
ĐỨNG ĐẦU CƠ QUAN, ĐƠN VỊ
PHẢI ĐỂ CAO TRÁCH NHIỆM,
GƯƠNG MẪU ĐI ĐẦU

HỘI ĐỒNG CHỈ ĐẠO XUẤT BẢN

Chủ tịch Hội đồng

Phó Trưởng Ban Tuyên giáo Trung ương

LÊ MẠNH HÙNG

Phó Chủ tịch Hội đồng

Q. Giám đốc - Tổng Biên tập

Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật

PHẠM CHÍ THÀNH

Thành viên

VŨ TRỌNG LÂM

NGUYỄN ĐỨC TÀI

TRẦN THANH LÂM

NGUYỄN HOÀI ANH

Nhiều tác giả

**CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN,
ĐẶC BIỆT LÀ NGƯỜI
ĐỨNG ĐẦU CƠ QUAN, ĐƠN VỊ
PHẢI ĐỂ CAO TRÁCH NHIỆM,
GƯƠNG MẪU ĐI ĐẦU**

**NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA SỰ THẬT
Hà Nội - 2019**

TỔ CHỨC BẢN THẢO

PHẠM THỊ THỊNH

BÙI THỊ ÁNH HỒNG

PHẠM THỊ BẢY

NGUYỄN THỊ THU HƯƠNG

PHẠM NGỌC ANH

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Cán bộ, đảng viên, đặc biệt là người đứng đầu cơ quan, đơn vị có vai trò hết sức quan trọng trong lãnh đạo, quản lý, tổ chức và điều hành mọi công việc, mọi chủ trương, đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước,... Do vậy, việc phát huy vai trò nêu gương của cán bộ, đảng viên, đặc biệt là người đứng đầu cơ quan, đơn vị là vấn đề hết sức cần thiết.

Để nêu gương trở thành việc làm tự giác, thường xuyên, nâng cao tinh thần trách nhiệm, tính tiên phong, gương mẫu, khắc phục hạn chế, yếu kém của cán bộ, đảng viên, đặc biệt là người đứng đầu, góp phần xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh, Hội nghị lần thứ tám Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII ban hành Quy định số 08-QĐ/TW ngày 25/10/2018 về “Trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương”, trong đó quy định: “Mỗi cán bộ, đảng viên Đảng Cộng sản Việt Nam phải tích cực học tập và làm theo tám gương đạo đức Hồ Chí Minh. Cán bộ có chức vụ càng cao càng phải gương mẫu”.

Nhằm góp phần làm rõ những nội dung về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là của

cán bộ chủ chốt, người đứng đầu cơ quan, đơn vị, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật tái bản cuốn sách: ***Cán bộ, đảng viên, đặc biệt là người đứng đầu cơ quan, đơn vị phải đề cao trách nhiệm, gương mẫu đi đầu.*** Cuốn sách gồm hai phần:

Phần I: Một số quy định của Đảng về trách nhiệm nêu gương.

Phần II: Một số bài viết về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, đặc biệt là người đứng đầu cơ quan, đơn vị.

Trong lần tái bản này, Nhà xuất bản bổ sung thêm một số bài viết làm rõ hơn về trách nhiệm và phương pháp nêu gương của cán bộ, đảng viên.

Cuốn sách là tài liệu giúp cán bộ, đảng viên thực hiện các quy định về trách nhiệm nêu gương một cách hiệu quả, đồng thời giúp Nhân dân theo dõi, đánh giá việc thực hiện Quy định nêu gương của cán bộ, đảng viên, đặc biệt là người đứng đầu các cấp.

Xin trân trọng giới thiệu cuốn sách với bạn đọc.

Tháng 5 năm 2019

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA SỰ THẬT

Phần I

**MỘT SỐ QUY ĐỊNH CỦA ĐẢNG
VỀ TRÁCH NHIỆM NÊU GƯƠNG**

QUY ĐỊNH

Số 101-QĐ/TW ngày 07/6/2012

CỦA BAN BÍ THƯ TRUNG ƯƠNG ĐẢNG

**Về trách nhiệm nêu gương của cán bộ,
đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo
chủ chốt các cấp**

- Căn cứ Điều lệ Đảng;
- Căn cứ Quy chế làm việc của Ban Chấp hành Trung ương, Bộ Chính trị và Ban Bí thư khóa XI;
- Thực hiện Nghị quyết Trung ương 4 khóa XI "Một số vấn đề cấp bách về xây dựng Đảng hiện nay" và Chỉ thị của Bộ Chính trị về "Tiếp tục đẩy mạnh học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh" (Chỉ thị số 03-CT/TW ngày 14/5/2011),

Ban Bí thư quy định trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo chủ chốt các cấp trong việc học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh như sau:

I- NỘI DUNG NÊU GƯƠNG

Mỗi cán bộ, đảng viên Đảng Cộng sản Việt Nam phải tích cực học tập và làm theo tấm

gương đạo đức Hồ Chí Minh. Cán bộ có chức vụ càng cao càng phải gương mẫu.

1. Về tư tưởng chính trị

- Kiên định chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối đổi mới của Đảng, mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội; đi đầu trong đấu tranh với những biểu hiện suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống.

- Gương mẫu trong thực hiện, tuyên truyền và bảo vệ chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; sẵn sàng hy sinh lợi ích cá nhân vì lợi ích chung của Đảng, Nhà nước và của nhân dân.

2. Về đạo đức, lối sống, tác phong

- Thực hiện nghiêm Quy định của Ban Chấp hành Trung ương về những điều đảng viên không được làm và Hướng dẫn của Ủy ban Kiểm tra Trung ương về việc thực hiện Quy định này.

- Đi đầu trong đấu tranh phòng, chống quan liêu, tham nhũng, lãng phí; sẵn sàng nhận và chịu trách nhiệm khi tổ chức, cơ quan, đơn vị do mình phụ trách xảy ra tham nhũng, lãng phí, tiêu cực và quyết tâm sửa chữa, khắc phục.

- Nêu gương về đức khiêm tốn, giản dị; tác phong sâu sát thực tế, gần gũi để thấu hiểu tâm tư, nguyện vọng chính đáng của quần chúng,

trước hết trong tổ chức, cơ quan, đơn vị công tác và nơi cư trú.

- Kiên quyết không nhận quà biếu với động cơ vụ lợi dưới mọi hình thức; không để cho người thân lợi dụng quyền hạn và ảnh hưởng của mình để trục lợi.

3. Về tự phê bình, phê bình

- Người đứng đầu phải là tấm gương tự phê bình và phê bình để cấp dưới làm theo.

- Trong tự phê bình và phê bình phải thực sự cầu thị, tự giác, trung thực, chân thành, công tâm, không hữu khuynh, né tránh, chạy theo chủ nghĩa thành tích; khi có khuyết điểm phải nhận khuyết điểm và phải có kế hoạch sửa chữa.

- Có tình đồng chí, thương yêu lẫn nhau; thẳng thắn đấu tranh bảo vệ lẽ phải, bảo vệ người tốt; kiên quyết đấu tranh chống những biểu hiện lợi dụng phê bình với động cơ xấu.

4. Về quan hệ với nhân dân

- Nêu cao ý thức phục vụ nhân dân; làm việc với thái độ khách quan, công tâm, tập trung sức giải quyết những lợi ích chính đáng của nhân dân; lắng nghe tâm tư, nguyện vọng của quần chúng, chủ động đối thoại với nhân dân và cán bộ dưới quyền.

- gương mẫu thực hiện nghĩa vụ công dân nơi cư trú.

- Kiên quyết đấu tranh với những biểu hiện vô cảm, quan liêu, cửa quyền, hách dịch và các hành vi những nhiễu, gây phiền hà nhân dân.

5. Về trách nhiệm trong công tác

- Nêu cao ý thức trách nhiệm, tận tụy với công việc; lãnh đạo, chỉ đạo đơn vị hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao; tích cực học tập, nghiên cứu, tiếp thu và vận dụng có hiệu quả các tri thức khoa học, công nghệ hiện đại, các sáng kiến trong lao động, sản xuất, công tác.

- Chủ động, sáng tạo, dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm; nói đi đôi với làm, đã nói thì phải làm.

- Hiểu và thực hiện đúng chức trách, nhiệm vụ, quyền hạn của mình; làm việc có nguyên tắc, kỷ cương, có lý, có tình; không lạm dụng chức vụ, quyền hạn khi giải quyết công việc; chống các hiện tượng chạy chức, chạy quyền, chạy tội, chạy bằng cấp, chạy thi đua và các biểu hiện tiêu cực khác.

- Kiên quyết chống tư tưởng cục bộ, bè phái và các biểu hiện cơ hội, thực dụng vì lợi ích cá nhân, "lợi ích nhóm".

6. Về ý thức tổ chức kỷ luật

- Thực hiện nghiêm nguyên tắc tập trung dân chủ; phát huy dân chủ đi đôi với giữ nghiêm kỷ luật trong tổ chức, cơ quan, đơn vị.

- gương mẫu chấp hành nghị quyết, chỉ thị, quyết định, sự phân công, điều động của tổ chức; đi đầu thực hiện nền nếp, chế độ sinh hoạt đảng, các nội quy, quy chế, quy định của tổ chức, cơ quan, đơn vị.

7. Về đoàn kết nội bộ

- Hết lòng chăm lo xây dựng và tăng cường đoàn kết nội bộ; quan tâm đến đời sống vật chất, tinh thần của quần chúng trong cơ quan, đơn vị, địa phương; công tâm với cán bộ dưới quyền; hợp tác với đồng chí, đồng nghiệp để không ngừng tiến bộ.

- Chân thành giúp đỡ đồng chí, đồng nghiệp trong công tác và trong cuộc sống; bảo vệ uy tín, danh dự chính đáng của đồng chí, đồng nghiệp; không tranh công, đổ lỗi, né tránh, đùn đẩy trách nhiệm, khuyết điểm cho người khác.

- Tích cực tham gia xây dựng tổ chức đảng, chính quyền và các tổ chức chính trị - xã hội nơi công tác; kiên quyết đấu tranh chống các biểu hiện chia rẽ, bè phái, gây mất đoàn kết nội bộ và trong nhân dân.

II- TỔ CHỨC THỰC HIỆN

1. Các cấp ủy, tổ chức đảng có trách nhiệm chỉ đạo cụ thể hóa nội dung Quy định này phù hợp với

chức năng, nhiệm vụ của cơ quan, đơn vị, địa phương và tổ chức thực hiện, định kỳ hàng năm báo cáo kết quả với cấp ủy cấp trên.

2. Mỗi cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo chủ chốt phải có kế hoạch tu dưỡng, rèn luyện theo cương vị công tác của mình và báo cáo với chi bộ, cấp ủy nơi công tác để được góp ý, giúp đỡ, giám sát, tạo điều kiện thực hiện. Đây là một trong những căn cứ để đánh giá cán bộ, đảng viên cuối năm.

3. Hàng năm, các cấp ủy, tổ chức đảng tiến hành đánh giá, sơ kết việc học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh; biểu dương, khen thưởng những tập thể, cá nhân có thành tích tiêu biểu vào dịp kỷ niệm ngày sinh nhật Bác; phê phán, ngăn ngừa, cảnh báo, xử lý nghiêm tổ chức và cá nhân không thực hiện nghiêm túc Quy định này.

4. Ban Tổ chức Trung ương chủ trì phối hợp với Ủy ban Kiểm tra Trung ương, Ban Tuyên giáo Trung ương và các ban đảng Trung ương theo dõi, kiểm tra, đôn đốc thực hiện Quy định này, định kỳ báo cáo Bộ Chính trị, Ban Bí thư.

Quy định này phổ biến đến chi bộ đảng để thực hiện.

T/M BAN BÍ THƯ

Lê Hồng Anh

QUY ĐỊNH

Số 55-QĐ/TW ngày 19/12/2016

CỦA BỘ CHÍNH TRỊ

**Về một số việc cần làm ngay để
tăng cường vai trò nêu gương của
cán bộ, đảng viên**

- Căn cứ Điều lệ Đảng;
- Căn cứ Quy chế làm việc của Ban Chấp hành Trung ương, Bộ Chính trị, Ban Bí thư khóa XII;

Để góp phần thực hiện Nghị quyết Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII về xây dựng Đảng và tăng cường vai trò nêu gương của cán bộ, đảng viên,

BỘ CHÍNH TRỊ QUY ĐỊNH:

1. Nghiêm cấm việc lợi dụng tổ chức giao lưu, liên hoan, gặp mặt, chúc mừng trước, trong và sau mỗi kỳ đại hội, hội nghị, kỳ họp hoặc các dịp mítting, kỷ niệm ngày truyền thống, khai giảng, bế giảng hoặc khi cán bộ được đề bạt, bổ nhiệm,

phong, thăng quân hàm, luân chuyển, chuyển công tác,... để ăn uống, “tiệc tùng”, tặng, nhận quà, với động cơ vụ lợi.

2. Việc tổ chức cưới hỏi, ma chay, giỗ, tết, sinh nhật phải thực hiện đơn giản, tiết kiệm, bảo đảm nếp sống văn hóa mới theo đúng quy định của Đảng và Nhà nước; phù hợp với thuần phong mỹ tục, bản sắc văn hóa tốt đẹp của dân tộc. Nghiêm cấm việc lợi dụng để “biếu xén”, đưa tặng quà với động cơ vụ lợi, không trong sáng. Chấm dứt ngay tình trạng ăn uống, “chè chén” xa hoa, lãng phí, gây phản cảm trong dư luận xã hội.

3. Khi có đoàn công tác đến, địa phương, cơ quan, đơn vị, cơ sở phải thực hiện nghiêm các quy định của Đảng và Nhà nước về chế độ lễ tân, chế độ công tác; không tổ chức đoàn xe đưa đón, khẩu hiệu, trải thảm, tặng quà và tổ chức ăn uống lãng phí.

4. Các cấp ủy, tổ chức đảng lãnh đạo làm tốt công tác giáo dục chính trị, tư tưởng; nêu cao tính tiên phong, gương mẫu của cán bộ, đảng viên trong việc thực hiện Quy định của Bộ Chính trị. Từng đồng chí Ủy viên Trung ương, Ủy viên Bộ Chính trị, Ban Bí thư, từng đồng chí đứng đầu cấp ủy, chính quyền các cấp phải tự giác, gương mẫu thực hiện và chỉ đạo thực hiện Quy định này.

5. Phát huy vai trò tích cực của Nhân dân, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể chính trị - xã

hội, các cơ quan báo chí trong việc tuyên truyền, phổ biến, giám sát thực hiện quy định này; kịp thời biểu dương gương người tốt, việc tốt, phê phán những tập thể, cá nhân vi phạm.

6. Giao cấp ủy, tổ chức đảng các cấp lãnh đạo thực hiện nghiêm Quy định này. Quy định này được phổ biến đến chi bộ.

T/M BỘ CHÍNH TRỊ

Đinh Thế Huỳnh

QUY ĐỊNH

Số 08-QĐ/TW ngày 25/10/2018

CỦA BAN CHẤP HÀNH TRUNG ƯƠNG ĐẢNG

**Về trách nhiệm nêu gương của cán bộ,
đảng viên, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị,
Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên
Ban Chấp hành Trung ương**

- Căn cứ Điều lệ Đảng Cộng sản Việt Nam;
- Căn cứ Quy chế làm việc của Ban Chấp hành Trung ương, Bộ Chính trị và Ban Bí thư khóa XII;
- Thực hiện Nghị quyết Đại hội XII của Đảng và các nghị quyết của Ban Chấp hành Trung ương khóa XII về xây dựng Đảng;

Để nêu gương trở thành việc làm tự giác, thường xuyên, hiệu quả của cán bộ, đảng viên, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương,

BAN CHẤP HÀNH TRUNG ƯƠNG ĐẢNG QUY ĐỊNH:

Điều 1. Cán bộ, đảng viên, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương phải nghiêm chỉnh chấp hành Cương lĩnh, Điều lệ, nghị quyết, chỉ

thị, quy định, quy chế của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; gương mẫu thực hiện Quy định số 101-QĐ/TW, ngày 07/6/2012 của Ban Bí thư về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo, chủ chốt các cấp; Quy định số 55-QĐ/TW, ngày 19/12/2016 của Bộ Chính trị về một số việc cần làm ngay để tăng cường trách nhiệm nêu gương. Cán bộ, đảng viên giữ chức vụ càng cao càng phải gương mẫu nêu gương.

Điều 2. Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương phải gương mẫu đi đầu thực hiện:

1. Tuyệt đối trung thành với Tổ quốc, với nhân dân, với Đảng Cộng sản Việt Nam. Nghiên cứu, nắm vững hệ thống các nguyên tắc cơ bản và kiên quyết bảo vệ chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh. Có lập trường tư tưởng vững vàng, quan điểm đúng đắn, chính kiến rõ ràng trước những vấn đề mới, khó, phức tạp, nhạy cảm. Chủ động ngăn chặn, phản bác các thông tin, quan điểm xuyên tạc, sai trái, thù địch.

2. Hết lòng, hết sức phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân, vì lợi ích của nhân dân, của quốc gia - dân tộc và mục tiêu, lý tưởng cách mạng của Đảng. Không làm bất cứ việc gì có hại cho Đảng, cho đất nước và nhân dân. Lấy ấm no, hạnh phúc và sự hài lòng của nhân dân làm mục tiêu phấn đấu.

3. Thực hành phong cách lãnh đạo khoa học, dân chủ, sâu sát thực tiễn, hiệu quả; thực sự là hạt nhân đoàn kết, quy tụ, tạo động lực và phát huy trí tuệ tập thể. Chỉ đạo quyết liệt, hiệu quả công tác cải cách hành chính, ứng dụng thành tựu khoa học, công nghệ.

4. Sẵn sàng nhận và nỗ lực hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ khi được phân công. Tâm huyết, tận tụy với công việc. Tích cực giải quyết dứt điểm các vấn đề phức tạp, bức xúc, tồn đọng kéo dài; chủ động, kịp thời xử lý có hiệu quả các tình huống khẩn cấp, đột xuất, bất ngờ trong địa phương, lĩnh vực mình phụ trách.

5. Tích cực thực hiện quy định về phân cấp, phân quyền và kiểm soát chặt chẽ quyền lực. Chủ động thực hiện chủ trương thí điểm của Trung ương; khuyến khích mô hình, cách làm mới, hiệu quả. Năng động, sáng tạo, dám nghĩ, dám làm; tìm tòi, đổi mới, phát huy tiềm năng, thế mạnh của địa phương, ngành, lĩnh vực do mình phụ trách.

6. Giữ vững nguyên tắc, dân chủ, công tâm, khách quan, công khai, minh bạch trong công tác cán bộ. Chăm lo xây dựng đội ngũ cán bộ, nhất là cán bộ kế cận. Chủ động, tích cực phát hiện, thu hút, trọng dụng người có đức, có tài, khát khao cống hiến. Bảo vệ cán bộ năng động, sáng tạo, dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm vì sự nghiệp của Đảng, vì lợi ích quốc gia - dân tộc.

7. Không ngừng học tập, tu dưỡng, rèn luyện, trau dồi đạo đức cách mạng. Mẫu mực về đạo đức, lối sống. Thực sự cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư; trung thực, giản dị, thẳng thắn, chân thành.

8. Nghiêm túc thực hành tự phê bình và phê bình; thấy đúng phải cương quyết bảo vệ, thấy sai phải quyết liệt đấu tranh; không tranh công đổ lỗi. Dũng cảm nhận khuyết điểm và trách nhiệm. Chủ động xin từ chức khi thấy mình không còn đủ điều kiện, năng lực, uy tín để thực hiện nhiệm vụ.

Điều 3. Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương phải nghiêm khắc với bản thân và kiên quyết chống:

1. Chủ nghĩa cá nhân, cục bộ, bản vị. Lợi dụng tập thể để né tránh trách nhiệm hoặc lấy danh nghĩa tập thể thực hiện mục đích cá nhân. Nói không nhất quán, nói không đi đôi với làm, nói nhiều làm ít.

2. Độc đoán, chuyên quyền, quan liêu, xa dân, thờ ơ, vô cảm trước những khó khăn, bức xúc của nhân dân. Định kiến với người góp ý, phê bình. Trực tiếp, mượn danh hoặc cung cấp tài liệu cho người khác để nói, viết, đăng tin, bài sai sự thật nhằm đề cao tập thể, cá nhân mình hoặc hạ thấp uy tín của tập thể, cá nhân khác trên các phương tiện truyền thông, mạng xã hội.

3. Chủ trì tham mưu, ban hành cơ chế, chính sách trái chủ trương, đường lối của Đảng, pháp luật

của Nhà nước, làm ảnh hưởng đến uy tín của Đảng hoặc gây thiệt hại đối với lợi ích của Nhà nước, tập thể và công dân.

4. Chạy hoặc tiếp tay cho chạy chức, chạy quyền, chạy phiếu bầu, chạy phiếu tín nhiệm. Can thiệp không đúng thẩm quyền, trách nhiệm, trái quy định vào công tác cán bộ; đề bạt, bổ nhiệm, bố trí cán bộ không đủ tiêu chuẩn, điều kiện theo quy định, nhất là đối với người nhà, người thân.

5. Tham nhũng, hối lộ dưới mọi hình thức; tặng quà, nhận quà vì vụ lợi. Can thiệp không đúng thẩm quyền, trách nhiệm, trái quy định vào công tác kiểm tra, thanh tra, kiểm toán, điều tra, truy tố, xét xử, thi hành án; đối với việc đề xuất, cho chủ trương, thẩm định, phê duyệt, đấu thầu, chỉ định thầu các dự án, đề án kinh tế - xã hội, quốc phòng - an ninh; đấu giá đất đai, tài sản nhà nước.

6. Lãng phí công quỹ, tài sản, phương tiện, nhân lực và thời gian làm việc. Tổ chức đoàn đi công tác ở trong và ngoài nước không đúng thành phần, thời gian và nội dung yêu cầu công việc. Sống, sinh hoạt, tiêu dùng, giải trí xa hoa, lãng phí.

7. Lợi dụng doanh nghiệp hoặc để doanh nghiệp lợi dụng nhằm vụ lợi. Lợi dụng chức vụ, quyền hạn, uy tín để sử dụng, vay, mượn tiền, tài sản, phương tiện của tổ chức, cá nhân trái quy định.

8. Để vợ (chồng), bố, mẹ, con, anh chị em ruột lợi dụng chức vụ, quyền hạn, uy tín của mình để vụ lợi. Để vợ (chồng), con đẻ, con nuôi sống xa hoa,

phô trương, lãng phí hoặc sa vào tệ nạn xã hội, vi phạm pháp luật.

Điều 4. Tổ chức thực hiện

1. Bộ Chính trị, Ban Bí thư lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện Quy định và định kỳ báo cáo Ban Chấp hành Trung ương. Các cấp ủy, tổ chức đảng trực thuộc Trung ương lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện tốt các quy định nêu gương; gắn việc thực hiện Quy định với kiểm điểm, đánh giá, xếp loại cán bộ, đảng viên và lấy phiếu tín nhiệm theo quy định. Kịp thời xử lý nghiêm đối với những trường hợp vi phạm để làm gương cho cấp dưới.

2. Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các đoàn thể chính trị - xã hội trong phạm vi, nhiệm vụ, quyền hạn của mình có trách nhiệm giám sát việc thực hiện Quy định.

3. Ban Tổ chức Trung ương chủ trì, phối hợp với Ủy ban Kiểm tra Trung ương theo dõi, đôn đốc, kiểm tra, giám sát việc thực hiện và báo cáo Bộ Chính trị, Ban Bí thư.

Quy định này được phổ biến đến chi bộ.

T/M BAN CHẤP HÀNH TRUNG ƯƠNG

TỔNG BÍ THƯ

Nguyễn Phú Trọng

Phần II

**MỘT SỐ BÀI VIẾT
VỀ TRÁCH NHIỆM NÊU GUƠNG
CỦA CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN,
ĐẶC BIỆT LÀ NGƯỜI ĐỨNG ĐẦU
CƠ QUAN, ĐƠN VỊ**

“CHỨC VỤ CÀNG CAO, TRÁCH NHIỆM NÊU GƯƠNG CÀNG LỚN”*

Phóng viên: *Kính thưa Tổng Bí thư, Chủ tịch nước, nhìn lại năm 2018 có thể thấy một bức tranh có nhiều điểm sáng, một sự chuyển động đồng bộ, toàn diện trên các lĩnh vực. Tổng Bí thư, Chủ tịch nước có thể chia sẻ những đánh giá về kết quả nổi bật nhất trong năm qua?*

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng: Năm 2018, trong bối cảnh phải đối mặt với nhiều khó khăn, thách thức, đất nước ta vẫn tiếp tục phát triển nhanh và khá toàn diện trên hầu hết các lĩnh vực. Chúng ta đã hoàn thành toàn bộ 12 chỉ tiêu kế hoạch đề ra, trong đó 8 chỉ tiêu hoàn thành vượt mức. Tăng trưởng GDP đạt mức cao hơn 7%, quy mô GDP hơn 245 tỉ USD, bình quân đầu người khoảng 2.580 USD. Kinh tế vĩ mô tiếp tục ổn định. Lạm phát được kiểm soát;

* Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng trả lời phỏng vấn *Thông tấn xã Việt Nam* nhân dịp Xuân Kỷ Hợi 2019.

chỉ số giá tiêu dùng duy trì dưới 4%. Xuất khẩu tiếp tục tăng và năm nay xuất siêu đạt mức kỷ lục, hơn 7 tỉ USD. Phong trào khởi nghiệp, đổi mới sáng tạo được quan tâm hỗ trợ, thúc đẩy, với hơn 132.000 doanh nghiệp thành lập mới. Ngành du lịch đón gần 15,6 triệu lượt khách quốc tế, phục vụ 80 triệu lượt khách nội địa, tổng thu đạt 620.000 tỉ đồng, từng bước phát triển thành ngành kinh tế mũi nhọn của đất nước.

Trên lĩnh vực văn hóa, xã hội, những kết quả đạt được là rất quan trọng, góp phần tích cực nâng cao đời sống vật chất, tinh thần của Nhân dân, ổn định chính trị, trật tự an toàn xã hội. Cả nước đã có gần 40% số xã đạt chuẩn nông thôn mới. Tỷ lệ hộ nghèo theo chuẩn mới giảm xuống còn 6,8%. Sự nghiệp văn hóa, thể thao, giáo dục - đào tạo, chăm sóc sức khỏe nhân dân, bảo đảm an sinh xã hội, phát triển khoa học - công nghệ... có nhiều chuyển biến tích cực. Bóng đá Việt Nam gạt hái nhiều thành công trên đấu trường khu vực, đã khơi dậy niềm tự hào và tinh thần đoàn kết dân tộc, tạo không khí phấn chấn trong xã hội.

Hoạt động đối ngoại và hội nhập quốc tế được đẩy mạnh, góp phần bảo vệ vững chắc độc lập, chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ và các lợi ích chiến lược của đất nước, củng cố môi trường hòa bình, ổn định cho phát triển, nâng cao uy tín, vị thế

của nước ta trên trường quốc tế. Việc Việt Nam phê chuẩn Hiệp định đối tác toàn diện và tiến bộ xuyên Thái Bình Dương (CPTPP); lần đầu tiên trúng cử vào Ủy ban Luật thương mại quốc tế của Liên hợp quốc nhiệm kỳ 2019 - 2025; cử Bệnh viện dã chiến tham gia Lực lượng gìn giữ hòa bình Liên hợp quốc tại Nam Sudan... thể hiện sự chủ động và trách nhiệm tích cực của Việt Nam trong quá trình hội nhập quốc tế, duy trì môi trường hòa bình, ổn định cho công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Những kết quả đã đạt được có nhiều nguyên nhân, nhưng quan trọng nhất là nhờ có sự đồng tâm nhất trí, sự vào cuộc đồng bộ, nhịp nhàng của cả hệ thống chính trị và toàn xã hội trong triển khai thực hiện các mục tiêu, nhiệm vụ đã đề ra, trong đó phát huy đầy đủ, đúng đắn vai trò lãnh đạo của Đảng, sự quản lý của Nhà nước, quyền làm chủ của Nhân dân. Công tác xây dựng Đảng và hệ thống chính trị tiếp tục được đẩy mạnh; công tác phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, lãng phí được triển khai quyết liệt, đồng bộ, đạt những kết quả cụ thể, rõ rệt, được cán bộ, đảng viên, Nhân dân đồng tình, đánh giá cao. Chính phủ và các địa phương đã nỗ lực đổi mới, kiện toàn tổ chức bộ máy, nâng cao năng lực, hiệu quả hoạt động. Quốc hội tiếp tục nâng cao chất lượng

hoạt động theo hướng ngày càng dân chủ, kỷ cương. Các cơ quan tư pháp hoạt động ráo riết, quyết liệt, hoàn thành một khối lượng lớn công việc theo đúng chức trách, nhiệm vụ được giao. Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức, đoàn thể tích cực tham gia phát triển kinh tế - xã hội, xây dựng Đảng và hệ thống chính trị, phát huy quyền làm chủ của Nhân dân...

Một không khí phấn khởi, tin tưởng đang lan tỏa trong xã hội, trong Nhân dân. Đây là điều rất có ý nghĩa. Với những thành tựu và kinh nghiệm đã có được, sự vào cuộc của cả hệ thống chính trị và sự đồng thuận, tin tưởng của toàn dân là nguồn động lực to lớn, là nền tảng vững chắc cho việc hoàn thành các mục tiêu, nhiệm vụ của năm 2019 và cả nhiệm kỳ.

Phóng viên: *Năm qua, cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực được triển khai quyết liệt, mạnh mẽ từ Trung ương đến cơ sở, được cán bộ, đảng viên, Nhân dân đồng tình, ủng hộ. Nhưng cũng có ý kiến lo ngại rằng, liệu có sự "chùng xuống" sau một "cao trào" thưa Tổng Bí thư, Chủ tịch nước?*

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng: Đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực là vấn đề hệ trọng, mối quan tâm lớn của toàn Đảng, toàn dân, cuộc tiếp xúc cử tri nào

bà con cũng đề cập, nêu nhiều ý kiến đóng góp với Đảng, Nhà nước.

Từ đầu nhiệm kỳ đến nay, nhất là năm 2018, dưới sự chỉ đạo quyết liệt của Ban Chỉ đạo Trung ương về phòng, chống tham nhũng, các cơ quan chức năng đã vào cuộc hết sức tích cực, đẩy nhanh tiến độ xác minh, điều tra, xử lý các vụ việc, vụ án tham nhũng, kinh tế nghiêm trọng, phức tạp, nhất là trong các lĩnh vực dầu khí, ngân hàng, quản lý đất đai, công sản...

Nhiều vụ việc, vụ án lớn, kể cả những vụ tồn tại từ nhiều năm trước, đã được điều tra làm rõ, xử lý công minh, đúng quy định của Đảng và pháp luật của Nhà nước. Nhiều cán bộ, đảng viên, lãnh đạo, quản lý các cấp mắc sai phạm, đã bị xử lý, kỷ luật, kể cả cán bộ cấp cao của Đảng, lãnh đạo các bộ, ngành, tỉnh, thành phố hay tướng lĩnh lực lượng vũ trang... qua đó cho thấy không có vùng cấm, không có ngoại lệ, không có đặc quyền trong đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực.

Có thể thấy, cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực đã được triển khai quyết liệt, đồng bộ, mang lại kết quả rõ rệt trên thực tế, được cán bộ, đảng viên, Nhân dân đồng tình ủng hộ, đánh giá cao. Tuy nhiên, đây không chỉ là một "cao trào" càng không thể "chững lại". Bởi đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực là cuộc

đấu tranh lâu dài, đầy chông gai, khắc nghiệt, cắt bỏ những "ung nhọt" trong nội bộ mình, rất đau xót nhưng vẫn phải tiếp tục làm, kiên quyết, kiên trì, bền bỉ và phải làm rất bài bản, chắc chắn, vì sự trong sạch, vững mạnh và uy tín của Đảng, vì sự phát triển bền vững của đất nước, vì ý nguyện và hạnh phúc của Nhân dân.

Tôi đã nhiều lần nói, trong đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, không phải chỉ cốt xử lý cho thật nặng mới là tốt, cái chính là rắn đe, ngăn ngừa để không xảy ra sai phạm, bản cùng bắt đắc dĩ mới phải áp dụng biện pháp không ai mong muốn. "Chống" là quan trọng, cấp bách, phải kiên quyết làm để rắn đe, cảnh tỉnh, nhưng "xây" mới là cơ bản, lâu dài. Chống tham nhũng phải gắn chặt với sắp xếp tổ chức bộ máy tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả; nâng cao hiệu quả hoạt động của các đơn vị sự nghiệp công lập; cải cách chính sách tiền lương, chính sách bảo hiểm xã hội; xây dựng đội ngũ cán bộ chủ chốt các cấp, nhất là cấp chiến lược... hoàn thiện thể chế, chính sách, luật pháp để không còn những "khoảng trống", "kẽ hở" để không thể tham nhũng, không dám tham nhũng và không còn muốn tham nhũng.

Đặc biệt, các cơ quan báo chí có vai trò rất quan trọng trong việc tăng cường tính công khai, minh bạch, tuyên truyền vận động để mỗi cán bộ,

đảng viên, mỗi người dân đều nhận thức rõ trách nhiệm của mình trong cuộc đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, không mắc vào tham nhũng, tiêu cực và khinh ghét, dũng cảm lên án hành vi tham nhũng, tiêu cực. Trong đó, cán bộ, đảng viên phải luôn gương mẫu, đi đầu, nhất là cán bộ chủ chốt, người đứng đầu cấp ủy các cấp, cán bộ càng cao càng phải gương mẫu.

Phóng viên: *Mới đây, Đảng ta đã ban hành Quy định về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương. Cùng với việc nêu cao tinh thần tự giác, cần phải làm gì để những quy định đó đi vào thực tiễn, thưa Tổng Bí thư, Chủ tịch nước?*

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng: Việc nêu gương của cán bộ, đảng viên đã được đề cập từ lâu, nhiều lần trong các văn bản, nghị quyết, quy định của Đảng, nhưng Quy định 08 lần đầu tiên đề cập cụ thể trách nhiệm nêu gương của các đồng chí Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương. Bản Quy định này đã nêu rõ 8 điều các đồng chí Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương phải gương mẫu đi đầu thực hiện; 8 điều phải nghiêm khắc với bản thân và kiên quyết chống.

Chức vụ càng cao, trách nhiệm nêu gương càng lớn. Việc nêu gương tưởng như mơ hồ, trừu tượng, nhưng nó được soi chiếu rất cụ thể vào mỗi cán bộ, đảng viên, trong mối quan hệ với người thân, gia đình; trong thực hiện chức trách, nhiệm vụ được giao, có hoàn thành tốt công việc của mình không? Lập trường tư tưởng chính trị có vững vàng kiên định, có tuyệt đối trung thành với Đảng, với Tổ quốc và Nhân dân hay không? Đạo đức, lối sống có trong sáng, công tâm khách quan hay không? Tác phong công tác có gần gũi nhân dân, hết lòng hết sức phục vụ nhân dân hay không?

Trong thực tế, Nhân dân tin yêu Đảng là nhìn vào những cán bộ, đảng viên cụ thể, nói đi đôi với làm; Đảng muốn lãnh đạo được quần chúng nhân dân phải thông qua những cán bộ, đảng viên tốt, luôn gương mẫu đi đầu trên mọi lĩnh vực. Bác Hồ từng căn dặn: "một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền"¹.

Cán bộ, đảng viên mà vi phạm nguyên tắc, quy định, Điều lệ Đảng, đi ngược lại đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, không thực hiện đúng chức trách, nhiệm vụ được giao, lợi dụng chức quyền để trục lợi, vun vén cá nhân, ưu ái cho gia đình, người thân... ít nhiều

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđd*, t.1, tr.284.

"tay đã nhúng chàm" thì nói chẳng ai nghe. Những "ông quan" nói một đằng, làm một nẻo, kêu gọi người khác tiết kiệm trong khi bản thân xa hoa, lãng phí, chi dùng bằng tài sản, công quỹ nhà nước, bằng tiền thuế của dân, cò bạc, tiệc tùng vô độ... thì chẳng những không làm gương được, mà còn làm mất uy tín của Đảng, mất niềm tin trong Nhân dân.

Nêu gương là trách nhiệm, bổn phận và đạo lý của người cán bộ, đảng viên. Nhưng nhìn rộng ra, nêu gương là một phương thức lãnh đạo của Đảng, một nội dung quan trọng của công tác xây dựng Đảng, xây dựng đội ngũ cán bộ. Nếu làm tốt việc nêu gương thì hiệu quả vô cùng to lớn, bởi nó có sức lan tỏa và thuyết phục quần chúng bằng sức mạnh của niềm tin, sự yêu mến, cảm phục. Ngược lại, nếu người cán bộ, đảng viên không tu dưỡng rèn luyện, không giữ mình "mục thước", thì hậu quả vô cùng nguy hại đối với Đảng, với đất nước, Nhân dân.

Nêu gương trước hết là những việc làm tự giác, nhưng tự giác thôi chưa đủ. Việc nêu gương chỉ có thể phát huy hiệu quả khi nó được đặt trong tổng thể công tác xây dựng Đảng, gắn chặt với công tác cán bộ. Chính vì vậy, Đảng ta đã ban hành và triển khai thực hiện nhiều nghị quyết, quy định, quy chế về công tác tổ chức, cán bộ, đảng viên,

nhằm khắc phục cho được những hạn chế, yếu kém và ngăn chặn tiêu cực, xây dựng đội ngũ cán bộ thực sự là những người tiêu biểu nhất, tiên tiến nhất. Trong đó, Nghị quyết số 26-NQ/TW Hội nghị Trung ương 7 khóa XII đã xác định 8 nhóm nhiệm vụ, giải pháp, đề cập một cách bài bản, khoa học việc xây dựng đội ngũ cán bộ, nhất là cán bộ cấp chiến lược, thực sự tiêu biểu về đạo đức cách mạng, bản lĩnh chính trị, trí tuệ, trong sáng, gương mẫu về mọi mặt, có đủ phẩm chất, năng lực, uy tín ngang tầm nhiệm vụ.

Phóng viên: *Cùng với việc đẩy mạnh công tác đấu tranh phòng, chống tham nhũng, tiêu cực, Đảng ta đã có những bước đi bài bản trong công tác cán bộ và hiện đang xây dựng quy hoạch cán bộ cấp chiến lược, chuẩn bị Đại hội XIII của Đảng. Dường như công tác xây dựng Đảng đang được chú trọng hơn so với các lĩnh vực khác, thưa Tổng Bí thư, Chủ tịch nước?*

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng: Nghị quyết Đại hội XII của Đảng đã xác định rõ phát triển kinh tế - xã hội là nhiệm vụ trung tâm; xây dựng Đảng là nhiệm vụ then chốt; văn hóa là nền tảng tinh thần của xã hội; quốc phòng, an ninh là nhiệm vụ trọng yếu, thường xuyên. Những quan điểm, chủ trương đó của Đảng đã được cụ thể hóa thành các nghị quyết của Ban

Chấp hành Trung ương và được tích cực triển khai vào thực tế cuộc sống.

Từ đầu nhiệm kỳ đến nay, qua 9 kỳ hội nghị, Ban Chấp hành Trung ương đã ban hành 14 nghị quyết chuyên đề, trong đó có 4 nghị quyết chuyên đề về công tác xây dựng Đảng, xây dựng hệ thống chính trị (tiếp tục xây dựng, chỉnh đốn Đảng, ngăn chặn, đẩy lùi tình trạng suy thoái, "tự diễn biến", "tự chuyển hóa" trong nội bộ; đổi mới, sắp xếp tổ chức bộ máy của hệ thống chính trị tinh gọn, hoạt động hiệu lực, hiệu quả; đổi mới hệ thống tổ chức và quản lý, nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động của các đơn vị sự nghiệp công lập; xây dựng đội ngũ cán bộ các cấp, nhất là cấp chiến lược, có đủ phẩm chất, năng lực, uy tín ngang tầm nhiệm vụ); 5 nghị quyết chuyên đề về phát triển kinh tế (tiếp tục đổi mới mô hình tăng trưởng, nâng cao chất lượng tăng trưởng, năng suất lao động và sức cạnh tranh của nền kinh tế; hoàn thiện thể chế kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa; cơ cấu lại, đổi mới và nâng cao hiệu quả doanh nghiệp nhà nước; phát triển kinh tế tư nhân trở thành một động lực quan trọng của nền kinh tế; Chiến lược phát triển bền vững kinh tế biển Việt Nam đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045); 4 nghị quyết chuyên đề về các vấn đề xã hội (bảo vệ, chăm sóc và nâng cao sức khỏe

nhân dân; công tác dân số trong tình hình mới; cải cách chính sách tiền lương; cải cách chính sách bảo hiểm xã hội); 1 nghị quyết chuyên đề về nâng cao hiệu quả tiến trình hội nhập kinh tế quốc tế.

Có thể thấy trong công tác lãnh đạo, chỉ đạo của Đảng, cả bốn trụ cột luôn được chú trọng một cách đồng bộ, toàn diện và đã tạo những chuyển biến quan trọng, rõ nét trên các lĩnh vực.

Năm 2019 và những năm tới, chúng ta sẽ tiếp tục củng cố nền tảng kinh tế vĩ mô, duy trì đà tăng trưởng đồng thời với nâng cao chất lượng tăng trưởng, đẩy mạnh thực hiện ba đột phá chiến lược, đổi mới mô hình tăng trưởng và cơ cấu lại nền kinh tế. Có rất nhiều việc phải tiếp tục làm và làm tốt hơn, nhưng trước mắt phải tạo chuyển biến rõ nét hơn trong cải cách hành chính, tháo gỡ một cách thực chất những ách tắc, rào cản đối với hoạt động đầu tư, sản xuất, kinh doanh của người dân và doanh nghiệp, khơi thông mọi nguồn lực cho phát triển. Đồng thời, phải quan tâm hơn nữa việc xây dựng và phát triển văn hóa, xã hội, xây dựng con người, thực hiện tiến bộ và công bằng xã hội ngay trong từng bước đi, từng chính sách phát triển.

Cùng với tập trung ưu tiên xử lý một cách căn cơ, bài bản những vấn đề xã hội bức xúc hiện nay như khoảng cách giàu - nghèo, đạo đức xã hội

xuống cấp, tệ nạn xã hội gia tăng,... cần hết sức chú ý việc giáo dục, bồi dưỡng phẩm chất, đạo đức, nhân cách con người Việt Nam, gìn giữ và phát huy truyền thống, bản sắc văn hóa dân tộc. Bên cạnh đó, cần tiếp tục củng cố, tăng cường tiềm lực quốc phòng an ninh, giữ vững độc lập chủ quyền, thống nhất và toàn vẹn lãnh thổ của Tổ quốc, thực hiện có hiệu quả công tác đối ngoại và hội nhập quốc tế.

Và nhiệm vụ luôn được đặc biệt coi trọng, có ý nghĩa "then chốt" đó là phải làm tốt hơn nữa công tác xây dựng Đảng, xây dựng hệ thống chính trị thật sự trong sạch, vững mạnh, hoạt động hiệu lực, hiệu quả. Trong đó, công tác cán bộ là "then chốt" của "then chốt", phải làm sao lựa chọn, bố trí được những cán bộ có đức, có tài, liêm, chính, tâm huyết, thực sự vì nước, vì dân vào những vị trí lãnh đạo của bộ máy nhà nước; chống mọi biểu hiện "chạy chức, chạy quyền", ưu ái tuyển dụng người thân không đủ tiêu chuẩn, kiên quyết loại bỏ những người hư hỏng, tham nhũng. Siết chặt kỷ luật, kỷ cương, tạo chuyển biến mạnh mẽ trong thực thi công vụ, nâng cao đạo đức, văn hóa và tính chuyên nghiệp, ý thức trách nhiệm và tinh thần phục vụ Nhân dân của cán bộ, công chức, viên chức; kiên quyết đấu tranh đẩy lùi tệ nạn tham nhũng, tiêu cực, lãng phí.

Mục tiêu, định hướng là vậy, nhưng quan trọng là phải kiên quyết, năng động, sáng tạo trong lãnh đạo, chỉ đạo, tổ chức thực hiện thật tốt các nhiệm vụ, giải pháp đã đề ra, mang lại những kết quả cụ thể và thực chất, đưa đất nước tiếp tục phát triển, đi lên từng bước vững chắc, cải thiện hơn nữa đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân.

Phóng viên: *Trình Quốc hội phê chuẩn Hiệp định đối tác toàn diện và tiến bộ xuyên Thái Bình Dương (CPTPP) là công việc đầu tiên của Chủ tịch nước sau khi được bầu. Xin Tổng Bí thư, Chủ tịch nước cho biết Việt Nam kỳ vọng như thế nào khi tham gia Hiệp định này?*

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng: Việt Nam là một trong những thành viên đầu tiên tham gia CPTPP. Đây là bước cụ thể hóa chủ trương của Đảng, Nhà nước ta trong tiến trình hội nhập kinh tế quốc tế; khẳng định vai trò, vị thế địa - chính trị quan trọng của Việt Nam trong khu vực Đông Nam Á, châu Á - Thái Bình Dương và trên trường quốc tế.

Thông qua việc tham gia CPTPP, chúng ta có điều kiện thuận lợi hơn để thâm nhập thị trường rộng lớn với khoảng 500 triệu người tiêu dùng, chiếm 13,5% GDP toàn cầu, trong đó bao gồm những nền kinh tế lớn như Nhật Bản, Canada, Ôxtrâyli-a... Đây cũng là những nước có trình độ

phát triển cao, nên việc thực hiện các cam kết trong CPTPP sẽ góp phần giúp Việt Nam tích cực cải thiện môi trường đầu tư kinh doanh, thu hút vốn đầu tư nước ngoài và công nghệ tiên tiến. Tham gia CPTPP còn giúp Việt Nam tiếp tục hoàn thiện thể chế kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, hỗ trợ tiến trình đổi mới mô hình tăng trưởng, cơ cấu lại nền kinh tế; tạo thêm nhiều việc làm, nâng cao thu nhập cho người lao động.

Đồng thời, việc triển khai CPTPP sẽ góp phần làm sâu sắc hơn mối quan hệ song phương giữa Việt Nam và các nước thành viên CPTPP. Bên cạnh những thời cơ, thuận lợi, việc tham gia CPTPP cũng đặt ra không ít thách thức đối với Việt Nam. Tuy nhiên, trong bối cảnh chủ nghĩa bảo hộ mậu dịch có xu hướng gia tăng trên thế giới, việc tham gia CPTPP có ý nghĩa quan trọng đối với Việt Nam, nhằm tranh thủ ngoại lực cùng với phát huy nội lực, phục vụ có hiệu quả công cuộc xây dựng, bảo vệ và phát triển đất nước.

Phóng viên: *Nhân dịp Xuân Kỷ Hợi 2019, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước có điều gì gửi tới đồng bào, chiến sĩ cả nước và kiều bào ta ở nước ngoài?*

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng: Một mùa Xuân mới đang về, chúng ta có thể vui mừng và tự hào về những kết quả quan trọng, toàn diện trên hầu hết các lĩnh vực mà toàn

Đảng, toàn dân, toàn quân ta đã nỗ lực phấn đấu và đạt được trong năm qua. Những kết quả đó không chỉ cho chúng ta thêm nhiều bài học kinh nghiệm quý, mà còn tạo nền tảng vững chắc cho đất nước tiếp tục phát triển, đổi mới và hội nhập thành công.

Năm 2019 có ý nghĩa rất quan trọng trong việc thực hiện thắng lợi Nghị quyết Đại hội XII của Đảng và Kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội 5 năm 2016 - 2020, chuẩn bị Đại hội XIII của Đảng. Tôi mong đồng bào, chiến sĩ cả nước, kiều bào ta ở nước ngoài luôn chung sức đồng lòng, thực hiện thật tốt những mục tiêu, nhiệm vụ đã đề ra, đưa đất nước bước sang giai đoạn phát triển nhanh, bền vững, thế và lực ngày càng tăng.

TRÁCH NHIỆM NÊU GƯƠNG LÀ YÊU CẦU BẮT BUỘC ĐỐI VỚI MỖI CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN, ĐẶC BIỆT LÀ NGƯỜI ĐỨNG ĐẦU CƠ QUAN, ĐƠN VỊ

PHẠM CHÍ THÀNH*

Chúng ta đều biết, Chủ tịch Hồ Chí Minh là điển hình cho một tấm gương sáng hết lòng phụng sự Tổ quốc, phục vụ Nhân dân. Người từng nói: “Tôi hiến cả đời tôi cho dân tộc tôi”¹. Điều đó đã được minh chứng bằng cuộc đời phấn đấu không mệt mỏi cho sự nghiệp cách mạng của dân tộc, cho độc lập, tự do của Tổ quốc, cho hạnh phúc của Nhân dân. Đến cuối đời, trong *Di chúc*, Người còn nuối tiếc rằng “không được phục vụ lâu hơn nữa, nhiều hơn nữa”². Tất cả tâm hồn,

* Quyền Giám đốc - Tổng Biên tập Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, t.5, tr.674.

2. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđd*, t.15, tr.615.

tình cảm, ý thức trách nhiệm đối với dân xuất phát từ một triết lý đơn giản là: “Cơm chúng ta ăn, áo chúng ta mặc, vật liệu chúng ta dùng, đều do mồ hôi nước mắt của nhân dân mà ra. Vì vậy chúng ta phải đền bù xứng đáng cho nhân dân”¹; điều này còn hàm chứa trong đó cả đạo lý “Uống nước nhớ nguồn”, “Ăn quả nhớ kẻ trồng cây”, một truyền thống tốt đẹp, mang đậm cốt cách, phẩm giá con người Việt Nam.

Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn nhắc nhở: “Một dân tộc, một đảng và mỗi con người, ngày hôm qua là vĩ đại, có sức hấp dẫn lớn, không nhất định hôm nay và ngày mai vẫn được mọi người yêu mến và ca ngợi, nếu lòng dạ không trong sáng nữa, nếu sa vào chủ nghĩa cá nhân”². Cán bộ, đảng viên phải là người: “Tiên thiên hạ chi ưu nhi ưu, hậu thiên hạ chi lạc nhi lạc” (lo trước cái lo của thiên hạ, vui sau cái vui của thiên hạ). Muốn vậy, mỗi cán bộ, đảng viên đều phải làm gương trong mọi công việc, từ nhỏ đến lớn, thể hiện thường xuyên về mọi mặt; phải cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư, nói phải đi đôi với làm. Người yêu cầu tất cả cán bộ, đảng viên đều phải nêu gương về đạo đức. Trước hết, mình phải tự làm gương, cán bộ “gắng làm gương

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđd*, t.9, tr.145.

2. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđd*, t.15, tr.672.

trong anh em, và khi đi công tác, gắng làm gương cho dân”¹.

Về vai trò của nêu gương, Người nhắc nhở cán bộ, đảng viên: “Muốn hướng dẫn nhân dân, mình phải làm mực thước cho người ta bắt chước”². “Tự mình phải *chính* trước, mới giúp người khác *chính*. Mình không *chính*, mà muốn người khác *chính* là vô lý”³.

Trong tư tưởng Hồ Chí Minh, *cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư* là phẩm chất đạo đức cách mạng chủ yếu, là nhân cách của con người; là một nội dung cơ bản không thể thiếu trong phong cách làm việc và nhân cách của những người lãnh đạo, quản lý. Bản thân mỗi người phải *cần, kiệm, liêm* thì mới *chính* được. Mà có *chính* thì mới gạt bỏ được tất cả tính vị kỷ, vụ lợi, tư lợi, cục bộ địa phương, lợi ích nhóm; mới làm tròn bổn phận của người cán bộ, đảng viên của Đảng, mới “Hết lòng, hết sức phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân”⁴.

Việc nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu hiện nay, cần thực hiện trên ba mối quan hệ chính, đó là “đối với mình”, “đối với người”

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sdd*, t.4, tr.171.

2, 3. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sdd*, t.6, tr.16, 130.

4. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sdd*, t.9, tr.383.

và “đối với việc”. Đối với mình phải không tự cao tự đại, tự mãn, kiêu ngạo, luôn học tập cầu tiến bộ, luôn tự kiểm điểm để phát triển điều hay, sửa đổi điều dở của bản thân; phải tự phê bình mình như rửa mặt hằng ngày. Đối với người phải luôn giữ thái độ chân thành, khiêm tốn, đoàn kết, thật thà, không dối trá, lừa lọc, phải khoan dung, độ lượng. Đối với việc dù trong hoàn cảnh nào cũng phải giữ nguyên tắc “dĩ công vi thượng”, đặt việc công lên trên, lên trước việc tư.

Việc nêu gương phải thể hiện toàn diện trên các mặt về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, tác phong; tự phê bình và phê bình; quan hệ với Nhân dân; trách nhiệm trong công tác; ý thức tổ chức kỷ luật và đoàn kết nội bộ... Trong đó, nội dung nêu gương về trách nhiệm trong công tác là cần phải nêu cao ý thức trách nhiệm, tận tụy với công việc; hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao; tích cực học tập, nghiên cứu, tiếp thu và vận dụng có hiệu quả các tri thức khoa học, công nghệ hiện đại, các sáng kiến trong lao động, sản xuất, công tác. Chủ động, sáng tạo, dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm; nói đi đôi với làm, đã nói thì phải làm và làm đến nơi đến chốn. Hiểu và thực hiện đúng chức trách, nhiệm vụ, quyền hạn của mình; làm việc có nguyên tắc, kỷ cương, có lý, có tình; không lạm dụng chức vụ, quyền hạn khi

giải quyết công việc; chống các hiện tượng *chạy chức, chạy quyền, chạy tội, chạy bằng cấp, chạy thi đua* và các biểu hiện tiêu cực khác. Kiên quyết chống tư tưởng cục bộ, bè phái và các biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”, cơ hội, thực dụng vì lợi ích cá nhân, “lợi ích nhóm”.

Đối với người đứng đầu cấp ủy và cơ quan, đơn vị, ngoài nội dung nêu gương theo các mặt trên, còn cần phải có năng lực tham gia, quyết định và tổ chức thực hiện tốt những nhiệm vụ trong phạm vi trách nhiệm lãnh đạo, quản lý của mình; có bản lĩnh chính trị vững vàng; năng lực điều hành, tập hợp quần chúng, biết sử dụng nhân tài, phối hợp công tác; có khả năng đúc rút kinh nghiệm và tổng kết thực tiễn; có phong cách làm việc khoa học, sâu sát thực tế; biết lắng nghe, nhạy bén, có năng lực dự báo nắm bắt thời cơ, biết quyết đoán, dám làm, dám chịu trách nhiệm, có năng lực làm công tác tư tưởng và công tác vận động quần chúng.

Việc nêu gương của cán bộ, đảng viên phải theo phương châm: “Trên trước, dưới sau”, “Trong trước, ngoài sau”, “Học tập đi đôi với làm theo”. Trong gia đình, cha mẹ phải là tấm gương cho các con, anh chị là tấm gương đối với các em. Trong cơ quan, tổ chức thì cấp ủy viên nêu gương cho đảng viên, đảng viên nêu gương cho quần chúng; cán bộ

cấp trên nêu gương cho cán bộ cấp dưới; thủ trưởng cơ quan, đơn vị nêu gương cho công chức, viên chức và người lao động; người này nêu gương cho người khác.

Muốn nêu gương được thì nói phải đi đôi với làm. Nói đi đôi với làm không chỉ là một chuẩn mực trong đạo đức truyền thống mà còn là chuẩn mực đạo đức công vụ tối thiểu. Với cán bộ, đảng viên, sự thống nhất chặt chẽ giữa nói và làm, giữa đạo đức và nêu gương đạo đức cần đạt tới sự nhất quán trong công việc và trong sinh hoạt, đời sống, giữa đạo đức người lãnh đạo và đạo đức đời thường. Địa vị càng cao, uy tín càng lớn, càng phải ra sức hoàn thiện về đạo đức, nhất quán giữa nói và làm. Mỗi cán bộ, đảng viên phải làm kiểu mẫu trong công tác và lối sống; trong mọi lúc, ở mọi nơi, nói phải đi đôi với làm để quần chúng noi theo.

Việc nói đi đôi với làm đối với người lãnh đạo, quản lý mang lại cho cấp dưới, cho quần chúng lòng tin và sự tôn trọng đối với người cán bộ, nhờ đó, người cán bộ dễ dàng thực thi quyền lãnh đạo của mình. Chủ tịch Hồ Chí Minh cũng từng phê phán những cán bộ “Chỉ biết nói là nói, nói giờ này qua giờ khác, ngày này qua ngày khác. Nhưng một việc gì thiết thực cũng không

làm được”¹. Nhân dân không bao giờ tin cậy những cán bộ nói mà không làm, nói nhiều làm ít, nói hay làm dở, nói một đằng làm một nẻo, hoặc có làm nhưng làm nửa vời. Muốn rèn luyện được phong cách nói đi đôi với làm, người cán bộ phải thường xuyên tự kiểm điểm, soi xét chính mình, đồng thời phải khuyến khích cấp dưới và quần chúng nhận xét, phê bình, góp ý cho mình, nhắc nhở mình về những điều mình đã hứa. Người cán bộ cũng phải biết tránh căn bệnh hình thức, bệnh “hữu danh, vô thực”, chạy theo những thứ hào nhoáng bên ngoài.

Trong cuộc sống hằng ngày, người cán bộ, đảng viên phải có trách nhiệm tự tu dưỡng tốt để trở thành con người có đời tư trong sáng, là tấm gương giúp Nhân dân nhìn vào đó mà noi theo, qua đó làm tăng thêm những điều đúng, điều thiện, chống lại thói hư, tật xấu.

Để giáo dục bằng nêu gương đạt kết quả cao, bản thân mình phải làm trước, làm gương, phải luôn đứng mũi chịu sào, luôn ở đầu sóng, ngọn gió, phải thường xuyên khắc phục những hạn chế, khuyết điểm của bản thân; sống chân thành, đoàn kết, giúp đỡ mọi người. Nêu gương khác với khoe khoang, kiêu ngạo, ta đây là

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđd*, t.5, tr.327.

người có nhiều tài cán, là người có nhiều kinh nghiệm trong công tác, trên thông thiên văn, dưới tường địa lý, nó càng khác với những hành động lấy lòng đồng chí mình một cách nhất thời và hoàn toàn trái ngược với sùng bái cá nhân, theo đuôi, a dua, tâng bốc, nịnh hót, bỏ dỡ nhau trong mỗi dịp bầu bán, hay đề bạt, bổ nhiệm.

Khi nói về nêu gương “người tốt, việc tốt”, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chỉ rõ rằng “một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền”¹. Nhưng hiện nay ở một số cấp ủy, cán bộ, đảng viên chưa thật sự nêu gương, thiếu đi phong cách lãnh đạo của người cán bộ, đảng viên là phải “óc nghĩ, mắt trông, tai nghe, chân đi, miệng nói, tay làm”, chưa lấy phương châm hành động của Đảng là “đảng viên đi trước, làng nước theo sau”, chưa thấm nhuần phương thức Đảng lãnh đạo bằng sự nêu gương của người cán bộ, đảng viên. Và người có địa vị càng cao thì càng phải gương mẫu, điều đó cũng chính là thể hiện sự lãnh đạo đúng đắn của Đảng.

Hiện nay, trước những diễn biến phức tạp của tình hình thế giới và khu vực, trước những tác động mặt trái của kinh tế thị trường ở nước ta, các dạng biểu hiện của chủ nghĩa cơ hội, chủ

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđd*, t.1, tr.284.

nghĩa cực đoan, chủ nghĩa cải lương về chính trị, kinh tế không thể không ảnh hưởng trực tiếp và gián tiếp tới tư tưởng và đạo đức, lối sống của một bộ phận cán bộ, đảng viên. Bởi vậy, việc nêu gương, “nói đi đôi với làm” theo đúng đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước, theo đúng tiêu chí, chuẩn mực đạo đức cách mạng càng trở nên cần thiết đối với việc tu dưỡng, rèn luyện đạo đức của đội ngũ cán bộ, đảng viên, nhất là đối với người đứng đầu các cấp.

Trong hoạt động thực tiễn, mỗi người cần học tập và làm theo Chủ tịch Hồ Chí Minh ở phong cách làm việc thận trọng, tỉ mỉ, giờ nào việc nấy, tinh thần trách nhiệm cao, thói quen đi sâu đi sát cơ sở, lắng nghe tâm tư, nguyện vọng của quần chúng. Khi đã đề ra chủ trương, biện pháp thì phải nêu cao đoàn kết, phát huy trí tuệ tập thể, đề cao trách nhiệm cá nhân, nhất là người đứng đầu, quyết tâm lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện cho bằng được. Đồng thời, phải kiên quyết khắc phục mọi biểu hiện quan liêu, mệnh lệnh, xa rời thực tế, xa rời cơ sở, xa rời quần chúng; kiên quyết phê phán những cán bộ, đảng viên không dám nói, không dám hành động, hoặc “nói nhiều làm ít”, “nói mà không làm”, “nói một đằng làm một nẻo”, thụ động, trông chờ, ỷ lại, sợ trách nhiệm. Những biểu hiện đó hoàn toàn trái với tư tưởng, đạo đức Hồ Chí Minh,

làm cho phương pháp nêu gương mất ý nghĩa, tác dụng trong giáo dục đạo đức, lối sống ngay trong nội bộ tổ chức đảng, chính quyền, đoàn thể chính trị - xã hội.

Để thực sự nêu gương, đòi hỏi mỗi tổ chức cũng như mỗi cán bộ, đảng viên cần tự giác, trung thực, tự phê bình thật khách quan, nghiêm túc. Tập trung kiểm điểm trên các vấn đề về trách nhiệm đối với công việc và nhiệm vụ của đơn vị; về phẩm chất cá nhân của mình trên tất cả các mặt từ nhận thức, tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, ý thức tổ chức kỷ luật đến quan hệ với quần chúng... Thấy rõ ưu điểm để phát huy, nhận ra khuyết điểm để sửa chữa; đồng thời, coi trọng sự giáo dục, sự giúp đỡ chân thành của đồng chí, đồng nghiệp, học tập lẫn nhau, phải thực hiện phương châm “phòng bệnh hơn chữa bệnh”, khi có bệnh thì phải kiên quyết “trị bệnh cứu người”, không được có tư tưởng dễ dãi, bao che hoặc tranh công, đổ lỗi. Như thế mới thật sự là nêu gương, là người gương mẫu.

“NÓI ĐI ĐÔI VỚI LÀM, PHẢI NÊU GƯƠNG VỀ ĐẠO ĐỨC” - MỘT NGUYÊN TẮC CƠ BẢN CỦA TƯ TƯỞNG ĐẠO ĐỨC HỒ CHÍ MINH*

GS. SONG THÀNH

Đạo đức là một bộ phận của thế giới quan chi phối toàn bộ nhận thức và hành động của con người. Đạo đức cách mạng đòi hỏi sự thống nhất giữa động cơ và hiệu quả, giữa lời nói và việc làm, từ đời sống chung đến đời sống riêng. Tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh đòi hỏi sự thống nhất cao độ của đạo đức trong toàn bộ đời sống và hoạt động của con người: đạo đức với chính trị, đạo đức với pháp luật, đạo đức với tài năng, đạo đức cách mạng với đạo đức đời thường...

I- “NÓI ĐI ĐÔI VỚI LÀM” - MỘT NGUYÊN TẮC CƠ BẢN CỦA ĐẠO ĐỨC

1. Dân tộc ta có truyền thống trọng đạo đức.

* Bài đăng trên Tạp chí *Cộng sản* số tháng 5/2005.

Trong khi đề cao các chuẩn mực đạo đức cần có, Nhân dân ta cũng đòi hỏi nó phải được thể hiện trong hành vi hằng ngày, tức là trong thực hành đạo đức. Ca dao, tục ngữ khi đưa ra hình ảnh "nói như rồng leo, làm như mèo mửa" chính là để tố cáo thái độ phê phán đối với thói đạo đức giả: nói không đi đôi với làm, nói nhiều làm ít, nói hay làm dở, nói một đằng, làm một nẻo,...

Các học thuyết đạo đức và tôn giáo xưa nay đều coi trọng nguyên tắc "nói đi đôi với làm", song trong thực tế không thực hiện được bao nhiêu. Các học thuyết đạo đức này thường chỉ chú trọng trau dồi động cơ đạo đức, đi tới tách rời *động cơ* với *hiệu quả*, nên cũng không thực hiện được sự nhất quán giữa *nói* và *làm*. Ví như đạo đức Nho giáo cũng đưa ra những mệnh đề như: "kiến nghĩa bất vi, vô dũng dã" (thấy việc nghĩa mà không làm, không phải là dũng). Nhưng đạo đức Nho giáo cơ bản cũng chỉ là đạo đức "tu thân", nên kết quả cũng như mọi đạo đức duy tâm khác, đều thể hiện "sự bất lực đưa ra hành động" như C. Mác đã từng phê phán.

Giai cấp tư sản phương Tây trong cuộc đấu tranh chống lại thứ đạo đức giả dối, hà khắc của phong kiến và nhà thờ trung cổ đã biết giương cao ngọn cờ nhân văn, nhân quyền, đề cao giá trị nhân đạo, dân chủ, tự do, các khát vọng trần thế

của con người,... Nhưng thực trạng đây rầy áp bức bất công của xã hội tư bản tự nó đã vạch trần thứ đạo đức giả dối, chỉ nói mà không làm mà giai cấp tư sản vẫn rêu rao.

2. Đạo đức Hồ Chí Minh không phải là đạo đức *tu thân* mà là đạo đức *dấn thân*, tức là đạo đức gắn liền với hành động, nói để làm, nhất là nói về đạo đức phải đi đôi với thực hành đạo đức, mà phải làm có *hiệu quả*, nếu một người làm việc gì cũng không có hiệu quả thì theo Hồ Chí Minh không thể coi là một người có đạo đức. Người nói: “Phải lấy kết quả thiết thực đã góp sức bao nhiêu cho sản xuất và lãnh đạo sản xuất mà đo ý chí cách mạng của mình. Hãy kiên quyết chống bệnh nói suông, thói phô trương hình thức, lối làm việc không nhằm mục đích nâng cao sản xuất”¹.

Hồ Chí Minh nói nhiều đến vai trò, tác dụng của đạo đức, nêu ra những nguyên tắc, chuẩn mực đạo đức cho cán bộ và Nhân dân từ đời công đến đời tư. Tuy nhiên, Hồ Chí Minh thực hành đạo đức còn nhiều hơn những điều Người nói, hoặc chỉ lặng lẽ, kiên trì nêu gương mà không nói. Người đã vận dụng phương thức của người xưa: “*Dĩ nhân nhi giáo, dĩ ngôn nhi giáo*”, tức là trước hết phải

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Sđd, t.13, tr.68.

giáo dục bằng tấm gương sống của chính mình đã, sau đó mới giáo dục bằng lời nói.

Ở Hồ Chí Minh luôn luôn có sự nhất quán giữa nói và làm, giữa giáo dục đạo đức với thực hành đạo đức. Người nói: "Cả đời tôi chỉ có một mục đích, là phấn đấu cho quyền lợi Tổ quốc, và hạnh phúc của quốc dân. Những khi tôi phải ẩn nấp nơi núi non, hoặc ra vào chốn tù tội, xông pha sự hiểm nghèo - là vì mục đích đó"¹. Cho đến trước khi qua đời, Người còn viết trong *Di chúc*: "Suốt đời tôi hết lòng hết sức phục vụ Tổ quốc, phục vụ cách mạng, phục vụ nhân dân. Nay dù phải từ biệt thế giới này, tôi không có điều gì phải hối hận, chỉ tiếc là tiếc rằng không được phục vụ lâu hơn nữa, nhiều hơn nữa"².

Cả cuộc đời Người là bằng chứng cảm động cho *sự nhất quán tuyệt vời giữa nói và làm*. Nhờ kiên trì thực hành đạo đức mà Người đã để lại cho dân tộc ta tấm gương "có một không hai" về đạo đức của một vị lãnh tụ thực sự của Nhân dân.

3. Ở Hồ Chí Minh, hoàn toàn không có sự khác biệt giữa đạo đức cách mạng với đạo đức đời thường. Đó cũng là một điểm đối lập giữa đạo đức cũ và đạo đức mới.

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sdd*, t.4, tr.272.

2. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sdd*, t.15, tr.623.

Chủ tịch Hồ Chí Minh trở thành một nhà đạo đức chân chính, để lại cho chúng ta một tấm gương đạo đức sáng ngời là vì suốt đời Người đã không ngừng tự hoàn thiện mình theo lý tưởng chân, thiện, mỹ; gương mẫu từ việc lớn đến việc nhỏ, nên đã thực hiện được sự nhất quán giữa đời công và đời tư, giữa vĩ nhân và người bình thường, giữa đạo đức cách mạng với đạo đức hằng ngày.

4. "Hành nan, ngôn dị" là một tổng kết sâu sắc của người xưa về cái khó trong việc đạt tới sự nhất quán giữa nói và làm, nhất là giữa nói đạo đức với thực hành đạo đức. Phải thừa nhận rằng đối với đa số con người, không phải ai cũng có thể thực hiện trọn vẹn mọi nơi, mọi lúc cái điều mình đã nói. Xuất phát từ đạo lý, hảo tâm, thiện chí, có lúc ta muốn làm hoặc hứa làm một điều tốt đẹp gì đó, nhưng rồi do khó khăn khách quan hoặc do yếu đuối không vượt qua được, ta đã bỏ lỡ rồi cứ day dứt mãi, ân hận dài. Đáng tiếc là hiện nay có một số người dường như đã không còn cảm thấy xấu hổ, không còn cái "tu ố chi tâm" như người xưa nói, nên cứ trượt dài trong sự tha hóa về đạo đức mà không biết hổ thẹn.

Hiện nay, khi mà hiện tượng thương mại hóa tình người và các quan hệ xã hội có chiều hướng gia tăng, ta cần phải hết sức cảnh giác với căn bệnh "nói không đi đôi với làm" này. Trên thương

trường, đó là lối quảng cáo "một tác đến trời", lạm phát ngôn từ đến mức chỉ nghe đã chóng mặt. Nơi công sở cũng có một số người luôn chơi trò "vũ hội hóa trang", sống với hai nhân cách, trong cuộc họp họ thường nói rất hay về nhân ái, đạo đức, liêm chính, lương tâm,... nhưng trong thực tế hành động lại làm ngược lại. Cũng còn một số vị "thủ trưởng", như Bác Hồ thường phê phán: "Chỉ biết nói là nói, nói giờ này qua giờ khác, ngày này qua ngày khác. Nhưng một việc gì thiết thực cũng không làm được"¹; nghĩa là chỉ quen chỉ thị, quen đề xuất, nói rồi quên, nói cao giọng mà không tính đến các điều kiện thực tế, đến khả năng hành động, thực thi của chính mình. Hình như họ nói cốt để cho người khác làm, còn chính mình lại không quyết tâm theo đuổi, chỉ đạo thực hiện đến cùng một công việc nào đó. Thành ra, có nhiều chủ trương không đi vào cuộc sống, không đem lại chuyển biến đáng kể trong thực tế.

Cùng với hiện tượng suy thoái về đạo đức, lối sống của một bộ phận cán bộ có chức, có quyền, căn bệnh "nói nhiều làm ít, nói hay làm dở" đã góp phần làm giảm lòng tin của dân, làm tích tụ trong họ những bất mãn, hoài nghi không đáng có. Để khắc phục và hạn chế căn bệnh này, cần có một

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđd*, t.5, tr.327.

cuộc vận động, giáo dục rộng rãi, trong đó có việc học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh: Để nói đi đôi được với làm thì khi nói phải nghĩ đến làm, có làm được thì mới nói, thậm chí chỉ lặng lẽ làm mà không nói. Đó là phong cách Hồ Chí Minh, đặc biệt trong lĩnh vực đạo đức và lối sống.

II- ĐẠO ĐỨC CÁCH MẠNG VÀ VAI TRÒ NÊU GƯƠNG CỦA NGƯỜI LÃNH ĐẠO

1. Từ xưa, ở phương Đông và Việt Nam, cả Nho giáo, Phật giáo, Lão giáo đều coi trọng đạo đức, đều nêu cao lý tưởng "vua sáng, tôi hiền", nghĩa là nêu cao tấm gương đạo đức của người lãnh đạo, do đó sự nêu gương đạo đức ở người cán bộ, đảng viên, đặc biệt ở người lãnh đạo, giữ một vai trò cực kỳ quan trọng. Một khi quần chúng đã mất niềm tin vào đạo đức của người cầm quyền thì niềm tin chính trị đối với họ cũng không còn.

Trong lịch sử nước ta, những nhà lãnh đạo dân tộc muốn tập hợp được Nhân dân chống ngoại xâm hay chống lại chế độ phong kiến hà khắc đều phải là những người có uy tín đạo đức rất cao. Ngược lại, bọn vua chúa vô đạo sớm muộn cũng đều bị Nhân dân lật đổ. Hồ Chí Minh khẳng định: đối với các dân tộc phương Đông,

"một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền"¹.

Từ sau Cách mạng Tháng Tám năm 1945, sau khi lãnh đạo Nhân dân giành được chính quyền, Đảng ta đã trở thành đảng cầm quyền, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đặt lên hàng đầu việc giáo dục đạo đức cho cán bộ, đảng viên. Người đã kiên trì đấu tranh chống lại nguy cơ xa rời cuộc sống, xa rời quần chúng, rơi vào thoái hóa, biến chất của một đảng cầm quyền. Người nói: "Quần chúng chỉ quý mến những người có tư cách, đạo đức. Muốn hướng dẫn nhân dân, mình phải làm mực thước cho người ta bắt chước"², và "không có đạo đức thì dù tài giỏi mấy cũng không lãnh đạo được nhân dân. Vì muốn giải phóng cho dân tộc, giải phóng cho loài người là một công việc to tát, mà tự mình không có đạo đức, không có căn bản, tự mình đã hủ hóa, xấu xa thì còn làm nổi việc gì?"³.

Với trí tuệ sáng suốt, tầm nhìn xa rộng, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã sớm tiên tri, tiên lượng về những căn bệnh của những người có chức, có quyền và đã sớm chỉ ra những biện pháp cần đề phòng, khắc phục, trong đó Người đặt lên hàng

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sdd*, t.1, tr.284.

2. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sdd*, t.6, tr.16.

3. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sdd*, t.5, tr.292 - 293.

đầu việc thường xuyên giáo dục, rèn luyện đạo đức cho cán bộ, đảng viên. Không lâu trước khi qua đời, Người đã từng căn dặn: "Một dân tộc, một đảng và mỗi con người, ngày hôm qua là vĩ đại, có sức hấp dẫn lớn, không nhất định hôm nay và ngày mai vẫn được mọi người yêu mến và ca ngợi, nếu lòng dạ không trong sáng nữa, nếu sa vào chủ nghĩa cá nhân"¹.

Nhận thức được vai trò và sức mạnh của sự nêu gương, Chủ tịch Hồ Chí Minh thường xuyên nhắc đến tấm gương đạo đức của V.I. Lênin: "Không phải chỉ thiên tài của Người, mà chính là tính coi khinh sự xa hoa, tinh thần yêu lao động, đời tư trong sáng, nếp sống giản dị, tóm lại là đạo đức vĩ đại và cao đẹp của người thầy, đã ảnh hưởng lớn lao tới các dân tộc châu Á và đã khiến cho trái tim của họ hướng về Người không gì ngăn cản nổi"².

Theo Người, sức hấp dẫn của chủ nghĩa xã hội không phải ở lý tưởng cao xa nào mà trước hết, cụ thể và trực tiếp, là ở những người cộng sản ưu tú bằng tấm gương sống và hành động của mình, chiến đấu cho lý tưởng đó thành hiện thực. Cũng cố hay làm suy giảm niềm tin của quần chúng vào

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđd*, t.15, tr.672.

2. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđd*, t.1, tr.317.

tương lai của chủ nghĩa xã hội không phải ở những sai lầm và thất bại tạm thời khó tránh khỏi trên con đường mới khai phá mà chủ yếu lại là ở sự sa sút, thoái hóa của những người được mệnh danh là "những chiến sĩ tiên phong" trước thắng lợi hay khó khăn của cách mạng.

Không chỉ nhắc nhở mà bản thân Người đã suốt đời không ngừng tự tu dưỡng, tự rèn luyện mình về đạo đức để trở thành "tấm gương tuyệt vời về con người mới", thành hình ảnh mẫu mực, xứng đáng "là người lãnh đạo, là người đầy tớ thật trung thành của nhân dân"¹, chẳng những có sức lôi cuốn, cảm hóa mãnh liệt đối với toàn thể dân tộc mà còn có ảnh hưởng sâu rộng trên toàn thế giới. Nhiều lãnh tụ chính trị, học giả, nhà văn, nhà báo có tiếng đã viết về sức cổ vũ kỳ diệu của tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh đối với Nhân dân ta và chứng minh rằng: do ngưỡng mộ một nhân cách vĩ đại như vậy, có biết bao lớp người trẻ tuổi đã đứng vào hàng ngũ cộng sản, tình nguyện hiến dâng đời mình cho cuộc đấu tranh vì tự do, độc lập, vì tiến bộ xã hội và hạnh phúc của Nhân dân.

2. Hiện nay, trong việc giáo dục đạo đức cách mạng cho cán bộ, đảng viên và Nhân dân, trước hết là cho thế hệ trẻ, chúng ta đang thiếu cái gì?

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Sđd, t.15, tr.612.

Sự lành mạnh của đời sống đạo đức xã hội phụ thuộc một phần rất quan trọng vào sự nêu gương của người lãnh đạo, nhất là những người đứng đầu các ngành, các địa phương, các đơn vị. Bác Hồ đã nhiều lần nhắc nhở: muốn thực sự làm người lãnh đạo, người chỉ huy, người đứng đầu cơ quan, đơn vị phải hết sức giữ gìn và nêu gương về mặt đạo đức, nếu không thì rồi sẽ hỏng cả.

Ngày nay, Đảng ta, qua nhiều nghị quyết, đã yêu cầu các đồng chí lãnh đạo các cấp phải nêu gương về đạo đức, lối sống, phải là người chiến sĩ xung kích đi đầu trong cuộc đấu tranh chống tham nhũng, quan liêu, xa hoa, lãng phí; không những thế còn phải xem xét lại gia đình mình, con cái mình có lợi dụng chức vụ của bố mẹ làm điều sai trái không? Chỉ có thông qua những tấm gương cụ thể, trước hết là của những người có chức vụ cao, có cương vị lớn mới củng cố và nâng cao được niềm tin của Nhân dân vào sự lãnh đạo của Đảng và Nhà nước, vào tính ưu việt của chế độ xã hội ta.

Thế hệ cán bộ, đảng viên, thanh niên lớp Cách mạng Tháng Tám và kháng chiến chống thực dân Pháp, chống đế quốc Mỹ có hạnh phúc là hằng ngày, hằng giờ được sống với những tấm gương lớn của Bác Hồ và các đồng chí lãnh đạo bên cạnh Người. Những tấm gương ấy đã là niềm tự hào, là nguồn cổ vũ, động viên lớn lao đối với toàn Đảng,

toàn dân ta, góp phần tạo nên sức mạnh tinh thần to lớn đánh thắng "thù trong, giặc ngoài" giành lại độc lập thống nhất, đưa cả nước đi lên chủ nghĩa xã hội.

Ngày nay, Nhân dân ta cũng chân thành mong mỗi các đồng chí lãnh đạo các cấp của Đảng và Nhà nước ta, theo gương Bác Hồ, đều sẽ là những tấm gương lớn về đạo đức cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư cho toàn Đảng, toàn dân ta học tập và noi theo. Đó là nguyện vọng của Nhân dân mà cũng là đòi hỏi bức thiết của đời sống đạo đức, của sự nêu gương. Bởi như Bác Hồ đã nói: "Tự mình phải *chính* trước, mới giúp được người khác *chính*. Mình không *chính*, mà muốn người khác *chính* là vô lý"¹. Đó cũng là yêu cầu của thực tiễn đấu tranh dân tộc và giai cấp ở bối cảnh hiện nay. Mỗi một con người khi đã được cất cử vào ngôi cao, chức lớn thì nhất cử, nhất động của họ đã vượt ra khỏi phạm vi cá nhân, mang ý nghĩa tiêu biểu, trở thành "phương diện quốc gia", mỗi hành vi tiêu cực của họ đều quan hệ đến niềm tin của Nhân dân, đều được kẻ thù khai thác, lợi dụng để xuyên tạc, chống phá chế độ ta. Cũng đừng quên rằng các chiến dịch chống chủ nghĩa xã hội ở Liên Xô và Đông Âu trước đây

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđd*, t.6, tr.130.

thường bắt đầu từ việc phê phán đời riêng của một số nhà cầm quyền ở đó.

Chính vì vậy, cuộc đấu tranh chống tham nhũng, đẩy lùi sự tha hóa, biến chất về đạo đức - lối sống, giữ gìn Đảng ta thật trong sạch, nêu cao tính tiên phong gương mẫu của cán bộ, đảng viên - nhất là những người có chức, có quyền, phải gương mẫu từ việc nhỏ đến việc lớn, từ lời nói đến việc làm, từ phong cách đến lối sống, như Đảng ta đã nói, có liên quan đến sự sống còn của chế độ, độc lập và an ninh của Tổ quốc.

Để thực hiện thắng lợi cuộc vận động xây dựng, chỉnh đốn Đảng, làm cho Đảng ta thật sự trong sạch, “là đạo đức, là văn minh”, cần phải có nhiều biện pháp đồng bộ, trong đó có việc cần kíp là xây dựng cho được những tấm gương sáng, từ trên xuống dưới, cho toàn Đảng, toàn dân noi theo.

Điều đó cũng là để thực hiện một di huấn quan trọng của Bác Hồ: "Lấy gương người tốt, việc tốt để hàng ngày giáo dục lẫn nhau là một trong những cách tốt nhất để xây dựng Đảng, xây dựng các tổ chức cách mạng, xây dựng con người mới, cuộc sống mới"¹.

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Sđd, t.15, tr.672.

TRÁCH NHIỆM NÊU GUƠNG CỦA CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN, NHẤT LÀ NGƯỜI ĐỨNG ĐẦU TRONG GIAI ĐOẠN HIỆN NAY

PGS.TS. LÊ VĂN YÊN*

1. Trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên có vai trò quan trọng, là một trong những phương thức lãnh đạo cơ bản của Đảng

Năm 1930, Đảng Cộng sản Việt Nam ra đời, trở thành Đảng duy nhất lãnh đạo cách mạng Việt Nam. Từ sau thành công của Cách mạng Tháng Tám năm 1945, Đảng ta trở thành đảng cầm quyền, tiếp tục lãnh đạo sự nghiệp cách mạng trong điều kiện mới, trực tiếp lãnh đạo Nhà nước, tiếp tục hoàn thành sự nghiệp độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội. Khi chưa có chính quyền, nhiệm vụ chính của Đảng là lãnh đạo cuộc đấu tranh của Nhân dân ta lật đổ chính

* Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.

quyền thống trị của thực dân, phong kiến, thiết lập chính quyền của Nhân dân. Phương thức lãnh đạo và công tác của Đảng là nêu cao tính tiên phong, gương mẫu của đội ngũ cán bộ, đảng viên, giáo dục, thuyết phục, vận động, tổ chức quần chúng, đưa quần chúng vào cuộc đấu tranh giành chính quyền. Trong cuộc đấu tranh giành chính quyền, biết bao chiến sĩ cộng sản đã nêu tấm gương suốt đời phấn đấu, hy sinh cho sự nghiệp cách mạng. Nói về sự nêu gương đó, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã viết: “Các đồng chí ấy đã vui vẻ hy sinh hết thảy, hy sinh cả tính mệnh mình cho Đảng, cho giai cấp, cho dân tộc. Các đồng chí ấy đã đem xương máu mình vun tưới cho cây cách mạng, cho nên cây cách mạng đã khai hoa, kết quả tốt đẹp như ngày nay. Tất cả chúng ta phải noi theo các gương anh dũng, gương chí công vô tư ấy, mới xứng đáng là người cách mạng”¹.

Với trách nhiệm, vinh dự là một Đảng duy nhất cầm quyền lãnh đạo cách mạng Việt Nam đi từ thắng lợi này đến thắng lợi khác, đó không phải do ý muốn chủ quan của một ai, cũng không phải sự xếp đặt chủ quan của một giai cấp, một lực lượng nào, mà trước hết vì Đảng với đội ngũ cán bộ, đảng viên nêu cao tính tiên phong, gương mẫu

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđd*, t.7, tr.25.

đã đáp ứng được yêu cầu khách quan của cách mạng Việt Nam qua các thời kỳ và được quần chúng tin nhiệm. Nhiều lần Chủ tịch Hồ Chí Minh đã dạy cán bộ, đảng viên của Đảng không thể viết lên trán mình hai chữ “cộng sản” là đã được quần chúng tin yêu, mà phải bằng hành động thực sự nêu gương, bằng phẩm chất đạo đức và tài năng của mình, thể hiện ở những việc làm ích nước, lợi dân, thực sự phục vụ cho sự nghiệp giải phóng dân tộc, giải phóng xã hội, giải phóng con người thì mới được quần chúng tin yêu. Chính vì thế, Nhân dân ta coi Đảng là “Đảng của mình”.

Trong hơn 30 năm tiến hành công cuộc đổi mới, Đảng ta đã có những bước tiến mới trong việc xây dựng, đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng. Đảng đã xác định đúng đắn chủ trương, đường lối xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa, lãnh đạo cán bộ, đảng viên và Nhân dân đẩy mạnh sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Đảng lãnh đạo bằng tổ chức, thông qua hệ thống tổ chức đảng, chính quyền, đoàn thể, thông qua đội ngũ cán bộ, đảng viên; vừa chăm lo xây dựng tổ chức của Đảng vững mạnh, vừa phát huy vai trò tiên phong, gương mẫu của đội ngũ cán bộ, đảng viên và cán bộ chủ chốt hoạt động trong các cơ quan nhà nước và đoàn thể, làm hạt nhân lãnh đạo hệ thống

chính trị. Thực hiện cơ chế Đảng lãnh đạo, Nhà nước quản lý, Nhân dân làm chủ, cán bộ, đảng viên đều hoạt động trong khuôn khổ Hiến pháp, pháp luật và chịu trách nhiệm về hoạt động của mình. Đảng lãnh đạo bằng các quyết định tập thể và trách nhiệm cá nhân, dân chủ đi đôi với tập trung, tập trung trên cơ sở dân chủ. Đảng lãnh đạo bằng kiểm tra, giám sát việc tổ chức thực hiện, đưa đường lối của Đảng vào cuộc sống. Đảng lãnh đạo xây dựng hệ thống quy chế, quy định chặt chẽ và yêu cầu các tổ chức đảng, cán bộ, đảng viên thực hiện nghiêm. Cùng với phương thức vận động quần chúng làm cách mạng, Đảng còn có thêm phương thức lãnh đạo bằng sự nêu gương của đội ngũ cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu.

Hiện nay, Đảng tiếp tục đổi mới mạnh mẽ phương thức lãnh đạo đối với hệ thống chính trị, đặc biệt là với Nhà nước. Đảng lãnh đạo Nhà nước bằng các chủ trương, chính sách lớn, lãnh đạo thể chế hóa các quan điểm, đường lối, chủ trương của Đảng thành chính sách, pháp luật, lãnh đạo xây dựng đội ngũ cán bộ, đảng viên, công chức đủ phẩm chất và năng lực lãnh đạo, tổ chức thực hiện có hiệu quả các chủ trương, chính sách và hệ thống pháp luật. Tiếp tục cụ thể hóa phương thức lãnh đạo ở tất cả các cấp bằng những quy chế, quy định, quy trình cụ thể. “Quy định rõ hơn Đảng

phục vụ nhân dân, chịu sự giám sát của nhân dân, chịu trách nhiệm trước nhân dân về những quyết định của mình; về quyền hạn, trách nhiệm của người đứng đầu và mối quan hệ giữa tập thể cấp ủy, tổ chức đảng với người đứng đầu, bảo đảm nguyên tắc tập trung dân chủ, tập thể lãnh đạo, cá nhân phụ trách, đi đôi với phát huy vai trò, trách nhiệm, tính chủ động của người đứng đầu và cơ chế xử lý đối với người đứng đầu khi vi phạm. Quy định rõ hơn thẩm quyền và trách nhiệm của Ban Chấp hành Trung ương, Bộ Chính trị, Ban Bí thư, cấp ủy và ban thường vụ cấp ủy các cấp¹. Tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng; ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ. Tập trung xây dựng đội ngũ cán bộ, nhất là đội ngũ cán bộ cấp chiến lược, đủ năng lực, phẩm chất và uy tín, ngang tầm nhiệm vụ.

Trong những năm qua, phương thức lãnh đạo của Đảng đối với hệ thống chính trị tiếp tục được đổi mới. Đảng đã ban hành nhiều nghị quyết, quy chế, quy định, quy trình công tác để thực hiện, bảo đảm giữ vững vai trò lãnh đạo của Đảng, đồng

1. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2016, tr.215.

thời phát huy vai trò tiên phong, gương mẫu, tính chủ động, sáng tạo và trách nhiệm của cán bộ, đảng viên trong hệ thống chính trị. Việc đổi mới phong cách, lề lối làm việc của các cơ quan lãnh đạo của Đảng từ Trung ương tới cơ sở có bước tiến mới. Thực hiện chế độ tập thể lãnh đạo đi đôi với phát huy tính chủ động, sáng tạo và trách nhiệm cá nhân, nhất là nâng cao trách nhiệm của người đứng đầu. Đảng coi trọng phát huy vai trò, trách nhiệm của các tổ chức đảng, cán bộ, đảng viên hoạt động trong các cơ quan nhà nước, trong Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội. Đảng đã có nhiều đổi mới trong việc ra nghị quyết, chỉ thị, quy định, coi trọng việc lãnh đạo, chỉ đạo tổ chức thực hiện, kiểm tra, giám sát, sơ kết, tổng kết việc thực hiện nghị quyết, chỉ thị, quy định của Đảng.

Sự nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu có vai trò đặc biệt quan trọng, là một trong những phương thức lãnh đạo cơ bản của Đảng, đồng thời cũng là một phẩm chất quan trọng của người cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu cấp ủy, chính quyền. Ban Chấp hành Trung ương, Bộ Chính trị, Ban Bí thư đã có nhiều chủ trương quy định về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên. Trong những năm gần đây, để tăng cường kỷ cương, kỷ luật của Đảng và giữ

gìn phẩm chất chính trị, đạo đức cách mạng, tính tiên phong, gương mẫu của cán bộ, đảng viên, nâng cao năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của tổ chức đảng, Ban Chấp hành Trung ương đã ban hành Quy định số 47-QĐ/TW về những điều đảng viên không được làm. Thực hiện Nghị quyết Trung ương 4 khóa XI “Một số vấn đề cấp bách về xây dựng Đảng hiện nay”, Ban Bí thư đã ban hành Quy định số 101-QĐ/TW về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo chủ chốt các cấp. Để góp phần thực hiện Nghị quyết Trung ương 4 khoá XII về xây dựng Đảng và tăng cường vai trò nêu gương của cán bộ, đảng viên, Bộ Chính trị đã ban hành Quy định số 55-QĐ/TW về một số việc cần làm ngay để tăng cường vai trò nêu gương của cán bộ, đảng viên. Những nội dung này cũng được đề cập ở nhiều nghị quyết, chỉ thị, quy định khác của Đảng.

Nhờ có những chủ trương, quy định đúng đắn và kịp thời nên ý thức trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo chủ chốt các cấp đã từng bước được nâng lên, tạo sự chuyển biến tích cực về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, về tác phong làm việc, về ý thức tổ chức, kỷ luật và đoàn kết nội bộ. Việc thực hiện các chủ trương, quy định của Đảng đã góp phần tăng cường kỷ cương, kỷ luật của Đảng; nâng cao

năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của tổ chức đảng và của cán bộ, đảng viên, góp phần ngăn chặn, đẩy lùi suy thoái, tham nhũng, tiêu cực, củng cố niềm tin của cán bộ, đảng viên và Nhân dân vào sự lãnh đạo của Đảng.

Tuy nhiên, kết quả thu được còn hạn chế, chưa đạt mục tiêu, yêu cầu đặt ra. Công tác lãnh đạo, chỉ đạo, tổ chức quán triệt, triển khai thực hiện vẫn còn bất cập, hiệu quả chưa cao, chưa tạo được sức lan tỏa lớn. Nhiều cán bộ, đảng viên, trong đó có cán bộ lãnh đạo chủ chốt các cấp, chưa xác định rõ trách nhiệm và chưa thật sự gương mẫu trong rèn luyện, giữ gìn phẩm chất, đạo đức, lối sống, tác phong với những biểu hiện như nói không đi đôi với làm, nói nhiều làm ít, nói một đằng làm một nẻo. Có cán bộ còn trục lợi, tham nhũng, lãng phí, tiêu cực, đặc biệt có cán bộ cấp cao, cả đương chức và nghỉ hưu, đã vi phạm nghiêm trọng kỷ luật của Đảng, pháp luật của Nhà nước, gây dư luận xấu trong cán bộ, đảng viên và Nhân dân.

Để tiếp tục đẩy mạnh việc đề cao trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương, Ban Chấp hành Trung ương khóa XII đã ban hành Quy định số 08-QĐi/TW về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương.

Việc ban hành Quy định này là cần thiết trong tình hình hiện nay, như một cam kết chính trị của Trung ương đối với chính mình và đối với toàn Đảng, toàn dân. Việc thực hiện hiệu quả Quy định này sẽ tạo sự lan tỏa mạnh mẽ, góp phần củng cố niềm tin của Nhân dân đối với Đảng. Để nêu gương trở thành việc làm tự giác, thường xuyên, hiệu quả, Quy định đã nhìn thẳng vào sự thật, tập trung vào việc khắc phục những hạn chế, yếu kém gây bức xúc trong dư luận do cán bộ, đảng viên thiếu gương mẫu gây ra. Nội dung không chỉ đề cập đến việc nêu gương của cán bộ, đảng viên, cán bộ chủ chốt các cấp nói chung, mà còn nhấn mạnh trách nhiệm nêu gương của các đồng chí Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương phải ngang tầm vai trò, trách nhiệm được giao. Quy định vừa khái quát, vừa cụ thể và có trọng tâm, trọng điểm, bảo đảm đồng bộ với các nghị quyết, quy định, quy chế của Đảng và pháp luật của Nhà nước, dễ hiểu, dễ nhớ, dễ thực hiện, dễ kiểm tra, giám sát.

2. Quán triệt sâu sắc, thực hiện nghiêm minh trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu

Một là, thực hiện nghiêm quy định về những điều đảng viên không được làm. Đảng viên Đảng

Cộng sản Việt Nam là chiến sĩ cách mạng trong đội tiên phong của giai cấp công nhân, nhân dân lao động và dân tộc Việt Nam; cùng với việc gương mẫu chấp hành Cương lĩnh chính trị, Điều lệ Đảng, các nghị quyết, chỉ thị của Đảng và pháp luật của Nhà nước, các quy định của Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị - xã hội mà mình là thành viên, phải chấp hành nghiêm chỉnh Quy định về những điều đảng viên không được làm.

Hai là, về tư tưởng chính trị và đạo đức, lối sống, tác phong. Kiên định chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối đổi mới của Đảng, mục tiêu độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội; đi đầu trong đấu tranh với những biểu hiện suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống. Gương mẫu trong thực hiện, tuyên truyền và bảo vệ chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước và của Nhân dân. Đi đầu trong đấu tranh phòng, chống tham nhũng, lãng phí. Sẵn sàng nhận và chịu trách nhiệm khi tổ chức, cơ quan, đơn vị do mình phụ trách xảy ra tham nhũng, lãng phí, tiêu cực và quyết tâm sửa chữa, khắc phục. Khiêm tốn, giản dị, có tác phong sâu sát thực tế, gần gũi để thấu hiểu tâm tư, nguyện vọng chính đáng của quần chúng, trước hết trong tổ chức, cơ quan, đơn vị công tác và nơi cư trú. Kiên quyết không nhận quà

biểu với động cơ vụ lợi dưới mọi hình thức. Không để cho người thân lợi dụng quyền hạn và ảnh hưởng của mình để trục lợi.

Ba là, về tự phê bình và phê bình và quan hệ với Nhân dân. Người đứng đầu phải là tấm gương tự phê bình và phê bình để cấp dưới noi theo. Trong tự phê bình và phê bình phải với tinh thần cầu thị, tự giác, trung thực, chân thành, công tâm, không hữu khuynh, né tránh, chạy theo thành tích. Khi có khuyết điểm phải nhận khuyết điểm và có kế hoạch sửa chữa. Phải có tình đồng chí, thương yêu lẫn nhau. Thẳng thắn đấu tranh bảo vệ lẽ phải, bảo vệ người tốt. Kiên quyết đấu tranh chống những biểu hiện lợi dụng phê bình với động cơ xấu. Nêu cao ý thức phục vụ Nhân dân; làm việc với thái độ khách quan, công tâm, tập trung sức giải quyết những lợi ích chính đáng của Nhân dân, lắng nghe tâm tư, nguyện vọng của quần chúng. Chủ động đối thoại với Nhân dân và cán bộ dưới quyền. gương mẫu thực hiện nghĩa vụ công dân nơi cư trú. Kiên quyết đấu tranh với những biểu hiện vô cảm, cửa quyền, hách dịch và các hành vi nhũng nhiễu, gây phiền hà cho dân.

Bốn là, về trách nhiệm trong công tác. Nêu cao ý thức trách nhiệm, tận tụy với công việc; lãnh đạo, chỉ đạo đơn vị hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao. Tích cực học tập, nghiên cứu, tiếp thu và vận

dụng có hiệu quả các tri thức khoa học, công nghệ hiện đại, các sáng kiến trong lao động, sản xuất, công tác. Chủ động, sáng tạo, dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm. Nói đi đôi với làm, đã nói thì phải làm. Hiểu và thực hiện đúng chức trách, nhiệm vụ, quyền hạn của mình, làm việc có nguyên tắc, kỷ cương, có lý có tình. Không lạm dụng chức vụ, quyền hạn khi giải quyết công việc. Chống các hiện tượng chạy chức, chạy quyền, chạy tội, chạy bằng cấp, chạy thi đua và các biểu hiện tiêu cực khác. Kiên quyết chống tư tưởng cục bộ, bè phái và các biểu hiện cơ hội, thực dụng vì lợi ích cá nhân, “lợi ích nhóm”.

Năm là, về ý thức tổ chức, kỷ luật và đoàn kết nội bộ. Thực hiện nghiêm nguyên tắc tập trung dân chủ, phát huy dân chủ đi đôi với giữ nghiêm kỷ luật trong tổ chức, cơ quan, đơn vị. Gương mẫu chấp hành nghị quyết, chỉ thị, quyết định, sự phân công, điều động của tổ chức. Đi đầu thực hiện nền nếp, chế độ sinh hoạt đảng, các nội quy, quy chế, quy định của tổ chức, cơ quan, đơn vị. Hết lòng chăm lo xây dựng và tăng cường đoàn kết nội bộ. Quan tâm đến đời sống vật chất, tinh thần của quần chúng trong cơ quan, đơn vị, địa phương. Công tâm với cán bộ dưới quyền, hợp tác với đồng chí, đồng nghiệp. Không tranh công đổ lỗi, né tránh, đùn đẩy trách nhiệm, khuyết điểm

cho người khác. Tích cực tham gia xây dựng tổ chức đảng, chính quyền và các tổ chức chính trị - xã hội nơi công tác. Kiên quyết đấu tranh chống các biểu hiện chia rẽ, bè phái, gây mất đoàn kết nội bộ và trong nhân dân.

Sáu là, đối với cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo chủ chốt các cấp. “Phải nghiêm chỉnh chấp hành Cương lĩnh, Điều lệ, nghị quyết, chỉ thị, quy định, quy chế của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; gương mẫu thực hiện Quy định số 101-QĐ/TW, ngày 07/6/2012 của Ban Bí thư về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo chủ chốt các cấp; Quy định số 55-QĐ/TW, ngày 19/12/2016 của Bộ Chính trị khóa XII về một số việc cần làm ngay để tăng cường trách nhiệm nêu gương. Cán bộ, đảng viên giữ chức vụ càng cao càng phải gương mẫu nêu gương”¹.

Bảy là, Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương, Ban Chấp hành Trung ương phải gương mẫu đi đầu thực hiện những nội dung về “xây”: Tuyệt đối trung thành với Tổ quốc, với Nhân dân, với Đảng;

1. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Hội nghị lần thứ tám Ban Chấp hành Trung ương khóa XII*, Văn phòng Trung ương Đảng, Hà Nội, 2018, tr.120.

ngiên cứu, nắm vững hệ thống các nguyên tắc cơ bản và kiên quyết bảo vệ chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh. Có lập trường tư tưởng vững vàng, quan điểm đúng đắn, chính kiến rõ ràng trước những vấn đề mới, khó, phức tạp, nhạy cảm. Chủ động ngăn chặn, phản bác các thông tin, quan điểm xuyên tạc, sai trái, thù địch. Hết lòng, hết sức phụng sự Tổ quốc, phục vụ Nhân dân, vì lợi ích của Nhân dân, của quốc gia, dân tộc và mục tiêu, lý tưởng cách mạng của Đảng. Không làm bất cứ việc gì có hại cho Đảng, cho nước, cho dân; lấy ấm no, hạnh phúc và sự hài lòng của Nhân dân làm mục tiêu phấn đấu. Thực hành phong cách lãnh đạo khoa học, dân chủ, sâu sát thực tiễn, hiệu quả, thực sự là hạt nhân đoàn kết, quy tụ, tạo động lực và phát huy trí tuệ tập thể. Chỉ đạo quyết liệt, hiệu quả công tác cải cách hành chính, ứng dụng thành tựu khoa học, công nghệ. Sẵn sàng nhận và nỗ lực hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ khi được phân công. Tâm huyết, tận tụy với công việc. Tích cực giải quyết dứt điểm các vấn đề phức tạp, bức xúc, tồn đọng kéo dài. Chủ động, kịp thời xử lý có hiệu quả các tình huống khẩn cấp, đột xuất, bất ngờ trong địa phương, lĩnh vực mình phụ trách. Tích cực thực hiện quy định về phân cấp, phân quyền và kiểm soát chặt chẽ quyền lực. Chủ động thực hiện chủ trương thí

điểm của Trung ương; khuyến khích mô hình, cách làm mới, hiệu quả. Năng động, sáng tạo, dám nghĩ, dám làm; tìm tòi, đổi mới, phát huy tiềm năng, thế mạnh của địa phương, ngành, lĩnh vực mình phụ trách. Giữ vững nguyên tắc, dân chủ, công tâm, khách quan, công khai, minh bạch trong công tác cán bộ. Chăm lo xây dựng đội ngũ cán bộ, nhất là cán bộ kế cận. Chủ động, tích cực phát hiện, thu hút, trọng dụng người có đức, có tài, khát khao cống hiến. Bảo vệ cán bộ năng động, sáng tạo, dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm vì sự nghiệp của Đảng, vì lợi ích quốc gia, dân tộc. Không ngừng học tập, tu dưỡng, rèn luyện, trau dồi đạo đức cách mạng. Mẫu mực, trong sáng về đạo đức và lối sống. Thực hiện cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư, trung thực, giản dị, thẳng thắn, chân thành. Nghiêm túc thực hành tự phê bình và phê bình, thấy đúng phải kiên quyết bảo vệ, thấy sai phải kiên quyết đấu tranh, không tranh công đổ lỗi, dũng cảm nhận khuyết điểm và dám chịu trách nhiệm. Chủ động xin từ chức khi thấy mình không còn đủ điều kiện, năng lực, uy tín để thực hiện nhiệm vụ.

Tám là, đối với Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương, Ban Chấp hành Trung ương phải nghiêm khắc với bản thân và kiên quyết “chống”: Chống chủ nghĩa

cá nhân, cục bộ, bản vị; lợi dụng tập thể để né tránh trách nhiệm hoặc lấy danh nghĩa tập thể để thực hiện mục đích cá nhân. Nói không nhất quán, nói nhiều làm ít, nói không đi đôi với làm. Độc đoán, chuyên quyền, quan liêu, xa dân, thờ ơ, vô cảm trước những khó khăn, bức xúc của dân. Định kiến người góp ý, phê bình. Trực tiếp mượn danh hoặc cung cấp tài liệu cho người khác để nói, viết, đăng tin, bài sai sự thật nhằm đề cao tập thể, cá nhân mình hoặc hạ thấp uy tín của tập thể, cá nhân khác trên phương tiện truyền thông, mạng xã hội. Chủ trì, tham mưu, ban hành cơ chế, chính sách trái chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, làm ảnh hưởng đến uy tín của Đảng hoặc gây thiệt hại đối với lợi ích của Nhà nước, tập thể và công dân. Chạy hoặc tiếp tay cho chạy chức, chạy quyền, chạy phiếu bầu, chạy phiếu tín nhiệm. Can thiệp không đúng thẩm quyền, trách nhiệm, trái quy định vào công tác cán bộ. Đề bạt, bổ nhiệm, bố trí cán bộ không đủ tiêu chuẩn, điều kiện theo quy định, nhất là đối với người nhà, người thân. Tham nhũng, hối lộ dưới mọi hình thức; tặng quà, nhận quà vì vụ lợi. Can thiệp không đúng thẩm quyền, trách nhiệm, trái quy định vào công tác kiểm tra, thanh tra, kiểm toán, điều tra, truy tố, xét xử, thi hành án; đề xuất, cho chủ trương thẩm định, phê duyệt,

đấu thầu, chỉ định thầu các dự án, đề án kinh tế - xã hội, quốc phòng, an ninh; đấu thầu giá đất, tài sản nhà nước. Lãng phí công quỹ, tài sản, phương tiện, nhân lực và thời gian làm việc. Tổ chức đoàn đi công tác ở trong và ngoài nước không đúng thành phần, thời gian và nội dung yêu cầu công việc. Sống, sinh hoạt, tiêu dùng, giải trí xa hoa, lãng phí. Lợi dụng doanh nghiệp hoặc để doanh nghiệp lợi dụng nhằm vụ lợi. Lợi dụng chức vụ, quyền hạn, uy tín để sử dụng, vay mượn tiền, tài sản, phương tiện của tổ chức, cá nhân trái quy định. Để vợ (chồng), bố, mẹ, con, anh chị em ruột lợi dụng chức vụ, quyền hạn, uy tín của mình để vụ lợi. Để vợ (chồng), con đẻ, con nuôi sống xa hoa, phô trương, lãng phí, sa vào tệ nạn xã hội, vi phạm pháp luật, v.v..

NÊU GƯƠNG - MỘT PHƯƠNG THỨC LÃNH ĐẠO CỦA ĐẢNG

GS.TSKH. PHAN XUÂN SƠN*

TS. NGUYỄN THỊ THANH DUNG**

1. Nêu gương - khái niệm và những giá trị đặc trưng

Khái niệm *nêu gương* hay *làm gương* có nghĩa là làm mẫu, tạo ra một mẫu mực cho người khác học và làm theo. Làm gương và noi gương là một quá trình hình thành các tập quán, tập tính, hay là cách mà con người xã hội hóa nhân cách cá nhân. Nói một cách đơn giản thì các hành động noi gương hay làm theo gương của người khác là “bắt chước”, học tập, thực hành... Vì vậy, nêu gương và noi gương trước hết là một phạm trù của giáo dục, của lãnh đạo.

Vấn đề nêu gương được chú ý như một phương thức quản trị xã hội được nói đến trong các lý thuyết triết học, chính trị từ thời cổ đại, ở cả

* và ** Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh.

phương Tây và phương Đông. Con người và ngay cả động vật để sinh tồn thì trước hết phải thông qua các hành vi bắt chước, làm theo, học tập từ các hành vi mẫu, qua đó hình thành các hành vi mang tính chuẩn mực của đời sống cộng đồng, xã hội, của loài.

Trong đời sống xã hội, nêu gương chủ yếu được nhấn mạnh ở việc thực hành các chuẩn mực xã hội (đạo đức, pháp luật...). Như vậy, nêu gương hay làm gương luôn phải đi kèm với noi gương, học tập và làm theo các tấm gương ấy. Nói gọn lại, nêu gương và noi gương là loại hành vi thuộc tính của xã hội loài người trong tất cả các lĩnh vực của đời sống xã hội, trong đó có lĩnh vực lãnh đạo, quản lý.

Chủ tịch Hồ Chí Minh là người rất hiểu và vận dụng khéo léo, hợp lý các nguyên lý, bản chất nêu gương của cả phương Đông và phương Tây. Suốt đời Người thực hành *nêu gương, làm gương* và *noi gương*; và chính Người đã trở thành tấm gương sáng trong lịch sử cách mạng Việt Nam và cách mạng thế giới.

Làm người lãnh đạo (dẫn đường) phải có nhiều phẩm chất, một trong những phẩm chất quan trọng nhất là đi tiên phong, phải làm gương cho người theo sau. Bác Hồ dạy, đảng viên đi trước, làng nước theo sau và “Quần chúng chỉ quý mến những người có tư cách, đạo đức. Muốn hướng dẫn

nhân dân, mình phải làm mực thước cho người ta bắt chước”¹.

Trong quá trình lãnh đạo cách mạng Việt Nam, nêu gương luôn là một phương thức lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam. Trong cuộc đấu tranh giành độc lập dân tộc, dù phải chịu tra tấn, tù đầy, hy sinh cả tính mạng nhưng đảng viên của Đảng là những tấm gương kiên cường, bất khuất, tất cả vì thắng lợi của cách mạng. Trong hòa bình xây dựng đất nước, nhiều đảng viên của Đảng cũng phải lao tâm khổ trí, chịu nhiều thiệt thòi, quyết tìm tòi con đường đổi mới; gắn vận mệnh đổi mới với vận mệnh đất nước, gia đình, bản thân; sướng khổ, vui buồn cùng những thăng trầm của đất nước, của sự nghiệp đổi mới.

Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội (bổ sung, phát triển năm 2011) cũng nhấn mạnh đến vai trò, sự gương mẫu của đảng viên: “Đảng Cộng sản Việt Nam là Đảng cầm quyền, lãnh đạo Nhà nước và xã hội. Đảng lãnh đạo bằng cương lĩnh, chiến lược, các định hướng về chính sách và chủ trương lớn; bằng công tác tuyên truyền, thuyết phục, vận động, tổ chức, kiểm tra, giám sát và bằng hành động gương mẫu của đảng viên”².

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.6, tr.16.

2. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2011, tr.88.

Nhằm tiếp tục cụ thể hóa trách nhiệm của cán bộ, đảng viên trong việc gương mẫu đi đầu, nêu gương trong mọi công việc, ngày 07/6/2012, Ban Bí thư Trung ương Đảng ban hành Quy định số 101-QĐ/TW về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo chủ chốt các cấp, trong đó quy định rõ bảy nội dung nêu gương gồm: 1) Về tư tưởng chính trị; 2) Về đạo đức, lối sống, tác phong; 3) Về tự phê bình, phê bình; 4) Về quan hệ với nhân dân; 5) Về trách nhiệm trong công tác; 6) Về ý thức tổ chức kỷ luật; 7) Về đoàn kết nội bộ.

Tiếp theo đó, ngày 19/12/2016, Bộ Chính trị ban hành Quy định số 55-QĐ/TW về một số việc cần làm ngay để tăng cường vai trò nêu gương của cán bộ, đảng viên. Ngày 25/10/2018, Hội nghị lần thứ tám Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII ban hành Quy định số 08-QĐ/TW, quy định trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương. Quy định yêu cầu cán bộ, đảng viên, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương phải “gương mẫu thực hiện Quy định số 101-QĐ/TW, ngày 07/6/2012, của Ban Bí thư về trách nhiệm nêu

gương của cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo, chủ chốt các cấp”¹.

Quy định số 08-QĐ/TW gồm các điều, nêu rõ: Để thực hiện trách nhiệm nêu gương, cán bộ, đảng viên, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương phải nghiêm chỉnh chấp hành Cương lĩnh, Điều lệ, nghị quyết, chỉ thị, quy định, quy chế của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; phải đi đầu thực hiện trách nhiệm nêu gương, phải nghiêm khắc với bản thân và kiên quyết chống các hiện tượng tiêu cực, như chủ nghĩa cá nhân, nói không đi đôi với làm, quan liêu, tham nhũng, lãng phí, của quyền, lạm quyền, trục lợi...

Chủ tịch Hồ Chí Minh, lãnh tụ kính yêu của Nhân dân ta, người sáng lập Đảng Cộng sản Việt Nam, người suốt đời hy sinh, chiến đấu vì độc lập, tự do của Tổ quốc, hạnh phúc của Nhân dân, đấu tranh không ngừng nghỉ vì sự nghiệp giải phóng đồng bào, giải phóng nhân loại bị áp bức, dọa dẫm, đau khổ ở Việt Nam và trên thế giới là một tấm gương vĩ đại, toàn diện và gần gũi mà toàn Đảng, toàn dân cần học tập và noi theo.

1. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Hội nghị lần thứ tám Ban Chấp hành Trung ương khóa XII*, Sđd, tr.120.

Đảng ta đã ban hành ba chỉ thị về học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh: Chỉ thị số 06-CT/TW ngày 07/11/2006 của Bộ Chính trị khóa X về tổ chức Cuộc vận động “Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh”; Chỉ thị số 03-CT/TW ngày 14/5/2011 của Bộ Chính trị khóa XI về tiếp tục đẩy mạnh việc học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh; Chỉ thị số 05-CT/TW ngày 15/5/2016 của Bộ Chính trị khóa XII về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Việc thực hiện các chỉ thị này đã trở thành các cuộc vận động lớn, dưới nhiều hình thức, giúp cho cán bộ, đảng viên và Nhân dân có dịp tìm hiểu sâu sắc thêm về cuộc đời, sự nghiệp của Bác Hồ kính yêu, tiếp thu một cách hệ thống tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh không chỉ với tư cách là một lãnh tụ, mà là với tư cách một con người, một chiến sĩ đấu tranh vì sự giải phóng và tiến bộ, để học tập và noi theo gương của Người.

Các quy định, chỉ thị về thực hiện việc nêu gương của Đảng không những đã cụ thể hóa một phương thức lãnh đạo (bằng nêu gương) của Đảng, mà còn phù hợp với các “nguyên lý” về nêu gương trong đời sống xã hội nói chung, trong đời sống chính trị nói riêng, từ cổ chí kim, từ Đông sang Tây. Các quy định, chỉ thị của Đảng về học tập tấm gương Chủ tịch Hồ Chí Minh và về nêu

gương vừa mang tính khách quan, tất yếu, vừa thể hiện rằng, nêu gương là một vấn đề quan trọng, không thể thiếu trong việc nâng cao năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của Đảng, trong việc trao truyền văn hóa giữa các thế hệ con người Việt Nam hiện nay.

2. Chủ thể và đối tượng nêu gương

Nêu gương là một phương pháp giáo dục đạo đức hiệu quả. Giáo dục đạo đức là giáo dục con người tiếp nhận và thực hành theo những chuẩn mực được xã hội thừa nhận. Tuy nhiên, trong đời sống xã hội, nhất là trong những giai đoạn có sự biến đổi mạnh mẽ về kinh tế, xã hội thì lối sống và các chuẩn mực đạo đức vốn đã trừu tượng, không chỉ biến đổi theo mà nhiều lúc còn trở nên lẫn lộn, rối rắm, phức tạp. Trong bối cảnh đó, một tấm gương sẽ có tác dụng rất lớn trong sinh hoạt tư tưởng và định hướng tâm trạng xã hội. Ví dụ, một tấm gương vượt khó làm giàu chính đáng hiện nay có thể giúp cắt nghĩa được rất nhiều khái niệm như “bóc lột”, “yêu nước”, “cá nhân”, “tập thể” và “đóng góp cho xã hội”... Trong bối cảnh mà “một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức lối sống”... thì việc chỉ ra một tấm gương tốt sẽ dễ hiểu hơn, cụ thể hơn, nhất là đối với đa số quần chúng nhân dân, những người ít có điều kiện để nghiên cứu và hiểu rõ các

khái niệm, thuật ngữ khoa học. Khi đã hiểu rõ được thế nào là tốt - xấu, thiện - ác, thông qua tấm gương, con người sẽ hành động theo tấm gương đó.

Do tính hiệu quả của nêu gương trong lãnh đạo, nhất là trong công tác tư tưởng, nên Chủ tịch Hồ Chí Minh căn dặn: “một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền”¹. Vấn đề đặt ra là ai nêu gương cho ai? Hồ Chí Minh cho rằng: “Lấy gương người tốt, việc tốt để hàng ngày giáo dục lẫn nhau là một trong những cách tốt nhất để xây dựng Đảng, xây dựng các tổ chức cách mạng, xây dựng con người mới, cuộc sống mới”².

Nêu gương là một công cụ và thuộc tính của lãnh đạo. Người lãnh đạo là người dẫn đường, truyền cảm hứng, động viên, tổ chức quần chúng nhằm đạt đến mục tiêu, tầm nhìn nhất định. Mục tiêu, tầm nhìn của người lãnh đạo thông thường phải xa hơn quần chúng. Người lãnh đạo đi tiên phong thực hiện tầm nhìn ấy và phải chấp nhận tất cả những khó khăn, thách thức, thậm chí rủi ro, hy sinh trên con đường mới. Muốn thu hút, lôi kéo, động viên được quần chúng theo mình, người lãnh đạo không chỉ đi tiên phong,

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.1, tr.284.

2. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.15, tr.672.

mà còn là người nêu gương cho những người đi theo. Do vậy, nêu gương là công cụ, là thuộc tính của người lãnh đạo. Ai muốn trở thành người lãnh đạo, người đó phải là một tấm gương và phải biết nêu gương.

Như vậy, nêu gương là trách nhiệm, nhiệm vụ của người lãnh đạo, quản lý. Những người có trách nhiệm làm gương cho Nhân dân, cho quần chúng trước hết phải là cán bộ, đảng viên của Đảng. Cương vị, chức vụ càng cao thì trách nhiệm nêu gương càng lớn. Chính vì vậy mà khi nói về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, các quy định của Đảng đều nhấn mạnh: “nhất là cán bộ lãnh đạo chủ chốt các cấp”. Trong cán bộ lãnh đạo chủ chốt các cấp, Quy định số 08-QĐ/TW yêu cầu trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương phải “gương mẫu thực hiện trách nhiệm nêu gương”.

Đảng ta là người lãnh đạo cách mạng Việt Nam, do vậy, các tổ chức đảng, cán bộ, đảng viên phải luôn tiên phong, gương mẫu. Để giữ được vai trò lãnh đạo, các tổ chức đảng và đảng viên của Đảng càng phải phát huy vai trò tiên phong và gương mẫu. Đó không chỉ là một yêu cầu đối với sự lãnh đạo của Đảng, mà còn là chuẩn mực, phẩm chất đạo đức của người đảng viên, như Chủ tịch Hồ Chí Minh từng nói: “đảng viên đi trước,

làng nước theo sau”¹; “lo trước thiên hạ, vui sau thiên hạ”².

Hiện nay, sự suy giảm vai trò nêu gương của một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên là rất nghiêm trọng. Có những cán bộ, đảng viên không những không nêu gương, mà còn suy thoái tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống. Không những không đi trước thiên hạ trong việc xây dựng một nhà nước pháp quyền, một nước Việt Nam dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh, mà lại chạy theo lối sống ích kỷ, vụ lợi, “vinh thân phì gia”, kéo bè kéo cánh, lách luật, lách quy trình, bổ nhiệm con cháu, người nhà vào các vị trí quan trọng trong bộ máy của Đảng và Nhà nước; tham ô, tham nhũng, sống xa hoa, lãng phí trên tiền của do tham nhũng, đục khoét, ăn cắp của Nhà nước và của Nhân dân.

Năng lực, trách nhiệm của người lãnh đạo trong nêu gương là phải biết nắm bắt những xu thế vận động mới của đời sống xã hội, đổi mới tư duy và hành động để đáp ứng tốt nhất yêu cầu phát triển của đất nước, của địa phương, của cộng đồng. Đây là một vấn đề lớn trong nêu gương, nêu gương về tư tưởng, hay có thể nói là nêu gương về sinh hoạt tư tưởng, về tư duy. Chỉ thị số 05-CT/TW của

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.15, tr.546.

2. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.11, tr.603.

Bộ Chính trị khóa XII đã bổ sung và làm rõ nội dung này.

Sự đổi mới về tư duy của Đảng mở ra một thời kỳ đổi mới toàn diện đất nước, là một bài học lớn về nêu gương trong sinh hoạt tư tưởng. Cuộc đời cách mạng của Chủ tịch Hồ Chí Minh cũng là một tấm gương sáng về tư duy, tư tưởng, về việc vận dụng sáng tạo các nguyên lý của chủ nghĩa Mác - Lênin, của tinh hoa văn hóa nhân loại, truyền thống tư duy dân tộc, vượt qua tư duy bảo thủ, trì trệ, giáo điều, máy móc để hoạch định đường lối cách mạng đúng đắn, sáng tạo, phù hợp với thực tiễn cách mạng Việt Nam.

3. Nội dung nêu gương của cán bộ, đảng viên của Đảng

Nội dung nêu gương của cán bộ, đảng viên, theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, phải được thể hiện trên cả ba mối quan hệ: *Đối với mình, đối với người và đối với việc.*

Đối với mình, không được tự cao tự đại, tự mãn, mà phải cần, kiệm, liêm, chính; phải “nhân, trí, dũng, liêm”; bản thân mình phải làm gương trong công việc từ nhỏ đến lớn, thường xuyên học tập, rèn luyện, tự phê bình, khắc phục những hạn chế, khuyết điểm của bản thân về mọi mặt để tiến bộ.

Đối với người, phải chân thành, khiêm tốn, thật thà, đoàn kết và có tình thương yêu, bao dung, độ lượng. Đối với người, trước hết và quan trọng nhất là đối với đồng chí, đồng nghiệp, nhất là đối với cấp dưới và đối với quần chúng nhân dân. Đối với cấp dưới, “Thương yêu là giúp họ học tập thêm, tiến bộ thêm. Là giúp họ giải quyết những vấn đề khó khăn sinh hoạt, ngày thường thì điều kiện dễ chịu, khi đau ốm được chăm nom, gia đình họ khỏi khốn quẫn, v.v..”¹. Đối với quần chúng, phải gắn bó với quần chúng, lấy quyền và lợi ích, nguyện vọng của quần chúng làm điểm xuất phát để xây dựng các chủ trương, chính sách. Chúng ta phải yêu dân, kính dân, thì dân mới yêu ta, kính ta.

Đối với việc, phải tận tâm, tận lực, có trách nhiệm, gương mẫu phấn đấu hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao; phải luôn giữ vững nguyên tắc “Dĩ công vi thượng”, “chí công vô tư”, phải biết hy sinh lợi ích cá nhân cho lợi ích của Tổ quốc, Nhân dân và của Đảng.

Ba mối quan hệ ấy chứa đựng nhiều nội dung cụ thể, phong phú và biến đổi theo từng thời kỳ phát triển của cách mạng. Ngày nay, trong bối cảnh xây dựng nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, xây dựng Nhà nước pháp quyền

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.5, tr.322.

xã hội chủ nghĩa của Nhân dân, do Nhân dân, vì Nhân dân, toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế... với rất nhiều cơ hội và thách thức của các yếu tố thời đại, ba mối quan hệ đó chứa đựng nhiều nội dung về kinh tế, chính trị, văn hóa - xã hội và phải được cụ thể hóa, thậm chí thể chế hóa trong nêu gương và noi gương.

Nhiều nội dung được nêu trong Quy định số 08-QĐ/TW cho thấy những vấn đề mới đã được quán triệt. Ví dụ, trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương: “Có lập trường tư tưởng vững vàng, quan điểm đúng đắn, chính kiến rõ ràng trước những vấn đề mới, khó, phức tạp, nhạy cảm... Chỉ đạo quyết liệt, hiệu quả công tác cải cách hành chính, ứng dụng thành tựu khoa học, công nghệ... Tích cực thực hiện quy định về phân cấp, phân quyền và kiểm soát chặt chẽ quyền lực... Dũng cảm nhận khuyết điểm và trách nhiệm. Chủ động xin từ chức khi thấy mình không còn đủ điều kiện, năng lực, uy tín để thực hiện nhiệm vụ”¹...

1. Xem Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Hội nghị lần thứ tám Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII*, Sđd, tr.120-123.

4. Phương thức nêu gương

Nêu gương và noi gương là thực hành đạo đức. Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, muốn nêu gương thì cán bộ, đảng viên phải luôn thực hiện nói đi đôi với làm, phải biết lấy người tốt, việc tốt để tuyên truyền, nói ít làm nhiều, nói được làm được. Tránh thói ba hoa, chống thói nói một đằng làm một nẻo. Người nói: “Muốn hướng dẫn nhân dân, mình phải làm mực thước cho người ta bắt chước...”¹. “Tự mình phải *chính* trước, mới giúp được người khác *chính*. Mình không *chính*, mà muốn người khác khác *chính* là vô lý”².

Phải xây dựng những tấm gương tốt để nêu gương. Cần thấy rằng, các tấm gương, các mẫu mực luôn biến đổi theo sự biến đổi xã hội, trong đó có những giai đoạn biến đổi rất nhanh chóng. Chủ tịch Hồ Chí Minh từng cảnh báo: “Một dân tộc, một đảng và mỗi con người, ngày hôm qua là vĩ đại, có sức hấp dẫn lớn, không nhất định hôm nay và ngày mai vẫn được mọi người yêu mến và ca ngợi, nếu lòng dạ không trong sáng nữa, nếu sa vào chủ nghĩa cá nhân”³.

Vấn đề quan trọng cần làm rõ là trong đời sống xã hội nói chung, trong các lĩnh vực kinh tế,

1, 2. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.6, tr. 16, 130.

3. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t. 15, tr. 672.

chính trị, văn hóa, xã hội..., thì ai và chuẩn mực gì được coi là tấm gương, ai và tổ chức nào phải noi theo, làm theo? Một đảng lãnh đạo và cầm quyền như Đảng ta, trong mỗi bước chuyển của lịch sử, trong mỗi giai đoạn của cách mạng, cần phải chủ động xây dựng các điển hình, các tấm gương tốt, thậm chí phải thể chế hóa vấn đề nêu gương, làm gương và noi gương. Phải có thái độ đúng đắn, rõ ràng đối với các tấm gương tốt (chính diện) và gương xấu (phản diện). Điều này làm cho vấn đề nêu gương, làm gương và noi gương trở thành một trong những vấn đề lý luận và thực tiễn quan trọng, cấp thiết và thường xuyên trong sinh hoạt chính trị nói chung, trong xây dựng Đảng nói riêng.

Vấn đề nêu gương, làm gương, noi gương là một trong những công cụ và phương thức quan trọng của lãnh đạo, nhưng không phải là duy nhất. Cần đặt vấn đề nêu gương trong mối quan hệ với các công cụ lãnh đạo khác nữa, để phát huy cao nhất hiệu quả lãnh đạo của Đảng, nhất là trong điều kiện hiện nay.

ĐỂ QUY ĐỊNH TRÁCH NHIỆM NÊU GƯƠNG ĐI VÀO CUỘC SỐNG

TS. BÙI THẾ ĐỨC*

Ph. Ăngghen nhấn mạnh, trong công tác vận động quần chúng phải có phương pháp, đặc biệt là phương pháp nêu gương và giúp đỡ, không được dùng phương pháp mệnh lệnh, áp đặt. V.I. Lênin đề ra nhiệm vụ hàng đầu cho các đảng cộng sản là phải thuyết phục cho đa số nhân dân thấy được sự đúng đắn của Cương lĩnh và sách lược của mình.

Kế thừa và phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin, Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt coi trọng việc nêu gương của đội ngũ cán bộ, đảng viên. Người không chỉ là tấm gương sáng ngời về phong cách nêu gương mà còn tự răn mình phải học tập tấm gương của các đảng viên kiên trung của Đảng ta.

Thực tiễn xây dựng chính đảng mácxít đã chứng minh, đảng cầm quyền lãnh đạo đất nước nếu

* Phó Chủ tịch Chuyên trách Hội đồng Lý luận, phê bình văn học, nghệ thuật Trung ương.

không thực hiện tốt đạo đức cách mạng, không làm tốt nhiệm vụ chống tha hóa, hủ bại, suy thoái tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống thì càng ngày sẽ càng trở nên khó khăn, có nhiều thách thức hơn. Muốn kiên định, kiên quyết xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh thì mọi cán bộ, đảng viên càng cần phải nêu gương, đi đầu trong việc chống tha hóa, biến chất trong cán bộ, đảng viên, thực hiện liêm, chính trong Đảng. V.I. Lênin đã chỉ ra rằng, điều nguy hiểm nhất của một đảng cầm quyền, lãnh đạo đất nước chính là xa rời quần chúng. Vậy cái gì khiến đảng xa rời quần chúng? Đó chính là tình trạng tha hóa, biến chất trong nội bộ của đảng cộng sản. Trên thực tế, nhiều đảng cầm quyền trên thế giới bị suy vong chính là do sự tha hóa, biến chất trong đảng, không còn uy tín trong lòng nhân dân. Đảng chỉ có thể cầm quyền khi còn đủ uy tín với phẩm chất trong sạch, thực sự là tấm gương cho quần chúng noi theo và xứng đáng là đội tiên phong mang lại đời sống ấm no, hạnh phúc cho nhân dân. Nhận thức sâu sắc được điều đó, Đảng ta rất chú trọng công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng, như Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng đã nhấn mạnh: Nếu Đảng ta không thật sự vững vàng về chính trị, tư tưởng, không thống nhất cao về ý chí, hành động; không trong sạch về đạo đức, lối sống; không chặt chẽ về tổ chức thì không thể đứng vững và đủ sức lãnh đạo đưa đất nước đi lên.

Hội nghị lần thứ tám Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII đã thảo luận và thống nhất cao việc ban hành Quy định số 08-QĐi/TW về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương Đảng. Trong những năm qua, nhờ có những chủ trương, quy định đúng đắn, kịp thời nên ý thức, trách nhiệm của cán bộ, đảng viên từng bước được nâng lên; việc thực hiện các chủ trương, quy định nêu gương của Đảng đã góp phần tăng cường kỷ luật, kỷ cương của Đảng, nâng cao năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của Đảng. Đó là Quy định số 47-QĐ/TW của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI về những điều đảng viên không được làm; Quy định số 101-QĐ/TW của Ban Bí thư khóa XI về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ chủ chốt các cấp; Quy định số 55-QĐ/TW của Bộ Chính trị khóa XII về một số việc cần làm ngay để tăng cường vai trò nêu gương của cán bộ, đảng viên và nội dung này cũng được thể hiện ở nhiều nghị quyết, chỉ thị, quy định khác của Đảng. Tuy nhiên, kết quả thu được còn hạn chế, chưa đạt yêu cầu đề ra kể cả về mặt nhận thức, kiểm tra và đôn đốc. Cho nên việc thực hiện nêu gương của cán bộ, đảng viên ở một số cơ quan, đơn vị, địa phương trong thời gian qua còn hình thức, chưa đi vào thực chất, chưa tạo được sự

chuyển biến tích cực, mạnh mẽ. Từ đầu nhiệm kỳ Đại hội XII của Đảng đến hết năm 2018, cấp ủy, Ủy ban kiểm tra các cấp đã thi hành kỷ luật 53.306 đảng viên vi phạm, trong đó có hơn 60 cán bộ thuộc diện Trung ương quản lý, 11 nguyên Ủy viên Trung ương Đảng, 5 Ủy viên Trung ương Đảng, thậm chí cả Ủy viên Bộ Chính trị. Những cán bộ bị kỷ luật chủ yếu do vi phạm nguyên tắc tập trung dân chủ, quy chế làm việc, các quy định của Đảng, Nhà nước về công tác cán bộ; ban hành chủ trương, nghị quyết về đầu tư; góp vốn, chỉ định thầu, cổ phần hóa; thiếu trách nhiệm trong kiểm tra, giám sát; tham nhũng, lợi ích nhóm; vụ lợi, ưu ái, vun vén cho gia đình, không trung thực trong kê khai tài sản, thu nhập, sử dụng bằng cấp không đúng quy định, thiếu trung thực.

Một số vụ án lớn được đưa ra xét xử thời gian qua như: (1) Vụ án Trịnh Xuân Thanh và đồng phạm xảy ra tại Tổng Công ty cổ phần Xây lắp Dầu khí Việt Nam (PVC); (2) Vụ án Trịnh Xuân Thanh và đồng phạm xảy ra tại Công ty cổ phần Bất động sản Điện lực dầu khí Việt Nam (PVP Land); (3) Vụ án xảy ra tại Tập đoàn Dầu khí Việt Nam (PVN) liên quan việc góp vốn 800 tỉ đồng của Tập đoàn Dầu khí Việt Nam vào Ngân hàng Thương mại cổ phần Đại Dương (Ocean Bank); (4) Vụ án Phan Văn Anh Vũ và đồng phạm phạm tội “Cố ý làm lộ bí mật nhà nước”;

(5) Vụ án Đinh Ngọc Hệ và đồng phạm phạm tội “Lạm dụng chức vụ, quyền hạn trong khi thi hành công vụ; Lạm quyền trong khi thi hành công vụ; Thiếu trách nhiệm gây hậu quả nghiêm trọng; Sử dụng con dấu hoặc tài liệu giả của cơ quan, tổ chức”; (6) Vụ án Nguyễn Văn Dương, Phan Sào Nam và đồng phạm phạm tội “Tổ chức đánh bạc; Đánh bạc...” xảy ra ở Phú Thọ và một số địa phương; (7) Vụ án Phạm Công Danh và đồng phạm phạm tội “Cố ý làm trái quy định của Nhà nước về quản lý kinh tế gây hậu quả nghiêm trọng”; (8) Vụ án Huỳnh Thị Huyền Như và đồng phạm (phần bản án phúc thẩm hủy để điều tra, xét xử lại); (9) Vụ án Hứa Thị Phấn và đồng phạm phạm tội “Cố ý làm trái quy định của Nhà nước về quản lý kinh tế gây hậu quả nghiêm trọng; Lạm dụng tín nhiệm chiếm đoạt tài sản”; (10) Vụ án Trần Phương Bình và đồng phạm phạm tội “Lạm dụng chức vụ, quyền hạn chiếm đoạt tài sản; Cố ý làm trái...” xảy ra tại Ngân hàng Thương mại cổ phần Đông Á (DongA Bank)¹.

Chính vì sự tồn vong của Đảng, của chế độ, các cấp ủy đảng, chính quyền đã và đang kiên quyết thực hiện theo tinh thần “không có vùng cấm”, “không có ngoại lệ”, “không có đặc quyền”...

1. Nguyễn Phú Trọng: *Quyết tâm ngăn chặn và đẩy lùi tham nhũng*, Nxb. Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2019, tr.31.

Quy định số 08-QĐ/TW ngày 25/10/2018 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương có 4 điều: Điều 1 thể hiện tính phổ quát của vấn đề, đó là tất cả các cán bộ, đảng viên đều phải gương mẫu thực hiện Cương lĩnh, Điều lệ, nghị quyết, chỉ thị, quy định, quy chế... của Đảng đã ban hành; Điều 2 quy định 8 điểm cụ thể mà các đồng chí Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương phải gương mẫu thực hiện, thể hiện trách nhiệm của mình đối với Đảng, đối với Tổ quốc, đối với Nhân dân, đối với chức trách, nhiệm vụ được giao; Điều 3 quy định 8 điểm mà các đồng chí Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương phải nghiêm khắc với mình và kiên quyết đấu tranh với những biểu hiện đó trong Đảng, trong xã hội; Điều 4 về tổ chức thực hiện nêu rõ trách nhiệm của Bộ Chính trị, Ban Bí thư, các cấp ủy, tổ chức đảng, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các đoàn thể chính trị - xã hội, Ban Tổ chức Trung ương và Ủy ban Kiểm tra Trung ương trong việc triển khai thực hiện Quy định. Về nguyên lý xây dựng Quy định là “Có xây, có chống và xây trước, chống sau”. Điểm cốt lõi của Quy định là “cán bộ giữ chức vụ càng cao thì càng phải gương mẫu” và nhấn mạnh

trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương.

Vậy, giải pháp nào để triển khai thực hiện có hiệu quả, đưa Quy định số 08-QĐi/TW đi vào cuộc sống? Có thể sẽ có nhiều giải pháp, cách làm sáng tạo của các cơ quan, đơn vị, địa phương. Tuy vậy, cần tập trung làm tốt một số giải pháp trọng tâm sau:

Một là, cần tổ chức học tập, quán triệt Quy định số 08-QĐi/TW thực sự có hiệu quả để nêu cao tinh thần trách nhiệm, nâng cao nhận thức của cấp ủy đảng các cấp, của cán bộ, đảng viên. Ngày 23/11/2018, Ban Bí thư Trung ương Đảng đã tổ chức Hội nghị nghiên cứu, quán triệt các Nghị quyết, Kết luận, Quy định của Hội nghị Trung ương 8 tại Hội trường Quốc hội và 73 điểm cầu trên phạm vi cả nước. Báo cáo viên là các đồng chí Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Trung ương Đảng. Trên phạm vi cả nước, từ Trung ương đến cơ sở có hơn 405.000 đại biểu tham dự Hội nghị tại hơn 2.759 điểm cầu trực tuyến¹. Nhiều tỉnh, thành phố đã nối đường truyền tới cấp quận, huyện và cấp phường, xã. Sau Hội nghị này, Trung ương Đảng cũng yêu cầu các tổ chức đảng, các tỉnh, thành ủy

1. <http://www.nhandan.com.vn/chinhtri/item/38626902-day-manh-tuyen-truyen-viec-de-cau-trach-nhiem-neu-guong-cua-can-bo-dang-vien.html>.

trực thuộc Trung ương bố trí thời gian hợp lý, thỏa đáng để thảo luận chương trình, kế hoạch hành động, sát hợp với tình hình cụ thể của địa phương, đơn vị. Đồng thời với triển khai thực hiện Quy định số 08-QĐi/TW cần phải tiếp tục thực hiện Quy định số 101-QĐ/TW và Quy định số 55-QĐ/TW, trong đó chú trọng việc nêu gương của các đồng chí cấp ủy.

Hai là, đẩy mạnh việc tuyên truyền Quy định số 08-QĐi/TW đối với cán bộ, đảng viên và các tầng lớp nhân dân để Quy định sớm đi vào cuộc sống. Không ngừng đổi mới và nâng cao chất lượng công tác tuyên truyền, phát huy sức mạnh tổng hợp của các binh chủng của công tác tuyên truyền, như: tài liệu, tuyên truyền miệng, tuyên truyền trên các phương tiện thông tin đại chúng để Quy định 08 sớm đi vào cuộc sống. Chú trọng những “tấm gương sống” gắn với thực tiễn của đất nước như Chủ tịch Hồ Chí Minh đã dạy: “một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền”¹. Các báo, đài còn mở chuyên mục để triển khai thực hiện Quy định 08 phản ánh kịp thời các cán bộ, đảng viên nêu gương sáng trên các lĩnh vực của đời sống xã hội. Thực tế cho thấy, cơ quan báo chí, truyền thông có vai trò rất quan trọng để tuyên truyền một cách sinh động

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.1, tr.284.

những cán bộ, đảng viên đi đầu tiên phong trong nêu gương, từ đó sẽ tạo sức lôi cuốn mạnh mẽ đối với quần chúng. Đài Truyền hình Việt Nam, Đài Tiếng nói Việt Nam và các đài phát thanh, truyền hình tỉnh, thành phố, có thể mở các cuộc tọa đàm, giao lưu, chuyên mục chung quanh các vấn đề triển khai thực hiện Quy định số 08. Sinh thời Chủ tịch Hồ Chí Minh rất chú trọng việc biểu dương những tấm gương người tốt, việc tốt, Người đã dạy: “Lấy gương người tốt, việc tốt có thật trong nhân dân và cán bộ, đảng viên mà giáo dục lẫn nhau, đó chính là một cách tuyên truyền, giáo dục chủ nghĩa Mác - Lênin thiết thực nhất...”¹.

Ba là, các cấp ủy đảng cần phải hết sức coi trọng giáo dục tinh thần nêu gương gắn với giáo dục liêm, chính. Trong điều kiện mở cửa và phát triển kinh tế thị trường, cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ có chức, có quyền, luôn đứng trước những cám dỗ, đòi hỏi người cán bộ lãnh đạo luôn phải rèn luyện, trau dồi đạo đức; phải cảnh giác như “đi trên băng mỏng”, như “đứng trước vực sâu” mới có thể vượt qua sự cám dỗ của công danh, lợi lộc, để không hành động vì quyền lực, không bị ham muốn dụ dỗ và không bị vật chất đánh bại. Chúng ta phải xác định việc giáo dục này là một nhiệm vụ khó khăn, thường xuyên, lâu dài, xuyên

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Sđd, t.15, tr.661.

suốt quá trình xây dựng Đảng. Trong điều kiện cơ chế, chính sách, pháp luật thiếu đồng bộ và có nhiều sơ hở, chưa đủ rắn đe, trừng phạt, nếu tinh thần nêu gương và liêm, chính không được thấm sâu và tự giác thực hiện, khi có chức, có quyền, cán bộ, đảng viên dễ bị tha hóa. Vì thế, tổ chức đảng các cấp, các ban, ngành, đoàn thể chính trị - xã hội bên cạnh việc giáo dục thì phải tăng cường kiểm tra, giám sát những sự suy thoái, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ tổ chức của Đảng mới từ manh nha, từ trong trứng nước để ngăn chặn kịp thời.

Bốn là, cán bộ giữ chức vụ càng cao thì càng phải gương mẫu nêu gương cho cấp dưới. Vì vậy, khi các đồng chí Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương Đảng thực sự gương mẫu, trong sáng về phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống, tiêu biểu cho trí tuệ và đạo đức của toàn Đảng cũng góp phần tích cực xây dựng đội ngũ cán bộ mà Nghị quyết số 26-NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương đề ra. Song với tinh thần mọi đảng viên đều phải bình đẳng trước Điều lệ, các nguyên tắc, quy định của Đảng thì chúng ta cũng phải thấm nhuần tư duy kiên quyết xử lý các trường hợp vi phạm trên tinh thần đúng người, đúng tội, đúng pháp luật. Chúng ta đều biết khi xử lý đồng chí của mình là một việc khó khăn, nhạy cảm như ông cha ta đã dạy:

Việc với nước là việc lớn, nhưng việc giữa người với người là việc không nhỏ, nhưng vì sự tồn vong của Đảng, của chế độ, các cấp ủy Đảng, chính quyền phải kiên quyết thực hiện theo pháp luật như thông điệp đồng chí Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng đã gửi gắm: “kỷ luật một vài người để cứu muôn người”.

Năm là, khi triển khai Quy định số 08-QĐi/TW, cần nhận thức sâu sắc rằng, Đảng ta đề ra cam kết chính trị với chính mình và với toàn Đảng, toàn dân. Do đó trong việc triển khai Quy định phải thấm nhuần phương châm: “Có xây, có chống và xây trước, chống sau” theo tinh thần: lấy cái đẹp dẹp cái xấu, lấy cái tích cực đẩy lùi cái tiêu cực để Quy định thực sự đi vào cuộc sống, góp phần nâng cao năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của Đảng.

Sáu là, tăng cường tuyên truyền việc các cơ quan chức năng phối hợp, kiểm tra, giám sát để Quy định số 08-QĐi/TW thực sự đi vào cuộc sống. Cần phải đổi mới và nâng cao chất lượng công tác kiểm tra để không chỉ phát hiện những tổ chức đảng, cán bộ, đảng viên thực hiện chưa tốt Quy định mà cần phát hiện những nhân tố mới, những điển hình tiên tiến của các tổ chức đảng để cung cấp cho các cơ quan báo chí, truyền thông tuyên truyền kịp thời tạo sức lan tỏa trong Đảng, trong xã hội và để thực hiện tốt phương châm “xây trước, chống sau”.

Phát biểu bế mạc Hội nghị Trung ương 8 khóa XII, Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã nêu rõ: “Trung ương nhấn mạnh, nếu gần 200 Ủy viên Trung ương khóa XII, từng đồng chí thực sự soi vào bản thân mình, đề cao trách nhiệm nêu gương và gương mẫu đi đầu thực hiện thì sẽ có sức lan tỏa rất lớn, sẽ tạo được sự chuyển biến mạnh mẽ trong Đảng, toàn hệ thống chính trị, góp phần củng cố, tăng cường niềm tin của cán bộ, đảng viên, nhân dân vào Ban Chấp hành Trung ương Đảng, Bộ Chính trị, Ban Bí thư”¹. Chúng ta tin tưởng rằng, với việc triển khai thực hiện có hiệu quả Quy định số 08-QĐi/TW sẽ góp phần thiết thực vào việc hoàn thành sứ mệnh cao cả của Đảng ta, lãnh đạo nhân dân xây dựng đất nước theo mục tiêu: Dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh, vững bước đi lên chủ nghĩa xã hội.

1. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Hội nghị lần thứ tám Ban Chấp hành Trung ương khóa XII*, Sđd, tr.144-145.

TRÁCH NHIỆM NÊU GƯƠNG CỦA CÁN BỘ

PGS.TS. TRẦN THỊ MINH TUYẾT*

Với tầm nhìn của một chính trị gia xuất sắc, Hồ Chí Minh đã đưa “nêu gương” trở thành một phương thức lãnh đạo của Đảng và thành phần cốt yếu của văn hóa Đảng. Công cuộc xây dựng, chỉnh đốn Đảng hiện nay đã chứng tỏ sự đúng đắn trong quan điểm của Người.

1. Đảng viên phải “khổ trước, sướng sau”

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn đề cao vai trò của đội ngũ cán bộ. Nói về tầm quan trọng của họ, Người có nhiều cách diễn đạt. Người coi “cán bộ là cái gốc của mọi công việc”¹, “Cán bộ là cái dây chuyền của bộ máy”², “là tiền vốn của Đoàn thể”³ và kết luận: “Công việc thành công hoặc thất bại đều do cán bộ tốt hay kém”⁴. Tuy nhiên, vai trò

* Học viện Báo chí và Tuyên truyền.

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.5, tr.309.

2, 3. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.5, tr.68, 313.

4. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.6, tr.356.

của người cán bộ lớn bao nhiêu thì trách nhiệm của họ cũng nặng nề bấy nhiêu và một trong những trách nhiệm quan trọng, cần thiết phải thực hiện chính là nêu gương, làm gương cho Nhân dân.

Trong văn hóa phương Đông, nêu gương được coi là phương pháp giáo dục tốt nhất. Sách *Luận ngữ* của Khổng Tử dạy rằng: Nhà cầm quyền tự mình giữ theo chính đạo, thì chẳng cần đợi ra lệnh, dân cũng ăn ở theo chính pháp; còn nếu như tự mình chẳng giữ theo chính đạo thì dẫu ra lệnh buộc dân theo, dân cũng không theo. Lãnh tụ của giai cấp vô sản - V.I. Lênin cũng cho rằng: Những người cộng sản không có một đặc quyền nào, trừ một quyền luôn luôn ở phía trước. Thấm nhuần những quan điểm mang tính chân lý đó, Hồ Chí Minh khẳng định: “Một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền”¹ và Người coi sự nêu gương của cán bộ, đảng viên là một phương thức lãnh đạo của Đảng.

Để giáo dục cán bộ ý thức nêu gương, Hồ Chí Minh viết: “Quần chúng chỉ quý mến những người có tư cách, đạo đức. Muốn hướng dẫn nhân dân, mình phải làm mực thước cho người ta bắt chước”². Người còn nói rõ: “Tự mình phải *chính* trước, mới giúp được người khác *chính*. Mình không *chính*, mà muốn người khác *chính* là vô lý”³. Người đặt câu

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.1, tr.284.

2, 3. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.6, tr.16, 130.

hỏi: “Nếu chính mình tham ô bảo người ta liêm khiết có được không? Không được. Mình trước hết phải siêng năng, trong sạch thì mới bảo người ta trong sạch, siêng năng được”¹.

Theo Hồ Chí Minh, là con người, ai cũng có ba mối quan hệ: Với mình, với người, với việc và người cán bộ phải nêu gương trên cả ba mặt đó. Với mình thì không tự cao tự đại; luôn thực hiện cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư. Với người thì luôn chân thành, khiêm tốn, đoàn kết, khoan dung. Với việc thì luôn thực hành nguyên tắc “dĩ công, vi thượng”. Ngoài “đạo đức công vụ”, người cán bộ còn phải giữ gìn “đạo đức công dân”, phải là một thành viên tốt của gia đình, dòng họ; phải vận động mọi thành viên trong gia đình có lối sống bình dị, chan hòa với những người xung quanh.

Thực hành nêu gương mọi nơi, mọi lúc là điều không dễ dàng, nó đòi hỏi sự hy sinh rất lớn, vì vậy Chủ tịch Hồ Chí Minh nói rõ với cán bộ: “Không ai bắt buộc ai vào Đảng làm chiến sĩ xung phong. Đó là do sự “tự giác”, lòng hăng hái của mỗi người mà tình nguyện làm đảng viên, làm chiến sĩ xung phong”². Nếu ai không chịu nổi khó nhọc và kỷ luật của Đảng thì đừng vào Đảng hoặc khoan hãy vào, thậm chí vào rồi vẫn có thể xin ra. Còn

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.8, tr.98.

2. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.5, tr.293.

đã là đảng viên thì việc “khổ trước, sướng sau”, phải làm gương về mọi mặt là một lẽ đương nhiên.

2. Không phải bằng lời nói mà bằng hành động

Hồ Chí Minh cho rằng: Cán bộ nêu gương không phải bằng lời mà phải bằng việc bởi hành động đã nói lên tất cả. Bản thân cái đẹp, sự cao thượng luôn có sức hấp dẫn mãnh liệt nên Nhân dân và cán bộ tin yêu Hồ Chí Minh, nghe Hồ Chí Minh bởi Người là tấm gương ngồi sáng về mọi mặt.

Có muôn vàn những câu chuyện sinh động, cảm động về sự thực hành nêu gương của Người. Sau Cách mạng Tháng Tám, để cứu giúp đồng bào đang bị đói, Người kêu gọi Nhân dân cứ 10 ngày nhịn ăn một bữa và tuyên bố “tôi xin thực hành trước”¹. Kêu gọi Nhân dân tích cực tập thể dục để có sức khỏe tốt thì Người nói: “Tự tôi, ngày nào tôi cũng tập”². Kêu gọi Nhân dân tích cực tăng gia sản xuất thì Người duy trì nếp làm việc của mình như sau:

“Việc quân, việc nước đã bàn,
Xách bương, dắt trẻ ra vườn tưới rau”³.

1, 2. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.4, tr.33, 241.

3. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.6, tr.523.

Yêu cầu cán bộ thực hành đạo đức thì chính Người là tấm gương ngồi sáng về đạo đức cách mạng. Uy tín tuyệt đối của Người cũng bắt nguồn từ những điều giản dị đó.

Kế thừa tư tưởng Hồ Chí Minh về lãnh đạo bằng sự nêu gương, nâng cao trách nhiệm gương mẫu của người đứng đầu chính là giải pháp “đột phá” của công tác xây dựng Đảng hiện nay. Hội nghị Trung ương 7 khóa XII đã thông qua Nghị quyết số 26-NQ/TW ngày 19/5/2018 về tập trung xây dựng đội ngũ các cấp, nhất là cấp chiến lược đủ phẩm chất, năng lực và uy tín, ngang tầm nhiệm vụ, trong đó khẳng định: Cán bộ là nhân tố quyết định thành bại của cách mạng; công tác cán bộ là khâu “then chốt” của công tác xây dựng Đảng và hệ thống chính trị”¹ vì vậy, uy tín của cán bộ, đảng viên cần phải được thể hiện và kiểm nghiệm bằng sự nêu gương.

Thực tế cho thấy “thượng bất chính, hạ tắc loạn” nên trong giai đoạn hiện nay, người lãnh đạo cấp cao phải nhận thức rõ và thực hiện tốt vai trò thủ lĩnh của mình trong cuộc đấu tranh chống mọi biểu hiện của chủ nghĩa cá nhân. Trước thực trạng “cả họ làm quan” ở nhiều địa phương, người

1. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương khóa XII*, Văn phòng Trung ương Đảng, Hà Nội, 2018, tr.54.

lãnh đạo phải làm gương cho việc không “dùng người nhà”. Khi cái “lò” chống tham nhũng đang rực cháy, người đứng đầu phải thực sự quyết tâm chống tham nhũng; nếu ai nhụt chí thì cũng cần phải cho vào “lò” vì đã gây cản trở công việc cấp bách nhất của Đảng.

Trong thời đại công nghệ thông tin, hình ảnh các nhà lãnh đạo đều được công chúng “để ý” rất kỹ, được các phương tiện thông tin đại chúng quan tâm, do vậy việc tốt, việc xấu của họ đều được lan truyền rất rộng, rất nhanh. Vì thế, người lãnh đạo biết làm gương, biết giữ gìn hình ảnh của chính mình cũng chính là giữ gìn hình ảnh cho đơn vị, địa phương mà mình lãnh đạo, thậm chí là giữ gìn hình ảnh quốc gia và đó cũng là biểu hiện của thi đua ái quốc.

HỌC TẬP PHONG CÁCH NÊU GƯƠNG CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VÀO VIỆC PHÁT HUY TRÁCH NHIỆM CỦA NGƯỜI ĐỨNG ĐẦU

TS. LƯƠNG TRỌNG THÀNH*

Tám gương đạo đức của Chủ tịch Hồ Chí Minh là sự thống nhất chặt chẽ giữa nói và làm, giữa giáo dục đạo đức và nêu gương đạo đức, đạt tới sự nhất quán giữa công việc và đời tư, giữa đạo đức vĩ nhân và đạo đức đời thường. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đi xa nhưng phong cách nêu gương của Người mãi mãi là nguồn sáng bất tận soi rọi vào mỗi tâm hồn con người Việt Nam, hướng cho mọi người đến với chân, thiện, mỹ của cuộc sống. Học tập và làm theo phong cách nêu gương, nói đi đôi với làm của Người có ý nghĩa vô cùng quan trọng đối với sự nghiệp cách mạng ở nước ta hiện nay.

* Hiệu trưởng Trường Chính trị tỉnh Thanh Hóa.

1. Vì sao người đứng đầu phải nêu gương?

Chủ tịch Hồ Chí Minh bàn về nêu gương rất mộc mạc, dễ thấm, dễ hiểu, đó là sự tiên phong thực hành trước, là sự mực thước, là cái chuẩn cho người khác noi theo. Người khẳng định: “Quần chúng chỉ quý mến những người có tư cách, đạo đức. Muốn hướng dẫn nhân dân, mình phải làm mực thước cho người ta bắt chước”¹. Điều này xuất phát từ sức mạnh không lời của sự nêu gương. “Một tấm gương sống” có sức thuyết phục, định hướng, dẫn dắt và có sức mạnh giáo dục lan tỏa rất lớn trong cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân. Sức mạnh lan tỏa ấy, phải được bắt đầu từ đội ngũ cán bộ chủ chốt, nhất là người đứng đầu. Người xưa đã có câu “Thượng bất chính, hạ tắc loạn”. Sức mạnh to lớn của người đứng đầu chính là sức mạnh của sự dẫn dắt, định hướng, sức mạnh của sự quy tụ, đoàn kết và ảnh hưởng đến cách nghĩ, cách làm của cán bộ, đảng viên và quần chúng nhân dân. Theo đó, người đứng đầu hiện diện ở trong tổ chức và ngoài xã hội phải có sứ mệnh luôn luôn mang một tấm gương trong và sáng, không một chút bụi mờ. Họ như là ngọn hải đăng dẫn tàu biển,

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Sđd, t.6, tr.16.

như người phát hiệu lệnh xung trận, như chiến sĩ tiên phong dẫn đường cho cả tổ chức, cho mỗi cơ quan, đơn vị. Như vậy, nêu gương, đề cao tinh thần trách nhiệm của người đứng đầu cần được coi là nhiệm vụ then chốt của then chốt trong xây dựng, chỉnh đốn Đảng giai đoạn hiện nay.

2. Người đứng đầu nêu gương như thế nào?

Nêu gương theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, trước hết đòi hỏi người đứng đầu phải tiên phong làm trước, thực hành trước. Người thường xuyên nhắc nhở và yêu cầu cán bộ, đảng viên: “Tự mình phải *chính* trước, mới giúp được người khác *chính*”¹. Người cũng thường xuyên nhắc nhở: “Muốn lãnh đạo vững thì trước hết cán bộ và đảng viên phải có tư tưởng và lập trường vững chắc để lãnh đạo, để xung phong làm gương mẫu”². Cách đây gần 50 năm, đúng vào Ngày kỷ niệm thành lập Đảng lần thứ 39 (ngày 03/2/1969), báo *Nhân dân*, cơ quan ngôn luận của Đảng Cộng sản Việt Nam, công bố bài viết *Nâng cao đạo đức cách mạng, quét sạch chủ nghĩa cá nhân* của Chủ tịch Hồ Chí Minh với bút danh T.L. Mở đầu bài viết, Bác khẳng định:

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.6, tr.130.

2. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.7, tr.398.

“đảng viên đi trước, làng nước theo sau”¹. Đây vừa là lời nhắc nhở, vừa là lời dạy ân cần của Bác đối với cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu phải thực sự nêu gương trong công việc, trong đạo đức, lối sống, trong tác phong hàng ngày, tiên phong trong suy nghĩ và hành động, dù ở hoàn cảnh thuận lợi hay khó khăn, chỉ có như vậy thì “làng nước” - được hiểu là cán bộ, đảng viên thuộc quyền và quần chúng nhân dân mới tin theo và làm theo.

Theo đó, người đứng đầu phải xác định phòng, chống sự suy thoái, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống là lương tâm và trách nhiệm của mình trước Đảng, trước Nhân dân, trước Tổ quốc. Là người lãnh đạo, quản lý tình hình mọi mặt của tổ chức, cơ quan, đơn vị, chịu trách nhiệm cao nhất việc tổ chức thực hiện thắng lợi nhiệm vụ chính trị, xây dựng tổ chức, cơ quan, đơn vị trong sạch, vững mạnh, người đứng đầu phải đi đầu, gương mẫu trong cuộc đấu tranh này. Thực tế cho thấy, nếu người đứng đầu có bản lĩnh chính trị vững vàng, kiên định lập trường, kiên trì với sự nghiệp cách mạng, tuyên truyền tốt, thường xuyên, tích cực đấu tranh, phê phán những quan điểm, tư tưởng

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Sđd, t.15, tr.546.

sai trái, lệch lạc, chắc chắn tình hình chính trị, tư tưởng ở địa phương, cơ quan, đơn vị sẽ vững vàng, hiện tượng suy thoái về tư tưởng chính trị sẽ khó có thể xảy ra và theo đó cũng không có những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ. Người đứng đầu thật sự thanh liêm, “chí công vô tư”, hết lòng vì công việc, có năng lực quản lý giỏi, kiên quyết chống tham nhũng, lãng phí, thì chắc chắn hiện tượng tiêu cực, quan liêu, tham nhũng, lãng phí trong cơ quan, đơn vị sẽ rất khó xảy ra, nếu có xảy ra cũng sẽ sớm bị phát hiện và được xử lý nghiêm khắc, triệt để. Người đứng đầu có đạo đức, lối sống trong sáng, lành mạnh, thường xuyên chăm lo xây dựng môi trường văn hóa, nghiêm khắc lên án thói cá nhân, ích kỷ, ham hưởng thụ, hiện tượng suy thoái về đạo đức, lối sống trong cơ quan, đơn vị cũng khó có cơ hội nảy sinh.

Nêu gương, theo Chủ tịch Hồ Chí Minh là phải làm “mục thước” - làm mẫu để cán bộ, đảng viên và quần chúng noi theo. Người khẳng định: “Muốn hướng dẫn nhân dân, mình phải làm mục thước cho người ta bắt chước”¹. Theo đó, cán bộ chủ chốt, người đứng đầu cần phải “làm mẫu” trong ba mối quan hệ: với mình, với người, với việc và nội dung

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Sđd, t.6, tr.16.

“làm mẫu” là “nói đi đôi với làm”. Đối với mình là không được tự cao tự đại, tự mãn, bởi tự cao tự đại, tự mãn là căn bệnh rất nguy hiểm. Nếu cán bộ, đảng viên mắc phải căn bệnh này thì dễ mù quáng, thiên cận, luôn đề cao cá nhân mình, coi thường quần chúng, nhất định sẽ thoái bộ, dừng lại. Người nhấn mạnh: “Tự mãn, tự túc là co mình lại, không cho mình tiến bộ thêm”¹. Đối với người phải yêu thương, khoan dung, độ lượng; phải luôn có thái độ chân thành, khiêm tốn, đoàn kết. Người nhắc nhở cán bộ, đảng viên phải thực hiện tốt điều “Nhân”, tức là phải “thật thà yêu thương, hết lòng giúp đỡ đồng chí và đồng bào. Vì thế mà kiên quyết chống lại những người, những việc có hại đến Đảng, đến nhân dân”². Đối với việc phải tận tâm, tận lực, có trách nhiệm, gương mẫu phấn đấu hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao. Đặc biệt, cán bộ, đảng viên phải luôn giữ vững nguyên tắc “dĩ công vi thượng”, nghĩa là để việc công lên trên, lên trước việc tư. Người luôn giáo dục, nhắc nhở cán bộ, đảng viên phải “chí công vô tư”, nghĩa là phải biết hy sinh lợi ích cá nhân cho lợi ích của Tổ quốc, của Nhân dân và của Đảng.

1, 2. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.5, tr.90, 291.

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, muốn nêu gương, thì cán bộ, đảng viên phải luôn thực hiện “nói đi đôi với làm”, phải nêu gương nói và làm, phải biết lấy người tốt, việc tốt để tuyên truyền cho sự nêu gương. Đây là vấn đề cực kỳ quan trọng, là nguyên tắc trước hết của sự nêu gương. Bởi vì, chỉ có nhất quán giữa nói và làm thì người cán bộ, đảng viên mới tạo được lòng tin trong quần chúng.

Nêu gương theo Chủ tịch Hồ Chí Minh là đề mọi người “bắt chước” noi theo. Bản chất của sự nêu gương xuất phát từ vai trò, trách nhiệm và là công việc tự giác, thường xuyên của người cán bộ, đảng viên, đó cũng là niềm vinh dự và lòng tự trọng của người cán bộ cách mạng, chứ không phải là sự “thể hiện” để bắt mọi người noi gương. Bác dạy: “Lấy gương người tốt, việc tốt để hàng ngày giáo dục lẫn nhau là một trong những cách tốt nhất để xây dựng Đảng, xây dựng các tổ chức cách mạng, xây dựng con người mới, cuộc sống mới”¹. Bác đã nêu lên một triết lý sâu xa về sự nêu gương đó là mối quan hệ chặt chẽ giữa nêu gương và noi gương. Noi gương chỉ được thực hiện khi có sự nêu gương, có sự “làm mẫu”, làm “mực thước” và nêu gương chỉ có giá trị đích thực khi có sự noi gương. Trong gia đình, cha mẹ là tấm gương cho các con, anh chị là tấm gương đối với các em; trong

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Sđd, t.15, tr.672.

nhà trường, thầy giáo, cô giáo là tấm gương cho học trò; trong cơ quan, tổ chức thì cán bộ lãnh đạo là tấm gương cho cấp dưới, cho quần chúng, người này có thể nêu gương cho người khác. Trong cuộc sống hằng ngày, người cán bộ, đảng viên chẳng những phải có trách nhiệm tự tu dưỡng tốt để trở thành con người có đời tư trong sáng, mà còn phải là tấm gương giúp Nhân dân nhìn vào đó làm những điều đúng, điều tốt, chống lại thói hư, tật xấu. Theo đó, việc đấu tranh ngăn chặn, đẩy lùi tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” chỉ thành công khi có sự nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là của người đứng đầu.

3. Một số giải pháp phát huy trách nhiệm nêu gương của người đứng đầu

Để phát huy trách nhiệm nêu gương của người đứng đầu, cần triển khai, thực hiện một số giải pháp cụ thể sau:

Một là, đối với tổ chức, cơ quan, đơn vị cần phải xây dựng thể chế về nêu gương, cụ thể hóa xây dựng và thực hiện nghiêm túc các quy định, quy chế làm việc, xác định rõ trách nhiệm tự giác, gương mẫu học trước, làm trước của người đứng đầu, lãnh đạo chủ chốt, cán bộ, đảng viên trong phòng, chống và đấu tranh ngăn chặn,

đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”. Rà soát, hoàn thiện và thực hiện nghiêm cơ chế kiểm tra, giám sát, kiểm soát việc thực thi quyền lực của người đứng đầu. Đồng thời phải tạo lập một môi trường giàu tính Đảng, trong đó đề cao năm giá trị chuẩn mực theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh: Kiên định, kỷ cương, đoàn kết, nêu gương, sáng tạo; hoàn thiện hệ thống chính sách tạo động lực để khuyến khích và phát huy trách nhiệm nêu gương của người đứng đầu.

Hai là, đẩy mạnh tự phê bình và phê bình, đề cao vai trò tiên phong, gương mẫu của người đứng đầu. Tự phê bình và phê bình là quy luật tồn tại và phát triển của Đảng ta. Việc “tự phê bình và phê bình” phải được làm thường xuyên như “quét nhà và rửa mặt hằng ngày”. Thông qua việc làm này, cơ thể của Đảng như được gột sạch những vết nhơ; cán bộ, đảng viên nhận rõ ưu, khuyết điểm của mình để phấn đấu và rèn luyện; những biểu hiện suy thoái, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” sẽ được nhận diện và khắc phục. Do đó, cần đẩy mạnh việc tự phê bình và phê bình trong hoạt động và sinh hoạt đảng với tinh thần xây dựng, trung thực, chỉ rõ những biểu hiện của sự suy thoái, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”.

Các cấp ủy, tổ chức đảng cần xây dựng quy định tự phê bình và phê bình, khắc phục tình trạng né nang, né tránh, ngại va chạm và bảo vệ người thẳng thắn, dám đấu tranh. Cấp trên gợi ý kiểm điểm và trực tiếp dự, chỉ đạo ở những nơi có vấn đề phức tạp, nơi có biểu hiện suy thoái, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”. Cùng với đó, cần đề cao vai trò gương mẫu của người đứng đầu trong rèn luyện tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống và đấu tranh với những biểu hiện tiêu cực, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”; đổi mới phong cách làm việc, sâu sát cơ sở. Đẩy mạnh công tác kiểm tra, giám sát, thi hành kỷ luật đảng, bảo vệ chính trị nội bộ; tăng cường “sức đề kháng” nhằm vô hiệu hóa mọi âm mưu, hoạt động phá hoại tư tưởng, thâm nhập, chuyển hóa, lũng đoạn nội bộ, tha hóa cán bộ Đảng, Nhà nước của các thế lực thù địch. Vận dụng linh hoạt các biện pháp xử lý đối với những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”; “xây” đi liền với “chống”, nói đi đôi với làm, tạo môi trường thuận lợi phòng, chống có hiệu quả biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ.

Ba là, mỗi cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu địa phương, cơ quan, đơn vị phải đăng ký trước tập thể về nội dung trách nhiệm nêu gương trên các phương diện: với mình, với người,

với tổ chức và với công việc. Đồng thời, phải có kế hoạch tu dưỡng, rèn luyện nghiêm túc theo phương châm “3R” (rà soát, rèn luyện, rút kinh nghiệm). Người đứng đầu cần phải nghiêm túc kiểm tra, rà soát hằng ngày; chủ động, nghiêm khắc trong tự phê bình, xây dựng kế hoạch, xác định mục tiêu để rèn luyện, rút kinh nghiệm để nêu tấm gương sáng về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, đấu tranh ngăn chặn, đẩy lùi “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”.

VẬN DỤNG PHƯƠNG PHÁP NÊU GƯƠNG CỦA HỒ CHÍ MINH VÀO GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC CHO CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN

Đại tá NGUYỄN ĐỨC THẮNG*

Nêu gương về đạo đức đã được biết đến từ lâu trong lịch sử như là một yêu cầu, một phương thức giáo dục đạo đức. Nho giáo coi tu thân và gương mẫu (lo trước thiên hạ, vui sau thiên hạ) là yêu cầu đạo đức hàng đầu đối với việc giáo dục con người và quản lý xã hội. Tuy nhiên, Nho giáo chỉ đặt trọng tâm nêu gương vào những người quản lý xã hội (quân tử).

Sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm đến sự nghiệp giáo dục con người, sự nghiệp trồng người. Trong giáo dục đạo đức, Người rất coi trọng phương thức nêu gương. Người đã vận dụng linh hoạt, sáng tạo phương thức của người xưa: “Dĩ nhân nhi giáo, dĩ ngôn nhi giáo” (nghĩa là

* Viện Khoa học Xã hội và Nhân văn quân sự, Bộ Quốc phòng.

trước hết phải giáo dục bằng tấm gương sống của chính mình, sau đó mới giáo dục bằng lời nói). Người quan niệm, giáo dục đạo đức là sự nghiệp của toàn Đảng, toàn dân. Trong xã hội ta, ai cũng là chủ thể và cũng là đối tượng của giáo dục đạo đức. Vì vậy, ai cũng có thể và cần phải luôn luôn nêu tấm gương về đạo đức.

Nêu gương đạo đức trước hết là một yêu cầu đối với cán bộ, đảng viên và những người đứng đầu các cơ quan Đảng, Nhà nước, các tổ chức đoàn thể xã hội. Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng, việc nêu gương đạo đức của cán bộ, đảng viên có tác dụng giáo dục quần chúng rất cao. Người thường xuyên nhắc nhở và yêu cầu mỗi cán bộ, đảng viên “Tự mình phải *chính* trước, mới giúp được người khác *chính*”¹. Ngược lại, sự thiếu rèn luyện, tu dưỡng, đặc biệt là sự thoái hóa, biến chất đạo đức của một bộ phận cán bộ, đảng viên sẽ ảnh hưởng rất lớn đến hành vi đạo đức, lối sống, ý thức kỷ luật, pháp luật của quần chúng. Người chỉ rõ, người Việt Nam cũng như các dân tộc phương Đông khác vốn rất “giàu tình cảm, và đối với họ một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền”².

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sdd*, t.6, tr.130.

2. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sdd*, t.1, tr.284.

Để có được những tấm gương sáng cho quần chúng học tập và noi theo, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn đặt ra những yêu cầu cao nhưng lại rất sát thực đối với đội ngũ cán bộ, đảng viên, đó là phải không ngừng rèn luyện, tu dưỡng, tự mình gương mẫu “cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư”; có như vậy mới tăng được tính thuyết phục trong tuyên truyền, giáo dục, vận động quần chúng xây dựng đạo đức mới. Từ thực tiễn hoạt động cách mạng vì nước, vì dân, Người cũng đã nêu một tấm gương sáng ngời về đạo đức cách mạng, trong đó, điều nổi bật và dễ nhận thấy nhất là sự nhất quán giữa lời nói và việc làm, giữa giáo dục đạo đức và thực hành đạo đức.

Để phát huy sự nêu gương trong giáo dục đạo đức cách mạng, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã phát động và qua đó, tạo ra cả một phong trào thi đua sôi nổi, sâu rộng trong toàn xã hội - phong trào “Người tốt, việc tốt”. Việc nêu gương “Người tốt, việc tốt” đã có tác dụng rất lớn trong giáo dục đạo đức. Qua đó, mỗi người đều tự nhận thấy mình có thể noi theo gương tốt và làm việc tốt để trở thành người có ích cho xã hội. Ai cũng có thể nêu gương về đạo đức cho người khác học tập. Và, ai cũng cần học tập những gương “Người tốt, việc tốt”. Chủ tịch Hồ Chí Minh căn dặn: “Lấy gương người tốt, việc tốt hàng ngày giáo dục lẫn nhau là một trong

những cách tốt nhất để xây dựng Đảng, xây dựng các tổ chức cách mạng, xây dựng con người mới, cuộc sống mới”¹.

Tư tưởng về sử dụng những tấm gương “Người tốt, việc tốt” để giáo dục đạo đức cho cán bộ, đảng viên và Nhân dân không chỉ thể hiện sự quan tâm đến phát triển đạo đức xã hội nói chung, mà còn thể hiện niềm tin của Chủ tịch Hồ Chí Minh vào con người, vào khả năng tự giải phóng của mọi tầng lớp xã hội về mặt tinh thần - đạo đức khỏi mọi sự kỳ thị của các hệ tư tưởng thống trị trong xã hội cũ. Tư tưởng đó thể hiện sự bao quát, tầm nhìn của vị lãnh tụ tối cao của dân tộc đối với công tác giáo dục đạo đức, cũng như hiệu quả của công tác này trong xây dựng chế độ xã hội mới.

Hiện nay, đất nước ta đang đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa, phát triển nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa, bên cạnh những yếu tố tích cực cũng có cả những yếu tố tiêu cực tác động đến các giá trị xã hội nói chung và giá trị đạo đức nói riêng. Vì vậy, bên cạnh những người biết trọng cả nghĩa và lợi, biết kết hợp hài hòa lợi ích cá nhân với lợi ích xã hội, vẫn còn một bộ phận cán bộ, đảng viên chỉ chạy theo lợi ích cá

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Sdd, t.15, tr.672.

nhân, dẫn đến suy thoái về đạo đức, lối sống, làm tổn hại uy tín của Đảng và Nhà nước, gây ảnh hưởng tới vai trò, ý nghĩa to lớn trong việc nêu gương của cán bộ, đảng viên trước Nhân dân. Cho nên, việc tiếp tục đẩy mạnh nghiên cứu để không ngừng nâng cao nhận thức và “làm theo” phương pháp “nêu gương” về đạo đức, lối sống mà Chủ tịch Hồ Chí Minh thường sử dụng, phải trở thành một trong những nhiệm vụ cấp thiết của công tác giáo dục, rèn luyện về đạo đức cho cán bộ, đảng viên trong tình hình mới.

Vận dụng tư tưởng và tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh về phương pháp nêu gương vào quá trình giáo dục, rèn luyện đạo đức cách mạng cho cán bộ, đảng viên có tác dụng rất lớn đến xây dựng các tổ chức đảng, Nhà nước, đoàn thể chính trị - xã hội vững mạnh, trong sạch. Trong thực hiện phương pháp nêu gương về rèn luyện đạo đức, lối sống của cán bộ, đảng viên, không chỉ đơn thuần là việc biểu dương những cá nhân, tập thể điển hình tiên tiến, mà điều quan trọng là phải *nuôi dưỡng* những điển hình tiên tiến đó. Đồng thời, phải khắc phục mọi biểu hiện của tư tưởng tự mãn, chủ quan, dừng lại, hoặc chỉ dựa vào những truyền thống đã có để khuếch trương thành tích. Thực hiện nêu gương cần phải luôn gắn liền với nhân điển hình tiên tiến, kịp thời

phổ biến rộng rãi những kinh nghiệm tốt trong giáo dục, rèn luyện đạo đức cách mạng.

Để nâng cao chất lượng, hiệu quả “làm theo” phương pháp nêu gương về đạo đức của Chủ tịch Hồ Chí Minh, góp phần đẩy mạnh việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, mỗi cán bộ, đảng viên cần:

Thứ nhất, thực hiện tốt “nói đi đôi với làm”.

“Nói đi đôi với làm” là một phương châm, nguyên tắc chỉ đạo hoạt động, được Chủ tịch Hồ Chí Minh coi là một trong những tiêu chí quan trọng khi thực hành phương pháp “nêu gương”; đồng thời, là biểu hiện cụ thể, sinh động về bản chất, truyền thống cách mạng của Đảng ta, giúp cho đội ngũ cán bộ, đảng viên luôn đứng vững và vượt qua trước mọi khó khăn, thử thách, hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao.

Hiện nay, trước những diễn biến phức tạp của tình hình thế giới và nhất là trong điều kiện phát triển nền kinh tế thị trường ở nước ta, các dạng biểu hiện của chủ nghĩa cơ hội, chủ nghĩa cải lương về chính trị, kinh tế không thể không ảnh hưởng trực tiếp và gián tiếp tới tư tưởng và đạo đức, lối sống của một bộ phận cán bộ, đảng viên. Bởi vậy, “nói đi đôi với làm” theo đúng đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước, theo đúng tiêu chí, chuẩn mực đạo đức cách mạng càng trở nên

cần thiết đối với việc giáo dục, rèn luyện đạo đức của đội ngũ cán bộ, đảng viên.

Trong hoạt động thực tiễn, mỗi người cần học tập và “làm theo” Chủ tịch Hồ Chí Minh ở phong cách làm việc thận trọng, tỉ mỉ, giờ nào việc ấy, tinh thần trách nhiệm cao, thói quen đi sâu đi sát cơ sở, lắng nghe tâm tư, nguyện vọng của quần chúng. Khi đã đề ra chủ trương, biện pháp thì phải nêu cao đoàn kết, phát huy trí tuệ tập thể, quyết tâm lãnh đạo thực hiện cho bằng được. Đồng thời, phải kiên quyết khắc phục mọi biểu hiện quan liêu, mệnh lệnh, xa rời thực tế, xa rời cơ sở, xa rời quần chúng; kiên quyết phê phán những cán bộ, đảng viên không dám nói, không dám hành động, hoặc “nói nhiều làm ít”, “nói mà không làm”, “nói một đằng làm một nẻo”, thậm chí chỉ thụ động, ngồi chờ, ỷ lại, sợ trách nhiệm. Những biểu hiện đó hoàn toàn trái với tư tưởng và tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh, làm cho phương pháp “nêu gương” mất ý nghĩa, tác dụng trong giáo dục đạo đức, lối sống ngay trong nội bộ tổ chức đảng, chính quyền, đoàn thể xã hội.

Thứ hai, đẩy mạnh thực hiện tự phê bình và phê bình.

Tự phê bình và phê bình là vũ khí sắc bén, là động lực bên trong giúp cho mỗi cán bộ, đảng viên phát huy ưu điểm, khắc phục khuyết điểm, không

ngừng vươn lên hoàn thiện về phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống. Đây cũng là một biện pháp hữu hiệu của phương pháp “nêu gương” được Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn vận dụng trong cuộc đời hoạt động cách mạng của mình. Vì vậy, lúc sinh thời, Người thường xuyên đặt ra yêu cầu bức thiết đối với Đảng, Nhà nước và các tổ chức chính trị - xã hội là phải rất coi trọng thực hiện chế độ tự phê bình và phê bình.

Trong tình hình mới, khi lợi ích cá nhân ngày càng được tôn trọng và bảo đảm, nhất là khi đảng viên được phép làm kinh tế tư nhân và quyền lợi vật chất luôn gắn liền với trách nhiệm, nghĩa vụ của cán bộ, công chức nói chung, thì công tác tự phê bình và phê bình càng phải được quán triệt và thực hiện nghiêm túc. Bởi vì, do lợi ích và uy tín cá nhân mà không ít cán bộ, đảng viên rất có thể giấu giếm khuyết điểm của mình. Đồng thời, khi phê bình, góp ý về những khuyết điểm của đồng chí, đồng nghiệp mình thì lại có thể xuê xoa, “hòa cả làng”, vì sợ họ cũng sẽ động chạm đến lợi ích và uy tín chính trị của mình. Điều đó rất có nguy cơ dẫn đến chủ nghĩa cơ hội, chủ nghĩa “bè phái” trong các tổ chức đảng và do vậy, làm giảm sút sức chiến đấu của Đảng.

Việc “làm theo” tư tưởng và tấm gương của Chủ tịch Hồ Chí Minh trong phương pháp

“nêu gương” đòi hỏi mỗi cán bộ, đảng viên ở bất kỳ vị trí công tác nào cũng phải nêu cao tính chiến đấu tự phê bình và phê bình. Bởi vì, quần chúng nhân dân luôn chú ý tới lời nói và việc làm của cán bộ, đảng viên để xem có nên noi theo hay không noi theo. Và cũng qua đó, họ biết rất rõ cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ, đảng viên ở cơ sở, có những ưu điểm, nhược điểm gì và đã sửa chữa nhược điểm, phát huy ưu điểm đến đâu. Cán bộ, đảng viên càng giữ vị trí cao, vị trí quan trọng, nhất là người đứng đầu, càng phải hết sức nêu gương tự phê bình và phê bình về phẩm chất đạo đức, lối sống ở mọi lúc, mọi nơi.

Trong sinh hoạt tự phê bình và phê bình, mỗi thành viên của tổ chức cần phải giữ đúng thái độ trung thực, mực thước, luôn đặt lợi ích của Đảng, của dân tộc, của tập thể lên trên lợi ích cá nhân. Chủ tịch Hồ Chí Minh căn dặn: Muốn làm cho người ta bắt chước thì tự mình phải “chính” trước đã; phải khắc phục triệt để các căn bệnh hình thức, thành tích, địa phương chủ nghĩa, cục bộ, bè phái... Phải hết sức tránh những biểu hiện dễ mắc phải trong sinh hoạt là khi tiến hành tự phê bình và phê bình thì “không nói trước mặt”, nhanh chóng “nhất trí theo chủ tọa”, nhưng lại luôn “học hặc sau lưng”, dẫn đến nội bộ xảy ra tình trạng “bằng mặt không bằng lòng”, hiềm khích, nghi kỵ

nhau, ngày càng trở nên mất đoàn kết. Như vậy, chẳng còn nêu gương được với ai nữa.

“Làm theo” trong thực hiện nêu gương khi tiến hành tự phê bình và phê bình cũng phải có phương pháp để bảo đảm tính khách quan, khoa học, phù hợp và hiệu quả. Theo tư tưởng Hồ Chí Minh, phương pháp đó là: “Phê bình và tự phê bình phải từ trên xuống dưới”¹ các cấp ủy, cấp lãnh đạo, quản lý phải thường xuyên nêu gương tự phê bình và phê bình cho cấp dưới và quần chúng noi theo; phải trân trọng lắng nghe và tiếp thu những ý kiến đóng góp của cấp dưới, kể cả những ý kiến trái ngược nhau, ý kiến của những người ngoài Đảng, của các tổ chức chính trị - xã hội và quần chúng nhân dân.

Thứ ba, nâng cao ý thức tự giáo dục, rèn luyện đạo đức cách mạng.

Hiệu quả của việc “làm theo” phương pháp nêu gương đạt được ở mức độ nào đều phải trực tiếp thông qua việc tiếp thu và thực hiện của chủ thể. Chủ tịch Hồ Chí Minh từng căn dặn: “Đạo đức cách mạng không phải trên trời sa xuống. Nó do đấu tranh, rèn luyện bền bỉ hàng ngày mà phát triển và củng cố. Cũng như ngọc càng mài

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Sđd, t.7, tr.270.

càng sáng, vàng càng luyện càng trong”¹. Như vậy, việc nêu gương tự giáo dục, rèn luyện đạo đức cách mạng của cán bộ, đảng viên thực chất là một quá trình tự *luyện vàng*, để không ngừng hoàn thiện nhân cách, nâng cao ý thức và phẩm chất cách mạng.

Sẽ là sai lầm khi cho rằng, trong tình hình hiện nay, khi đời sống vật chất và tinh thần ngày càng được nâng cao, quyền tự do, dân chủ không ngừng được mở rộng, thì việc tự giáo dục, rèn luyện đạo đức cách mạng của cán bộ, đảng viên càng có điều kiện thuận lợi và dễ thực hiện. Thực tế cho thấy, sống trong cơ chế thị trường, nếu không kiên định mục tiêu, lý tưởng xã hội chủ nghĩa, không thường xuyên tự giáo dục, rèn luyện theo những chuẩn mực đạo đức cách mạng, thì người cán bộ, đảng viên rất dễ bị sa ngã trước áp lực của đồng tiền, của những lợi ích vật chất luôn vây quanh mình.

Quá trình tự giáo dục, tự rèn luyện đạo đức cách mạng của cán bộ, đảng viên, theo tư tưởng và tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh, phải luôn gắn với việc tự sửa chữa khuyết điểm của mình, giống như thói quen “rửa mặt hàng ngày”. Mỗi cán bộ, đảng viên phải xây dựng cho mình kế hoạch phấn đấu cụ thể, tỉ mỉ, thiết thực; phương pháp thực hiện tự

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Sđd, t.11, tr.612.

giáo dục, rèn luyện cũng phải linh hoạt, năng động, tránh bệnh hình thức, phô trương. Đặc biệt, khi xây dựng kế hoạch 10 thì biện pháp phải 100, bởi có như vậy, người cán bộ, đảng viên mới thực sự được tôi luyện, mới đạt được mục tiêu trở thành tấm gương để quần chúng noi theo và qua đó, góp phần nâng cao chất lượng, hiệu quả việc “làm theo” tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh trong toàn Đảng và toàn xã hội.

PHƯƠNG PHÁP NÊU GƯƠNG TRƯỚC QUẦN CHÚNG CỦA NGƯỜI CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN

Thiếu tá, TS. HÀ THÁI SƠN*

C. Mác đã khẳng định, cách mạng là sự nghiệp của quần chúng nhân dân, chính quần chúng là người làm nên lịch sử. Trong tác phẩm *Góp phần phê phán triết học pháp quyền* của Hêghen (1843), C. Mác viết: “Chủ quyền của nhân dân không phải là cái phát sinh từ chủ quyền của nhà vua, mà ngược lại, chủ quyền của nhà vua dựa trên chủ quyền của nhân dân...”¹; “không phải chế độ nhà nước tạo ra nhân dân mà nhân dân tạo ra chế độ nhà nước”². Trong tác phẩm *Gia đình thần thánh* (1844), C. Mác và Ph. Ăngghen nhận xét vai trò của quần chúng nhân dân đặc biệt thể hiện rõ trong thời kỳ cách mạng:

* Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng.

1, 2. C. Mác và Ph. Ăngghen: *Toàn tập*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 1993, t.1, tr.347, 350.

“Hoạt động lịch sử càng lớn lao thì do đó, quần chúng, mà hoạt động lịch sử đó là sự nghiệp của mình, cũng sẽ lớn lên theo”¹.

Trong công tác vận động quần chúng, Ph. Ăngghen căn dặn, phải có phương pháp, đặc biệt là phương pháp nêu gương và giúp đỡ, không được dùng phương pháp mệnh lệnh, áp đặt. Phương pháp nêu gương đặc biệt có giá trị đối với việc tuyên truyền, giáo dục, vận động quần chúng. Trong tác phẩm *Những người bạn dân là thế nào và họ đấu tranh chống những người dân chủ - xã hội ra sao?*, V.I. Lênin chỉ rõ: chỉ khi nào chủ nghĩa xã hội khoa học được truyền bá sâu rộng trong giai cấp công nhân thì lúc đó mới lật đổ được nền chuyên chế, dọn đường đi lên chủ nghĩa xã hội. V.I. Lênin rất coi trọng phương pháp thuyết phục, giáo dục và nêu gương đối với quần chúng nhân dân. Người đề ra nhiệm vụ hàng đầu cho các Đảng Cộng sản là phải thuyết phục cho đa số nhân dân thấy được sự đúng đắn của cương lĩnh và sách lược của mình. Đồng thời V.I. Lênin phê phán những đảng viên, cán bộ, tổ chức đảng không gương mẫu, không dũng cảm hoặc rất ít dùng những điển hình, những tấm gương cụ thể, sinh động, trong mọi lĩnh vực của đời sống để giáo dục quần chúng. Người yêu cầu thực hành phương pháp lấy kinh nghiệm

1. C. Mác và Ph. Ăngghen: *Toàn tập, Sđd*, t.2, tr.123.

lâu dài, lấy ví dụ thực tế để chứng minh cho quần chúng thấy rõ sự cần thiết của công việc; mở rộng dân chủ, công khai làm cho mọi người dân biết công việc của Đảng, của Nhà nước.

Tôn trọng ý kiến của quần chúng nhân dân, quan tâm đến tâm tư, nguyện vọng của nhân dân, V.I. Lênin lắng nghe và tiếp thu những tâm nguyện của quần chúng và yêu cầu Đảng của giai cấp công nhân phải tập hợp, tổng kết những ý kiến của quần chúng để làm cơ sở cho việc hoạch định chủ trương, chính sách. Người cũng đề nghị tìm mọi cách để duy trì, phát triển và mở rộng những hội nghị công nhân, nông dân ngoài Đảng. Đồng thời, V.I. Lênin luôn đánh giá cao tinh thần sáng tạo của quần chúng, vai trò của quần chúng trong việc nâng cao năng suất lao động. Người cho rằng, xây dựng một phong trào quần chúng tự giác tham gia vào sự kiến thiết chủ nghĩa cộng sản không phải chỉ bằng bàn tay pháp luật mà phải bằng cả sự vận động quần chúng, bằng phương pháp nêu gương tham gia tự giác vào công việc cụ thể chứ không phải chỉ bằng lời nói.

Trong các bài nói, bài viết của mình, Hồ Chí Minh sử dụng từ “nêu gương”, “làm gương” với tần suất lớn. Người rất coi trọng việc “nêu gương”, “làm gương” của mọi tổ chức, mọi lực lượng cách mạng và mọi cá nhân, nhất là đối với đội ngũ cán bộ, đảng viên.

Kế thừa và phát triển sáng tạo quan điểm của chủ nghĩa Mác - Lênin về phương pháp nêu gương trước quần chúng của người cán bộ, đảng viên và xuất phát từ tư duy biện chứng, khoa học và cách mạng “cán bộ là cái gốc của mọi công việc”¹, Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt coi trọng xây dựng đội ngũ cán bộ. Trong các giải pháp xây dựng đội ngũ cán bộ, Hồ Chí Minh đặc biệt coi trọng giải pháp nêu gương của cán bộ. Có thể khái quát tư tưởng này của Người trên một số nội dung cơ bản sau:

Một là, vì sao phải nêu gương? Trong quá trình hoạt động cách mạng phong phú của mình, Chủ tịch Hồ Chí Minh rút ra kết luận: “Nói chung thì các dân tộc phương Đông đều giàu tình cảm, và đối với họ một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền”². Do vậy, Người yêu cầu mỗi cán bộ, đảng viên phải làm kiểu mẫu trong công tác và lối sống, trong mọi lúc, ở mọi nơi; nói phải đi đôi với làm, để quần chúng noi theo, tức là phải nêu gương, làm mực thước cho quần chúng bắt chước. Nói đi đôi với làm là một nội dung đạo đức truyền thống, là đạo lý của dân tộc và tư cách người cách mạng, nhất là đội ngũ cán bộ cấp cao,

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.5, tr.309.

2. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.1, tr.284.

trong *Bài nói tại phiên họp cuối năm của Hội đồng Chính phủ* ngày 26/12/1963, Người nhắc nhở: “Một điều rất quan trọng nữa là các đồng chí bộ trưởng, thứ trưởng và cán bộ lãnh đạo phải luôn luôn gương mẫu về mọi mặt, phải nêu gương sáng về đạo đức cách mạng: cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư, phải giữ gìn tác phong gian khổ phấn đấu, phải không ngừng nâng cao chí khí cách mạng trong công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc. Có như thế mới xứng đáng với đồng bào miền Nam đang chiến đấu vô cùng anh dũng chống đế quốc Mỹ và tay sai của chúng để giải phóng miền Nam và hòa bình thống nhất nước nhà. Nhân dân ta rất tốt. Nếu chúng ta làm gương mẫu và biết lãnh đạo thì bất cứ công việc gì khó khăn đến đâu cũng nhất định làm được”¹.

Hồ Chí Minh nhấn mạnh: “Muốn đẩy mạnh các mặt sản xuất, chiến đấu, văn hóa và các mặt khác, thì *trước hết cán bộ, đảng viên, đoàn viên, phải làm đầu tàu, gương mẫu. Muốn làm gương mẫu thì điều quan trọng nhất là các chú từ tỉnh đến huyện, đến xã phải đoàn kết, đoàn kết thật sự, làm sao tự mình nêu gương và giáo dục cho đảng viên, đoàn viên, cán bộ giữ gìn, phát triển đạo đức cách mạng, làm sao cho nhân dân biết*

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Sđd, t.14, tr.223.

*hưởng quyền dân chủ, biết dùng quyền dân chủ của mình, dám nói, dám làm...”*¹.

Hai là, phải nêu gương như thế nào? Theo Hồ Chí Minh, nêu gương là phương pháp dùng sự việc tốt, con người điển hình - tiên tiến để tác động mạnh mẽ đến người khác, khiến họ khâm phục, tán thành và noi theo. Bản chất của phương pháp nêu gương, xét ở góc độ tâm lý, chính là sự “bắt chước” một cách có ý thức, dựa trên những hiểu biết, sự phát triển trí tuệ, kinh nghiệm đạo đức và vốn sống của từng người. Trong tác phẩm *Sửa đổi lối làm việc*, Hồ Chí Minh chỉ ra cách thức nêu gương của cán bộ, đảng viên: “Nếu gặp khi lợi ích chung của Đảng mâu thuẫn với lợi ích riêng của cá nhân, thì phải kiên quyết hy sinh lợi ích của cá nhân cho lợi ích của Đảng. Khi cần đến tính mệnh của mình cũng phải vui lòng hy sinh cho Đảng. Mỗi đảng viên, mỗi cán bộ phải hiểu rõ, phải thực hành như thế...”².

Nêu gương còn là “Nói đi đôi với làm”, nếu không thì chỉ là những người hứa suông hoặc là “nói một đằng, làm một nẻo” của những kẻ cơ hội, trốn tránh nhiệm vụ. Thực tế cho thấy, nếu người cán bộ, đảng viên “nói một đằng, làm một nẻo” thì

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.15, tr.293.

2. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.5, tr.291.

trước con mắt của nhân dân, họ không còn là người chiến sĩ tiên phong nữa, họ tuyên truyền sẽ chẳng ai nghe. Và thực chất, họ đã tự tước bỏ vai trò của người lãnh đạo. Hồ Chí Minh cho rằng: “Trước mặt quần chúng, không phải ta cứ viết lên trán chữ “cộng sản” mà ta được họ yêu mến. Quần chúng chỉ quý mến những người có tư cách, đạo đức. Muốn hướng dẫn nhân dân, mình phải làm mực thước cho người ta bắt chước...”¹. Chính vì vậy, Người yêu cầu: “Đảng viên và đoàn viên nào còn lười biếng lao động, trốn tránh nghĩa vụ, thiếu đạo đức cách mạng, nêu gương xấu trong nhân dân, thì phải quyết tâm sửa đổi để trở thành đảng viên và đoàn viên tốt. Nếu không thì sẽ bị loại ra ngoài phong trào cách mạng”². Đây là nội dung của phong cách nêu gương về mọi mặt của cán bộ, đảng viên.

Hồ Chí Minh cũng nhấn mạnh: lấy gương người tốt, việc tốt hàng ngày để giáo dục lẫn nhau là một trong những cách tốt nhất để xây dựng Đảng, xây dựng các tổ chức cách mạng, xây dựng con người mới và cuộc sống mới. Theo Người, để nêu gương thì trước hết bản thân phải làm gương trong mọi công việc từ nhỏ đến lớn, thể hiện thường xuyên, về mọi mặt, phải cần, kiệm, liêm,

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.6, tr.16.

2. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.14, tr.183.

chính, chí công vô tư, nói phải đi đôi với làm. “Cán bộ, đảng viên phải làm gương mẫu cho nhân dân. Cán bộ cấp trên phải làm gương mẫu cho cán bộ cấp dưới”¹.

Ba là, Hồ Chí Minh là hiện thân cao đẹp nhất về trách nhiệm nêu gương trước Đảng, trước Nhân dân. Không chỉ tiếp thu, kế thừa, bổ sung, phát triển và hoàn thiện lý luận về phương pháp, mà Người đã thực hành phong cách nêu gương một cách nhuần nhuyễn, hết sức mẫu mực và tự nhiên trong suốt cả cuộc đời hoạt động cách mạng. Không chỉ là tấm gương sáng ngời về phong cách nêu gương, một hình ảnh mẫu mực về “người lãnh đạo và người đầy tớ thật trung thành của nhân dân”, bản thân Hồ Chí Minh còn luôn ca ngợi và tự răn mình phải học tập tấm gương của các đảng viên cộng sản kiên trung của Đảng ta: “Trong Đảng ta, các đồng chí Trần Phú, Ngô Gia Tự, Lê Hồng Phong, Nguyễn Văn Cừ, Hoàng Văn Thụ, Nguyễn Thị Minh Khai và nhiều đồng chí khác đã vì dân, vì Đảng mà oanh liệt hy sinh, đã nêu gương chói lọi của đạo đức cách mạng chí công vô tư cho tất cả chúng ta học tập”².

Khi kêu gọi toàn dân tiết kiệm, Hồ Chí Minh nghiêm túc, gương mẫu thực hiện, từ việc ăn, mặc

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.10, tr.494.

2. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.11, tr.602.

đến sinh hoạt, làm việc hằng ngày. Trong hoàn cảnh nước nhà vừa giành được độc lập, năm 1945, đứng trước nạn đói hoành hành, Người kêu gọi toàn dân diệt “giặc đói” bằng hành động cụ thể, mười ngày nhịn ăn một bữa để lấy gạo tiết kiệm đó cứu những người bị đói, đồng thời chính Người đã làm gương và nghiêm túc thực hiện.

Tư tưởng và tấm gương đạo đức, phong cách nêu gương của Chủ tịch Hồ Chí Minh đã làm cho Người trở thành một con người toàn vẹn với một cuộc sống mẫu mực tự nhiên trong suốt cả cuộc đời. Chính vì vậy mà tư tưởng, tấm gương đạo đức, phong cách và sự nghiệp của Người đã trở thành bất tử trong lòng dân tộc, mãi mãi là tấm gương cho mọi người chúng ta học tập và phấn đấu làm theo.

TRÁCH NHIỆM NÊU GƯƠNG CỦA ĐỘI NGŨ CÁN BỘ CẤP CHIẾN LƯỢC

NGUYỄN BẢO MINH*

Trong các bài nói, bài viết của mình, Chủ tịch Hồ Chí Minh sử dụng từ “nêu gương”, “làm gương” với tần suất rất nhiều. Điều đó cho thấy Người rất coi trọng việc “nêu gương”, “làm gương” của mọi tổ chức, mọi lực lượng cách mạng và mọi cá nhân, nhất là đối với đội ngũ cán bộ chủ chốt các cấp trong thực hiện các nhiệm vụ được giao.

Hội nghị lần thứ tám Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII với nhiều chủ trương, quyết sách lớn được Trung ương quyết định; trong đó có nội dung quan trọng là Ban Chấp hành Trung ương ban hành Quy định số 08-QĐi/TW về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương Đảng. Vì vậy,

* Báo Điện tử Đảng Cộng sản Việt Nam.

vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về trách nhiệm nêu gương của đội ngũ cán bộ theo tinh thần Nghị quyết Trung ương 8 vừa là vấn đề cấp bách trước mắt, vừa là vấn đề chiến lược lâu dài.

1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về trách nhiệm nêu gương của đội ngũ cán bộ

Xuất phát từ tư duy biện chứng, khoa học và cách mạng “cán bộ là cái gốc của mọi công việc”¹, Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt coi trọng xây dựng đội ngũ cán bộ. Trong nhiều giải pháp xây dựng đội ngũ cán bộ, Người đặc biệt coi trọng giải pháp nêu gương của đội ngũ cán bộ các cấp nhằm góp phần xây dựng đội ngũ cán bộ “vừa hồng, vừa chuyên”. Có thể khái quát tư tưởng về nêu gương của Người trên một số nội dung cơ bản sau:

Thứ nhất, Chủ tịch Hồ Chí Minh giải thích vì sao phải nêu gương.

Trong quá trình hoạt động cách mạng phong phú của mình, Chủ tịch Hồ Chí Minh rút ra kết luận: “Nói chung thì các dân tộc phương Đông đều giàu tình cảm, và đối với họ một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Sđd, t.5, tr.309.

truyền”¹. Do vậy, Người yêu cầu mỗi cán bộ, đảng viên phải làm kiểu mẫu trong công tác và lối sống, trong mọi lúc, ở mọi nơi; nói phải đi đôi với làm, để quần chúng noi theo, tức là phải nêu gương, làm mực thước cho quần chúng noi theo. Nói đi đôi với làm là một nội dung đạo đức truyền thống, là đạo lý của dân tộc và tư cách người cách mạng, nhất là đội ngũ cán bộ cấp cao.

Trong bài nói chuyện tại phiên họp cuối năm của Hội đồng Chính phủ năm 1963, Người nhắc nhở một điều mà Người cho là rất quan trọng: “Một điều rất quan trọng nữa là các đồng chí bộ trưởng, thứ trưởng và cán bộ lãnh đạo phải luôn luôn gương mẫu về mọi mặt, phải nêu gương sáng về đạo đức cách mạng: cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư, phải giữ gìn tác phong gian khổ phấn đấu, phải không ngừng nâng cao chí khí cách mạng trong công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc. Có như thế mới xứng đáng với đồng bào miền Nam đang chiến đấu vô cùng anh dũng chống đế quốc Mỹ và tay sai của chúng để giải phóng miền Nam và hòa bình thống nhất nước nhà. Nhân dân ta rất tốt. Nếu chúng ta làm gương mẫu và biết lãnh đạo thì

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđd*, t.1, tr.284.

bất cứ công việc gì khó khăn đến đâu cũng nhất định làm được”¹.

Người cho rằng, muốn hoàn thành nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, mọi người phải nỗ lực hết mình, nhất là cán bộ, đảng viên, đoàn viên phải là những “đầu tàu gương mẫu”. Nói về sự cần thiết phải nêu gương, Người khẳng định: “Muốn đẩy mạnh các mặt sản xuất, chiến đấu, văn hoá và các mặt khác, thì *trước hết cán bộ, đảng viên, đoàn viên, phải làm đầu tàu, gương mẫu. Muốn làm gương mẫu thì điều quan trọng nhất là các chú từ tỉnh đến huyện, đến xã phải đoàn kết, đoàn kết thật sự, làm sao tự mình nêu gương và giáo dục cho đảng viên, đoàn viên, cán bộ giữ gìn, phát triển đạo đức cách mạng, làm sao cho nhân dân biết hưởng quyền dân chủ, biết dùng quyền dân chủ của mình, dám nói, dám làm. Được thế thì cán bộ, đảng viên, đoàn viên cùng với quần chúng nhân dân càng đoàn kết, các công việc đều sẽ trôi chảy, trước hết là công việc sản xuất và chiến đấu*”².

Thứ hai, Chủ tịch Hồ Chí Minh giải thích phải nêu gương như thế nào?

Theo Người, nêu gương là phương pháp dùng

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sdd*, t.14, tr.223.

2. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sdd*, t.5, tr.293.

sự việc tốt, con người điển hình tiên tiến để tác động mạnh mẽ đến người khác, khiến họ khâm phục, tán thành và noi theo. Bản chất của phương pháp nêu gương, xét ở góc độ tâm lý, nó chính là sự “bắt chước”, là hiện tượng tự nhiên của con người, họ bắt chước nhau một cách có ý thức, dựa trên những hiểu biết, sự phát triển trí tuệ, kinh nghiệm đạo đức và vốn sống của từng người. Vì thế, trong tác phẩm *Sửa đổi lối làm việc*, Người chỉ ra cách thức nêu gương của cán bộ, đảng viên: “Nếu gặp khi lợi ích chung của Đảng mâu thuẫn với lợi ích riêng của cá nhân, thì phải kiên quyết hy sinh lợi ích của cá nhân cho lợi ích của Đảng. Khi cần đến tính mệnh của mình cũng phải vui lòng hy sinh cho Đảng. Mỗi đảng viên, mỗi cán bộ phải hiểu rõ, phải thực hành như thế. Vì hiểu rõ và thực hành như thế, cho nên trong Đảng ta đã có những liệt sĩ oanh liệt hy sinh cho Đảng, cho dân tộc, cho Tổ quốc, mà tiếng thơm để muôn đời. Các liệt sĩ đó đã nêu gương anh dũng cho tất cả đảng viên và cán bộ ta bắt chước”¹.

Nói đi đôi với làm, đối lập với nói mà không làm của những người hứa suông hoặc “nói một đằng, làm một nẻo” của những kẻ cơ hội hoặc trốn tránh nhiệm vụ. Thực tế cho thấy, nếu một cán

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Sđd, t.5, tr.291.

bộ, đảng viên “nói một đằng, làm một nẻo” thì trước con mắt của Nhân dân, họ không còn là người chiến sĩ tiên phong nữa. Họ tuyên truyền sẽ chẳng ai nghe. Vì vậy, họ đã tự tước đi vai trò của người lãnh đạo.

Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng: “Trước mặt quần chúng, không phải ta cứ viết lên trán chữ “cộng sản” mà ta được họ yêu mến. Quần chúng chỉ quý mến những người có tư cách, đạo đức. Muốn hướng dẫn nhân dân, mình phải làm mực thước cho người ta bắt chước. Đồng chí ta nhiều người đã làm được nhưng vẫn còn những người hủ hoá. Đảng có trách nhiệm gột rửa cho các đồng chí đó”¹. Chính vì vậy, Người yêu cầu: “Đảng viên và đoàn viên nào còn lười biếng lao động, trốn tránh nghĩa vụ, thiếu đạo đức cách mạng, nêu gương xấu trong nhân dân, thì phải quyết tâm sửa đổi để trở thành đảng viên và đoàn viên tốt. Nếu không thì sẽ bị loại ra ngoài phong trào cách mạng”². Đây là nội dung của phong cách nêu gương về mọi mặt của cán bộ, đảng viên.

Chủ tịch Hồ Chí Minh rất coi trọng phương pháp nêu gương đạo đức. Vì thế Người nhấn mạnh: “Lấy gương người tốt, việc tốt để hằng ngày

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sdd*, t.6, tr.16.

2. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sdd*, t.14, tr.183.

giáo dục lẫn nhau là một trong những cách tốt nhất để xây dựng Đảng, xây dựng các tổ chức cách mạng, xây dựng con người mới, cuộc sống mới¹. Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, để nêu gương thì trước hết bản thân phải làm gương trong mọi công việc từ nhỏ đến lớn, thể hiện thường xuyên, về mọi mặt, phải cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư, nói phải đi đôi với làm. Cách thức nêu gương theo Người là: “Cán bộ, đảng viên phải làm gương mẫu cho nhân dân. Cán bộ cấp trên phải làm gương mẫu cho cán bộ cấp dưới”².

Thứ ba, Chủ tịch Hồ Chí Minh là hiện thân cao đẹp nhất về trách nhiệm nêu gương trước Đảng, trước Nhân dân.

Phong cách nêu gương trong tư tưởng và tấm gương đạo đức của Chủ tịch Hồ Chí Minh được thể hiện xuyên suốt trong cả cuộc đời hoạt động cách mạng, phấn đấu hy sinh vì độc lập, tự do của Tổ quốc, vì chủ nghĩa xã hội và vì Nhân dân của Người. Người không chỉ tiếp thu, kế thừa, bổ sung, phát triển và hoàn thiện lý luận về phương pháp, mà Người đã thực hành phong cách nêu gương một cách nhuần nhuyễn, hết sức mẫu mực và tự nhiên. Người kiên trì nêu gương

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.15, tr.672.

2. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.10, tr.494.

về đạo đức còn nhiều hơn những điều Người nói và viết ra. Chính bản thân Người là một tấm gương sáng ngời về phong cách nêu gương, một hình ảnh mẫu mực về “người lãnh đạo”, đồng thời “là người đầy tớ thật trung thành của nhân dân”¹. Bản thân Người luôn ca ngợi và tự răn mình phải học tập tấm gương của các đảng viên cộng sản kiên trung của Đảng ta: “Trong Đảng ta, các đồng chí Trần Phú, Ngô Gia Tự, Lê Hồng Phong, Nguyễn Văn Cừ, Hoàng Văn Thụ, Nguyễn Thị Minh Khai và nhiều đồng chí khác đã vì dân, vì Đảng mà oanh liệt hy sinh, đã nêu gương chói lọi của đạo đức cách mạng chí công vô tư cho tất cả chúng ta học tập”².

Chủ tịch Hồ Chí Minh kêu gọi toàn dân tiết kiệm, bản thân Người nghiêm túc thực hiện, từ việc ăn, mặc đến sinh hoạt, làm việc hằng ngày, Người đều gương mẫu. Chúng ta có thể thấy rõ điều đó trong cả cuộc đời của Người.

Khi nước nhà vừa giành được độc lập năm 1945, đứng trước nạn đói đang hoành hành, Người kêu gọi toàn dân diệt “giặc đói” bằng hành động cụ thể, 10 ngày nhịn ăn một bữa để lấy số gạo tiết kiệm đó cứu những người bị đói

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđd*, t.15, tr.612.

2. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, *Sđd*, t.11, tr.602.

và chính Người đã làm gương, nghiêm túc thực hiện một cách triệt để mặc dù công việc rất nhiều, sức khỏe giảm sút vì vừa trải qua một trận ốm nặng... Trong bài *Tại sao dân ta đói? Cứu đói phải như thế nào?* với bút danh C.T đăng trên báo *Cứu quốc*, số 105, ngày 30/11/1945, Người viết: “Hồ Chủ tịch đã nêu gương nhường cơm sẻ áo, mười ngày nhịn ăn một bữa, và đã đỡ đần cho Hội Cứu đói ra đời”¹.

Tư tưởng và tấm gương đạo đức, phong cách nêu gương của Chủ tịch Hồ Chí Minh đã làm cho Người trở thành một con người toàn vẹn với một cuộc sống mẫu mực tự nhiên trong suốt cả cuộc đời. Chính vì vậy mà tư tưởng, tấm gương đạo đức, phong cách và sự nghiệp của Người đã trở thành bất tử trong lòng dân tộc, mãi mãi là tấm gương cho mọi người chúng ta học tập và phấn đấu làm theo.

2. Vận dụng tư tưởng Hồ Chí Minh về trách nhiệm nêu gương của đội ngũ cán bộ cấp chiến lược hiện nay

Trước hết, cần quan niệm cán bộ cấp chiến lược là bộ phận giữ các vị trí trọng yếu mang tính

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Sđd, t.4, tr.126.

quyết định toàn cục sự nghiệp cách mạng. Vai trò của cán bộ cấp chiến lược do vị trí, vị thế, trách nhiệm quy định: “Cán bộ cấp chiến lược tạo thành bộ phận thuộc cơ cấu nhân sự thượng đỉnh của tổ chức, có chức năng hoạch định các quyết sách chiến lược cho toàn Đảng, toàn dân tộc; lập trình kế hoạch chiến lược để tối ưu hóa khả năng thực thi các quyết sách chiến lược; thu nhận, phân tích, xử lý, tổng hợp hóa các thông tin phản hồi từ đối tượng lãnh đạo - quản lý để hiệu chỉnh, thay đổi các quyết sách chính trị. Cán bộ chiến lược là bộ phận làm thành trụ cột, thống lĩnh toàn bộ đội ngũ cán bộ của hệ thống chính trị và đất nước, có tính đại diện cho thể chế cầm quyền”¹.

Xuất phát từ tính đặc thù của đội ngũ cán bộ cấp chiến lược, để phát huy trách nhiệm nêu gương của đội ngũ này cần làm tốt những yêu cầu sau:

Một là, cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu cấp ủy và cơ quan, đơn vị phải nâng cao nhận thức, nêu cao tinh thần trách nhiệm, thường xuyên tu dưỡng, rèn luyện, tự giác, gương mẫu

1. Đoàn Minh Huấn: “Xây dựng đội ngũ cán bộ cấp chiến lược ở nước ta hiện nay - Quan niệm, đặc điểm và những mâu thuẫn cần giải quyết”, <http://www.tapchicongsan.org.vn/Home/Nghiencuu-Traodoi/2018/50569/Xay-dung-doi-ngu-can-bo-cap-chien-luoc-o-nuoc-ta.aspx>.

trong việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh; gắn với việc thực hiện Nghị quyết Trung ương 4 khóa XII về tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng; ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ. Việc nêu gương của cán bộ, đảng viên phải theo phương châm “Trên trước, dưới sau”, “Trong trước, ngoài sau”, “Học đi đôi với làm theo”; cấp ủy viên nêu gương cho đảng viên, đảng viên nêu gương cho quần chúng; cán bộ cấp trên nêu gương cho cán bộ cấp dưới; thủ trưởng cơ quan, đơn vị nêu gương cho công chức, viên chức và người lao động.

Hai là, việc nêu gương của đội ngũ cán bộ cấp chiến lược phải thể hiện toàn diện trên các mặt về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, tác phong; tự phê bình và phê bình; quan hệ với Nhân dân; trách nhiệm trong công tác; ý thức tổ chức kỷ luật và đoàn kết nội bộ... Trong đó, nội dung nêu gương về trách nhiệm trong công tác, cần nêu cao ý thức trách nhiệm, tận tụy với công việc; hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao; tích cực học tập, nghiên cứu, tiếp thu và vận dụng có hiệu quả các tri thức khoa học, công nghệ hiện đại, các sáng kiến trong lao động, sản xuất, công tác.

Chủ động, sáng tạo, dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm; nói đi đôi với làm, đã nói thì phải làm. Hiểu và thực hiện đúng chức trách, nhiệm vụ, quyền hạn của mình; làm việc có nguyên tắc, kỷ cương, có lý, có tình; không lạm dụng chức vụ, quyền hạn khi giải quyết công việc; chống các hiện tượng chạy chức, chạy quyền, chạy tội, chạy bằng cấp, chạy thi đua và các biểu hiện tiêu cực khác. Kiên quyết chống tư tưởng cục bộ, bè phái và các biểu hiện cơ hội, thực dụng vì lợi ích cá nhân, “lợi ích nhóm tiêu cực”.

Ba là, đối với cấp ủy đảng, đảng bộ, chi bộ cơ sở nơi có cán bộ cấp chiến lược sinh hoạt có trách nhiệm lãnh đạo nâng cao nhận thức, nắm vững về ý nghĩa, mục đích, yêu cầu về trách nhiệm nêu gương của họ trong mọi tổ chức và hoạt động của tổ chức mình; chú trọng phát hiện, tạo nguồn cán bộ cấp chiến lược, có tiêu chí để “sàng lọc” cán bộ. Đồng thời, cần có quy định về trách nhiệm của người lãnh đạo (đứng đầu) đơn vị về việc đào tạo, tiến cử người kế cận; cấp ủy của cơ quan phải chịu trách nhiệm về việc giới thiệu, đề bạt, bổ nhiệm cán bộ cấp chiến lược.

Bốn là, đội ngũ cán bộ cấp chiến lược phải nêu gương trong việc xây dựng hình ảnh đẹp trước tập thể, trước Nhân dân theo tinh thần Nghị quyết

Trung ương 7 khóa XII: tập trung xây dựng Ban Chấp hành Trung ương theo hướng nâng cao chất lượng, có số lượng và cơ cấu hợp lý, thực sự tiêu biểu về đạo đức cách mạng, bản lĩnh chính trị, trí tuệ, trong sáng, gương mẫu về mọi mặt¹.

Những luận điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh về trách nhiệm nêu gương của đội ngũ cán bộ cho đến nay vẫn còn nguyên giá trị lý luận và sức sống thực tiễn. Do đó, phải tiếp tục nghiên cứu, vận dụng tư tưởng và những chỉ dạy của Người vào việc đổi mới công tác cán bộ, xây dựng đội ngũ cán bộ, nhất là đội ngũ cán bộ cấp chiến lược “đủ tâm, đủ tầm” đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ cách mạng trong giai đoạn hiện nay.

1. Xem Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Hội nghị lần thứ bảy Ban Chấp hành Trung ương khóa XII*, Sdd, tr.72.

XÂY DỰNG PHONG CÁCH GƯƠNG MẪU CỦA NGƯỜI ĐỨNG ĐẦU

TRẦN THỊ HUYỀN*

Cán bộ lãnh đạo, người đứng đầu có vai trò quan trọng, quyết định tới kết quả hoạt động của mỗi địa phương, cơ quan, đơn vị. Điều này đã được minh chứng trong lý luận của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh và trong thực tiễn đời sống. Nghị quyết Hội nghị Trung ương 4 khóa XII về tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng; ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ đã nêu rõ những hạn chế: “Nhiều cán bộ, đảng viên, trong đó có người đứng đầu chưa thể hiện tính tiên phong, gương mẫu; còn biểu hiện quan liêu, cửa quyền, chưa thực sự sâu sát thực tế, cơ sở... Tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị,

* Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh.

đạo đức, lối sống của một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên chưa bị đẩy lùi...”¹. Chính những hạn chế này là căn nguyên dẫn đến sự suy thoái của một bộ phận cán bộ, đảng viên, trong đó có những người đứng đầu mà điển hình là những sai phạm nghiêm trọng xảy ra ở Bộ Công Thương, Tập đoàn Dầu khí quốc gia... làm thất thoát tài sản của Nhà nước, suy giảm lòng tin của Nhân dân đối với Đảng.

Xây dựng phong cách người đứng đầu là vấn đề đã được Chủ tịch Hồ Chí Minh quan tâm ngay từ những ngày đầu thành lập Đảng, nhất là khi Đảng trở thành Đảng cầm quyền. Nội dung này được Người đề cập rõ trong tác phẩm *Sửa đổi lối làm việc*, ra đời cách đây hơn 70 năm nhưng vẫn còn nguyên giá trị lý luận và thực tiễn sâu sắc. Đối với vấn đề ngăn chặn, đẩy lùi những sai lầm, khuyết điểm trong Đảng, nhất là khuyết điểm, sai lầm của người đứng đầu, thông qua tác phẩm, Hồ Chí Minh nhấn mạnh: “Phải sửa đổi lối làm việc của Đảng”². Đây chính là cách thức tốt nhất để

1. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương khóa XII*, Văn phòng Trung ương Đảng, Hà Nội, 2016, tr.22.

2. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Sđd, t.5, tr.272.

phòng, chống nguy cơ suy thoái của Đảng khi trở thành Đảng cầm quyền. Bởi lẽ, những khuyết điểm, sai lầm trong đó có sai lầm của người đứng đầu chính là kẻ địch bên trong, còn nguy hiểm hơn kẻ địch bên ngoài và câu kết với kẻ địch bên ngoài để chống phá cách mạng. Mặt khác, nếu các tổ chức đảng, cán bộ, đảng viên nhất là người đứng đầu không kiên quyết sửa chữa khuyết điểm, thì cũng như người “giấu giếm tật bệnh trong mình, không dám uống thuốc, để bệnh ngày càng nặng thêm, nguy đến tính mệnh”¹. Đối với việc xây dựng phong cách cán bộ, đảng viên, tác phẩm cũng nêu ra ba phong cách cơ bản đó là: phong cách khoa học, phong cách dân chủ và phong cách quần chúng.

Xây dựng phong cách lãnh đạo của người đứng đầu theo tư tưởng, đạo đức, phong cách của Chủ tịch Hồ Chí Minh, để phù hợp với tình hình và yêu cầu thực tiễn hiện nay, cần xây dựng bốn phong cách: phong cách khoa học; phong cách dân chủ nhưng quyết đoán; phong cách lãnh đạo sâu sát; phong cách gương mẫu, nêu gương, nói đi đôi với làm.

Tác phong khoa học là yếu tố đầu tiên, là tiền đề căn bản để xây dựng phong cách, tác

1. Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Sđd, t.5, tr.273.

phong công tác của người đứng đầu. Phong cách, tác phong khoa học của người đứng đầu, cán bộ, đảng viên có vai trò quan trọng tạo nên tảng để hình thành cách lãnh đạo đúng đắn, khoa học và sáng tạo, không rập khuôn, máy móc. Từ đó có sự chỉ đạo đúng đắn trong công việc, cách nhìn nhận và đánh giá đúng con người, sử dụng đúng người, đúng việc, trọng dụng người tài... Phong cách khoa học gồm các tiêu chí: phải có thói quen điều tra, nghiên cứu, khảo sát, thâm nhập vào đời sống thực tiễn; xác định mục tiêu công tác, lộ trình, bước đi, biện pháp thích hợp; kiên định về nguyên tắc, mục tiêu nhưng linh hoạt về phương pháp; trong lãnh đạo, hành động, điều hành, quản lý phải kiểm tra, giám sát, kiểm soát, tổng kết, rút kinh nghiệm.

Cán bộ lãnh đạo, nhất là những người đứng đầu, là người có trọng trách trong một tập thể, vừa phải thực hành dân chủ, lắng nghe ý kiến của tập thể, đồng thời, phải quyết đoán, nhận thức đầy đủ trách nhiệm và dám ra quyết định, dám làm, dám chịu trách nhiệm, cho nên cần xây dựng phong cách dân chủ. Phong cách dân chủ thể hiện ở việc người đứng đầu cần lưu ý việc bàn bạc, trao đổi, lắng nghe ý kiến trong triển khai thực hiện nhiệm vụ, nhất là ý kiến phản biện trái chiều; phải bảo đảm thông tin trung thực, sát

thực là yếu tố quan trọng để thực hiện dân chủ; dân chủ nhưng phải tập trung và luôn luôn phòng tránh căn bệnh dân chủ hình thức; dân chủ nhưng tập trung để không dẫn đến độc quyền, chuyên chế, chuyên quyền.

Người lãnh đạo, người đứng đầu phải có phong cách quần chúng, bởi phải luôn hòa đồng với quần chúng, học hỏi quần chúng nhưng không theo đuôi quần chúng. Chỉ trên cơ sở sâu sát quần chúng, người cán bộ lãnh đạo mới biết đời sống thực, khả năng thực của quần chúng, biết được những mong muốn, băn khoăn trăn trở của Nhân dân để kịp thời uốn nắn và tháo gỡ cùng Nhân dân. Lãnh đạo sâu sát quần chúng sẽ nâng cao được tính khách quan, minh bạch, tăng cường được công tác kiểm tra, giám sát, từ đó kiểm soát tốt hơn đối với việc thực thi quyền lực, kiểm tra, giám sát chặt chẽ việc sử dụng tài sản của Nhà nước, của Nhân dân, góp phần phòng, chống tham nhũng có hiệu quả.

Gương mẫu, nêu gương, nói đi đôi với làm là nội dung không thể thiếu đối với người đứng đầu. Người lãnh đạo, người đứng đầu phải tiên phong gương mẫu trong mọi công việc; dám nói, dám làm và dám chịu trách nhiệm, đồng thời giữ được cốt cách tốt, không tha hóa. Nêu gương không chỉ hô khẩu hiệu, không chỉ là lời nói.

Muốn tiến hành tốt các nội dung nêu gương, người lãnh đạo, người đứng đầu phải luôn thực hiện nói đi đôi với làm. Đây là nguyên tắc trước hết, cực kỳ quan trọng của việc nêu gương. Thực tế cho thấy, người cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu nói nhiều làm ít, hoặc nói một đằng làm một nẻo, hay nói mà không làm thì không ai tin, sẽ mất uy tín, vai trò trước quần chúng, trước cấp dưới. Chỉ có nhất quán giữa lời nói và việc làm thì người cán bộ, đảng viên, người đứng đầu mới có được sự tin yêu của tập thể, quần chúng, của cấp dưới.

Trong bối cảnh hiện nay, việc xây dựng phong cách lãnh đạo của người đứng đầu có ý nghĩa quan trọng góp phần truyền cảm hứng, tạo niềm tin và động lực cho cán bộ, đảng viên tích cực tham gia, nêu cao trách nhiệm trong công tác và cuộc sống, tạo sự đoàn kết thống nhất trong Đảng, sự đồng thuận trong Nhân dân.

Để xây dựng phong cách người đứng đầu, trong điều kiện mới, chúng ta cần tập trung thực hiện các giải pháp cơ bản, như tăng cường giáo dục, rèn luyện, xây dựng phong cách làm việc, phong cách lãnh đạo, khơi dậy ý thức tự giác, tinh thần học hỏi thường xuyên trong cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu các cấp, các ngành; giữ vững nguyên tắc tập trung dân

chủ, tập thể lãnh đạo, cá nhân phụ trách; tăng cường công tác quản lý cán bộ, đảng viên; xây dựng các quy định về đạo đức công vụ, phong cách làm việc, phong cách lãnh đạo, tăng cường công tác kiểm tra, giám sát...

MỤC LỤC

	<i>Trang</i>
<i>Lời Nhà xuất bản</i>	5
<i>Phần I</i>	
MỘT SỐ QUY ĐỊNH CỦA ĐẢNG VỀ TRÁCH NHIỆM NÊU GƯƠNG	7
- Quy định số 101-QĐ/TW ngày 07/6/2012 của Ban Bí thư Trung ương Đảng về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là cán bộ lãnh đạo chủ chốt các cấp	9
- Quy định số 55-QĐ/TW ngày 19/12/2016 của Bộ Chính trị về một số việc cần làm ngay để tăng cường vai trò nêu gương của cán bộ, đảng viên	15
- Quy định số 08-QĐi/TW ngày 25/10/2018 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng về trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, trước hết là Ủy viên Bộ Chính trị, Ủy viên Ban Bí thư, Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương	18

Phần II

MỘT SỐ BÀI VIẾT VỀ TRÁCH NHIỆM NÊU
GƯƠNG CỦA CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN,
ĐẶC BIỆT LÀ NGƯỜI ĐỨNG ĐẦU
CƠ QUAN, ĐƠN VỊ

25

- “Chức vụ càng cao, trách nhiệm nêu gương càng lớn”

27

- Trách nhiệm nêu gương là yêu cầu bắt buộc đối với mỗi cán bộ, đảng viên, đặc biệt là người đứng đầu cơ quan, đơn vị

43

Phạm Chí Thành

- “Nói đi đôi với làm, phải nêu gương về đạo đức” - Một nguyên tắc cơ bản của tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh

53

GS. Song Thành

- Trách nhiệm nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu trong giai đoạn hiện nay

PGS.TS. Lê Văn Yên

66

- Nêu gương - Một phương thức lãnh đạo của Đảng

GS.TSKH. Phạm Xuân Sơn

83

TS. Nguyễn Thị Thanh Dung

- Để quy định trách nhiệm nêu gương đi vào cuộc sống

98

TS. Bùi Thế Đức

- Trách nhiệm nêu gương của cán bộ

110

PGS.TS. Trần Thị Minh Tuyết

- Học tập phong cách nêu gương của Chủ tịch Hồ Chí Minh vào việc phát huy trách nhiệm của người đứng đầu

116

TS. Lương Trọng Thành

169

- Vận dụng phương pháp nêu gương của Hồ Chí Minh vào giáo dục đạo đức cho cán bộ, đảng viên 127

Đại tá Nguyễn Đức Thắng
- Phương pháp nêu gương trước quần chúng của người cán bộ, đảng viên 139

Thiếu tá, TS. Hà Thái Sơn
- Trách nhiệm nêu gương của đội ngũ cán bộ cấp chiến lược 148

Nguyễn Bảo Minh
- Xây dựng phong cách gương mẫu của người đứng đầu 161

Trần Thị Huyền

Chịu trách nhiệm xuất bản
Q. GIÁM ĐỐC - TỔNG BIÊN TẬP
PHẠM CHÍ THÀNH

Chịu trách nhiệm nội dung
PHÓ GIÁM ĐỐC - PHÓ TỔNG BIÊN TẬP
TS. ĐỖ QUANG DŨNG

Biên tập nội dung: ThS. PHẠM THỊ THỊNH
ThS. BÙI THỊ ÁNH HỒNG
Trình bày bìa: PHẠM DUY THÁI
Chế bản vi tính: NGUYỄN THỊ HẰNG
Sửa bản in: NGUYỄN XUÂN TRƯỜNG
Đọc sách mẫu: NGUYỄN MAI THẢO NHUNG

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA SỰ THẬT; Số 6/86 Duy Tân, Cầu Giấy, Hà Nội
ĐT: 080.49221, Fax: 080.49222, Email: suthat@nxbctqg.vn, Website: www.nxbctqg.vn

TÌM ĐỌC SÁCH CỦA NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA SỰ THẬT

Nhiều tác giả

**- NÂNG CAO VAI TRÒ, TRÁCH NHIỆM CỦA CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN
VÀ NGƯỜI ĐỨNG ĐẦU THEO TƯ TƯỞNG, ĐẠO ĐỨC,
PHONG CÁCH HỒ CHÍ MINH**

Đảng Cộng sản Việt nam

**- CÁC QUY ĐỊNH CỦA ĐẢNG VỀ TRÁCH NHIỆM NÊU GƯƠNG
CỦA CÁN BỘ, ĐẢNG VIÊN VÀ LÃNH ĐẠO CHỦ CHỐT CÁC CẤP**
(Xuất bản lần thứ hai)

Ban Tuyên giáo Trung ương Đảng

**- GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC CÁCH MẠNG TRONG
THỜI KỲ MỚI (Chương trình bồi dưỡng chuyên đề
dành cho cán bộ, đảng viên và nhân dân)**
(Xuất bản lần thứ hai)

ISBN 978-604-57-5176-3

9 786045 751763

8935279116386

SÁCH KHÔNG BÁN